

S. LEONIS MAGNI PONTIFICIS ROMANI SERMONES IN PRAECIPUIS TOTIUS ANNI FESTIVITATIBUS AD ROMANAM PLEBEM HABITI.

Pars 1: Sermones I - LI

SERMO PRIMUS.

De Natali ipsius S. Leonis I; habitus in die ordinationis suae.

SYNOPSIS.

S. Leo absens electus gratias pro beneficio rependit, et Ecclesiae suae preces sollicite postulat.

Laudem Domini loquatur os meum (Ps. CXLIV, 21), et nomen sanctum ejus anima mea ac spiritus, caro et lingua benedicat. Quia non verecundae, sed ingratae mentis indicium est, beneficia tacere divina; et satis dignum est a sacrificiis Dominicae laudis obsequium consecrati pontificis inchoare. Quia in humilitate nostra memor fuit nostri (Ps. CXXXV, 24) Dominus, et benedixit nobis: quia fecit mihi mirabilia magna solus (Ibid., 4), ut praesentem me crederet vestrae sanctitatis affectio, quem fecerat necessitas longae peregrinationis absentem. Ago igitur Deo nostro gratias, et semper acturus sum pro omnibus quae retribuit mihi. Vestri quoque favoris arbitrium debita gratiarum actione concelebro, evidenter intelligens, quantum mihi possint reverentiae, amoris et fidei studia vestrae dilectionis impendere, animarum vestrarum salutem pastoralis sollicitudine cupienti, qui tam sanctum de me, nullis admodum praecedentibus meritis, iudicium protulistis. Obsecro igitur per misericordias Domini,

juvate votis quem desiderii expetistis, ut et Spiritus gratiae maneat in me, et judicia vestra non fluctuent. Praestet in commune nobis omnibus pacis bonum, qui vobis unanimi studio infudit: ut omnibus diebus vitae meae, in omnipotentis Dei servitium, et ad vestra paratus obsequia, cum fiducia possim Dominum deprecari: Pater sancte, conserva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi (Joan. XVII, 11): semperque proficientibus vobis ad salutem, magnificet anima mea Dominum, et in futuri retributione iudicii ita mihi apud justum Iudicem sacerdotii mei ratio subsistat (I Thess. II, 19), ut vos mihi per bona opera vestra sitis gaudium, vos corona, qui bona voluntate sincerum praesentis vitae testimonium praestitistis. Per Christum Dominum nostrum.

SERMO II.

De Natali ejusdem II; habitus in anniversario ordinationis suae.

SYNOPSIS.

I. Nemini vel de justitia sua praesumendum, vel de misericordia Dei diffidendum.---II. Conventus episcoporum in anniversario die consecrationis Romani pontificis, quem Petri haeredem Ecclesia tamquam Petrum suscipit.

CAP. I.

Honorabilem mihi, dilectissimi, hodiernum diem fecit divina dignatio: quae dum humilitatem meam in summum gradum provexit, quod neminem suorum sperneret, demonstravit. Unde etsi necessarium est trepidare de merito, religiosum est tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi oneris est auctor, ipse est administrationis adjutor; et ne sub magnitudine gratiae succumbat infirmus, dabit virtutem, qui contulit dignitatem.

Recurrente igitur per suum ordinem die quo me Dominus episcopalis officii voluit habere principium, vera mihi in gloriam Dei causa est laetandi: qui mihi, ut multum a me diligeretur, multa dimisit; et ut mirabilem faceret gratiam suam, in eum munera sua contulit, in quo meritorum suffragia non invenit. Quo opere suo Dominus, quid cordibus nostris insinuat, quidve commendat, nisi ut de justitia sua nemo praesumat, et de ipsius misericordia nemo diffidat, quae tunc evidentius praeeminet, quando peccator sanctificatur, et abjectus erigitur. Neque enim de qualitate nostrorum operum pendet coelestium mensura donorum: aut in isto saeculo, in quo tota vita tentatio est (Job. VII, 1), hoc unicuique retribuitur, quod meretur: ubi si iniquitates Dominus observaret, nullus iudicium ipsius sustineret.

CAP. II.

Magnificate ergo, dilectissimi, Dominum mecum, et exaltemus nomen ejus in invicem (Ps. XXXIII, 4), ut tota ratio celebritatis hodiernae ad laudem sui referatur auctoris. Nam quod proprie ad affectum animi mei pertinet, confiteor me plurimum de omnium vestrum devotione gaudere. Cumque hanc venerabilium consacerdotum meorum splendidissimam frequentiam video, angelicum nobis in tot sanctis sentio interesse conventum. Nec dubito nos abundantiore hodie divinae praesentiae gratia visitari, quando simul adsunt, et uno lumine micant tot speciosissima tabernacula Dei, tot membra excellentissima corporis Christi. Nec abest, ut confido, ab hoc coetu etiam beatissimi apostoli Petri pia dignatio et fida dilectio; nec vestram devotionem ille deseruit, cujus vos reverentia congregavit. De vestro itaque et ipse gaudet affectu, et in consortibus honoris sui observantiam Dominicae institutionis amplectitur, probans ordinatissimam totius Ecclesiae charitatem quae in Petri sede Petrum suscipit, et a tanti amore pastoris nec in persona tam imparis tepescit haeredis. Ut ergo

haec pietas, dilectissimi, quam erga humilitatem meam unanimiter exhibetis, fructum sui studii consequatur, misericordissimam Dei nostri clementiam supplices obsecrate, ut in diebus nostris expugnet impugnantes nos, muniat fidem nostram, augeat dilectionem, augeat pacem, meque servulum suum, quem ad ostendendas divitias gratiae suae gubernaculis Ecclesiae voluit praesidere, sufficientem tanto operi, et utilem vestrae aedificationi dignetur efficere, et ad hoc tempora nostrae servitutis extendere, ut proficiat devotioni, quod fuerit largitus aetati, per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO III

De Natali ipsius III; habitus in anniversario die assumptionis ejusdem ad summi pontificii munus.

SYNOPSIS.

I. Ad Deum referendus honor sacerdotii. Hujus figura in Melchisedech praecessit; utriusque discrimen. ---II. Quam impar tanto oneri humana infirmitas. Christus Ecclesiam semper regit. Soliditas fidei Petri permanet.---III. Petri elogia, qui Ecclesiae curam etiam nunc non deserit. Quo sensu petra et fundamentum.---IV. Petrus in successoribus honorandus: Primas omnium episcoporum. Profectus gregis, laus pastoris.

CAP. I.

Quoties nobis misericordia Dei donorum suorum dies renovare dignatur, justa, dilectissimi, et rationabilis causa est laetandi, si officii origo suscepti ad laudem sui referatur auctoris. Hanc enim observantiam omnibus quidem sacerdotibus congruam, sed mihi necessariam maxime esse cognosco, qui respiciens ad exiguitatis meae tenuitatem, et ad suscepti muneris magnitudinem,

etiam ego illud propheticum debeo proclamare: Domine, audivi auditum tuum, et timui; consideravi opera tua, et expavi. Quid enim tam insolitum, tam pavendum, quam labor fragili, sublimitas humili, dignitas non merenti? Et tamen non desperamus neque deficimus, quia non de nobis, sed de illo praesumimus, qui operatur in nobis. Unde et Davidicum psalmum, dilectissimi, non ad nostram elationem, sed ad Christi Domini gloriam consona voce cantavimus. Ipse est enim de quo propheticè scriptum est: Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech (Hebr. VII, 11): hoc est, non secundum ordinem Aaron, cujus sacerdotium per propaginem sui seminis currens, temporalis ministerii fuit, et cum veteris Testamenti lege cessavit; sed secundum ordinem Melchisedech, in quo aeterni Pontificis forma praecessit. Et dum quibus parentibus sit editus non refertur, in eo ille intelligitur ostendi, cujus generatio non potest enarrari. Denique cum hujus divini sacerdotii sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem curritur, nec quod caro et sanguis creavit, eligitur; sed cessante privilegio patrum, et familiarum ordine praetermisso, eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus sanctus preparavit; ut in populo adoptionis Dei, cujus universitas sacerdotalis atque regalis est, non praerogativa terrenae originis obtineat unctionem, sed dignatio coelestis gratiae gignat antistitem.

CAP. II.

Quamvis ergo, dilectissimi, nos ad explendam nostri officii servitatem, et infirmi inveniamur et segnes, dum si quid devote et strenue agere cupimus, ipsius nostrae conditionis fragilitate tardamur; habentes tamen incessabilem propitiationem omnipotentis et perpetui Sacerdotis, qui similis nostri, aequalis Patri, divinitatem usque ad humana submisit, humanitatem usque ad divina provexit, digne et pie de ipsius constitutione gaudemus: quoniam etsi multis pastoribus curam suarum ovium

delegavit, ipse tamen dilecti gregis custodiam non reliquit. De cujus principali aeternoque praesidio, etiam apostolicae opis munimen accepimus, quod utique ab opere suo non vacat: et firmitas fundamenti, cui totius Ecclesiae superstruitur altitudo, nulla incumbentis sibi templi mole lassescit. Soliditas enim illius fidei, quae in apostolorum principe est laudata, perpetua est; et sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit. Cum enim, sicut evangelica lectione reseratum est, interrogasset Dominus discipulos, quem ipsum, multis diversa opinantibus, crederent, respondissetque beatus Petrus, dicens: Tu es Christus filius Dei vivi: Dominus ait: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in coelis est. Et ego dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni coelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis (Matth. XVI, 16-19).

CAP. III.

Manet ergo dispositio veritatis, et beatus Petrus in accepta fortitudine petrae perseverans, suscepta Ecclesiae gubernacula non reliquit. Sic enim prae caeteris est ordinatus, ut dum Petra dicitur, dum fundamentum pronuntiatur, dum regni coelorum janitor constituitur, dum ligandorum solvendorumque arbiter, mansura etiam in coelis judiciorum suorum definitione, praeficitur, qualis ipsi cum Christo esset societas, per ipsa appellationum ejus mysteria nosceremus. Qui nunc plenius et potentius ea quae sibi commissa sunt peragit, et omnes partes officiorum atque curarum in ipso et cum ipso, per quem est glorificatus, exsequitur. Si quid itaque a nobis recte agitur, recteque discernitur, si quid a misericordia Dei quotidianis supplicationibus obtinetur, illius est operum atque meritorum, cujus in sede sua vivit

potestas, et excellit auctoritas. Hoc enim obtinuit, dilectissimi, illa confessio, quae a Deo Patre apostolico inspirata cordi, omnia humanarum opinionum incerta transcendit, et firmitatem petrae, quae nullis impulsionibus quateretur, accepit. In universa namque Ecclesia, Tu es Christus Filius Dei vivi, quotidie Petrus dicit, et omnis lingua, quae confitetur Dominum, magisterio hujus vocis imbuitur. Haec fides diabolum vincit, et captivorum ejus vincula dissolvit. Haec erutos mundo inserit coelo, et portae inferi adversus eam praevalere non possunt. Tanta enim divinitus soliditate munita est, ut eam neque haeretica umquam corrumpere pravitas, nec pagana potuerit superare perfidia.

CAP. IV.

His itaque modis, dilectissimi, rationabili obsequio celebratur hodierna festivitas, ut in persona humilitatis meae ille intelligatur, ille honoretur, in quo et omnium pastorum sollicitudo cum commendatarum sibi ovium custodia perseverat, et cujus dignitas etiam in indigno haerede non deficit. Unde venerabilium quoque fratrum et consacerdotum meorum desiderata mihi et honoranda praesentia hinc sacratior est atque devotior, si pietatem hujus officii in quo adesse dignati sunt, ei principaliter deferunt, quem non solum hujus sedis praesulem, sed et omnium episcoporum noverunt esse primum. Cum ergo cohortationes nostras auribus vestrae sanctitatis adhibemus, ipsum vobis, cujus vice fungimur, loqui credite: quia et illius vos affectu monemus, et non aliud vobis, quam quod docuit, praedicamus: obsecrantes, ut succincti lumbos mentis vestrae castam et sobriam vitam in timore Dei ducatis, nec concupiscentiis carnis mens principatus sui oblita, consentiat. Brevia et caduca sunt terrenarum gaudia voluptatum, quae ad aeternitatem vocatos, a semitis vitae conantur avertere. Fidelis ergo et religiosus animus, ea quae sunt coelestia, concupiscat, et divinarum promissionum avidus, in amorem se

in corruptibilis boni, et in spem verae lucis attollat. Certe autem estote, dilectissimi, quod labor vester, quo vitiis resistitis, et carnalibus desideriis repugnatis, placens in conspectu Dei est atque pretiosus, nec solum vobis, sed etiam mihi apud Dei misericordiam profuturus: quia de profectu Dominici gregis gloriatur cura pastoris. Corona enim mea, sicut Apostolus ait, et gaudium vos estis (I Thess. II, 19); si fides vestra, quae ab initio Evangelii in universo mundo praedicata est (Rom. I, 8), in dilectione et sanctitate permanserit. Nam licet omnem Ecclesiam, quae in toto est orbe terrarum, cunctis oporteat florere virtutibus, vos tamen praecipue inter caeteros populos decet meritis pietatis excellere, quos in ipsa apostolicae petrae arce fundatos, et Dominus noster Jesus Christus cum omnibus redemit, et beatus apostolus Petrus prae omnibus erudivit. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO IV

De Natali ipsius IV; in anniversario die ejusdem assumptionis.

SYNOPSIS.

I. Festivitatem hanc omnibus esse communem Christianis, qui et reges sunt et sacerdotes. ---II. Quanta Petro prae caeteris sint collata: Ecclesiam in Petro, et in ejus fide fundatam.---III. Transivit in alios apostolos potestas clavium, quas Petrus accepit. Speciale privilegium Petri, cujus specialis cura a Domino suscipitur, et pro fide cujus proprie Christus oravit, ut firmitas quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis conferatur.--- IV. Petri precibus et sollicitudini deberi quidquid boni a successoribus ejus agitur.

CAP. I.

Gaudeo, dilectissimi, de religioso vestrae devotionis affectu, et Deo gratias ago, quod in vobis pietatem Christianae unitatis agnosco. Sicut enim ipsa frequentia vestra testatur, intelligitis hujus diei recursum ad communem laetitiam pertinere, et honorem celebrari totius gregis per annua festa pastoris. Nam licet universa Ecclesia Dei distinctis ordinata sit gradibus, ut ex diversis membris sacrati corporis subsistat integritas; omnes tamen, sicut ait Apostolus, in Christo unum sumus (I Cor. XII, 13); nec quisquam ab alterius ita est divisus officio, ut non ad connexionem pertineat capitis cujuslibet humilitas portionis. In unitate igitur fidei atque baptismatis, indiscreta nobis societas, dilectissimi, et generalis est dignitas, secundum illud beatissimi Petri apostoli sacratissima voce dicentis: Et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini in domos spirituales, sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias acceptabiles Deo per Jesum Christum; et infra: Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis (I Petr. II, 5, 9). Omnes enim in Christo regeneratos, crucis signum efficit reges, sancti vero Spiritus unctio consecrat sacerdotes: ut praeter istam specialem nostri ministerii servitutem, universi spirituales et rationabiles Christiani agnoscant se regii generis, et sacerdotalis officii esse consortes. Quid enim tam regium quam subditum Deo animum corporis sui esse rectorem? Et quid tam sacerdotale quam vovere Domino conscientiam puram, et immaculatas pietatis hostias de altari cordis offerre? Quod cum omnibus per Dei gratiam commune sit factum, religiosum tamen vobis atque laudabile est, de die provectionis nostrae quasi de proprio honore gaudere; ut unum celebretur in toto Ecclesiae corpore pontificii sacramentum, quod, effuso benedictionis unguento, copiosius quidem in superiora profluxit, sed non parce etiam in inferiora descendit.

CAP. II.

Cum itaque, dilectissimi, de consortio istius muneris magna sit nobis materia communium gaudiorum, verior tamen nobis et excellentior erit causa laetandi, si non in nostrae humilitatis consideratione remoremur; cum multo utilius multoque sit dignius ad beatissimi Petri apostoli gloriam contemplandam aciem mentis attollere, et hunc diem in illius potissimum veneratione celebrare, qui ab ipso omnium charismatum fonte tam copiosus est irrigationibus inundatus, ut cum multa solus acceperit, nihil in quemquam sine ipsius participatione transierit. Verbum caro factum jam habitabat in nobis (Joan. I, 14), et reparando humano generi totum se Christus impenderit. Nihil indispositum sapientiae, nihil erat arduum potestati. Famulabantur elementa, ministrabant spiritus, angeli serviebant, nec ullo modo poterat inefficax esse sacramentum, quod simul ipsius Deitatis unitas operabatur et Trinitas. Et tamen de toto mundo unus Petrus eligitur, qui et universarum gentium vocationi, et omnibus apostolis, cunctisque Ecclesiae Patribus praeponatur: ut quamvis in populo Dei multi sacerdotes sint multique pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit et Christus. Magnum et mirabile, dilectissimi, huic viro consortium potentiae suae tribuit divina dignatio; et si quid cum eo commune caeteris voluit esse principibus, numquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit. Omnes denique apostolos Dominus quid de se homines opinentur interrogat; et tamdiu sermo respondentium communis est, quamdiu humanae ignorantiae ambiguitas explicatur. At ubi quid habeat sensus discipulorum exigitur, primus est in Domini confessione, qui primus est in apostolica dignitate. Qui cum dixisset: Tu es Christus Filius Dei vivi, respondit ei Jesus: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in coelis est (Matth. XVI, 16, 17); id est, ideo beatus es, quia te Pater meus docuit, nec terrena opinio te fefellit, sed inspiratio coelestis instruxit: et non caro nec sanguis, sed

ille me tibi, cujus sum unigenitus Filius, indicavit. Et ego, inquit, dico tibi: hoc est, sicut Pater meus tibi manifestavit divinitatem meam, ita et ego tibi notam facio excellentiam tuam: Quia tu es Petrus: id est, cum ego sim inviolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio utraque unum, ego fundamentum praeter quod nemo potest aliud ponere (Ephes. II, 14 et 20); tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quae mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia. Et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam (Matth. XVI, 18). Super hanc, inquit, fortitudinem aeternum exstruam templum, et Ecclesiae meae coelo inferenda sublimitas in hujus fidei firmitate consurget.

CAP. III.

Hanc confessionem portae inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt: vox enim ista, vox vitae est. Et sicut confessores suos in coelestia provehit, ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beatissimo Petro: Tibi dabo claves regni coelorum. Et quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in coelis; et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in coelis (Matth. XVI 19). Transivit quidem etiam in alios apostolos jus potestatis istius, et ad omnes Ecclesiae principes decreti hujus constitutio commeavit; sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimetur. Petro enim ideo hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiae rectoribus Petri forma praeponitur. Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipsius fertur aequitate iudicium. Nec nimia est vel severitas, vel remissio, ubi nihil erit ligatum, nihil solutum, nisi quod beatus Petrus aut solverit aut ligaverit. Instante autem passione sua, Dominus, quae discipulorum erat turbatura constantiam, Simon, inquit, Simon, ecce Satanias expostulavit vos, ut cerneret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ne deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus confirma

fratres tuos, ut non intretis in tentationem (Luc. XXII, 31, 32). Commune erat omnibus apostolis periculum de tentatione formidinis, et divinae protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere; et tamen specialis a Domino Petri cura suscipitur, et pro fide Petri proprie supplicatur, tamquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, et divinae gratiae ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis conferatur.

CAP. IV.

Cum itaque, dilectissimi, tantum nobis videamus praesidium divinitus institutum, rationabiliter et juste in ducis nostri meritis et dignitate laetamur, gratias agentes sempiterno Regi Redemptori nostro Domino Jesu Christo, quod tantam potentiam dedit ei quem totius Ecclesiae principem fecit, ut si quid etiam nostris temporibus recte per nos agitur, recteque disponitur, illius operibus, illius sit gubernaculis deputandum, cui dictum est: Et tu conversus confirma fratres tuos; et cui post resurrectionem suam Dominus ad trinam aeterni amoris professionem, mystica insinuatione ter dixit: Pasce oves meas (Joan. XXI, 17). Quod nunc quoque proculdubio facit, et mandatum Domini pius pastor exsequitur, confirmans nos cohortationibus suis, et pro nobis orare non cessans, ut nulla tentatione superemur. Si autem hanc pietatis suae curam omni populo Dei, sicut credendum est, ubique praetendit, quanto magis nobis alumnis suis opem suam dignabitur impendere, apud quos in sacro beatæ dormitionis toro eadem qua praesedit carne requiescit? Illi ergo hunc servitutis nostrae natalitium diem, illi ascribamus hoc festum, cujus patrocínio sedis ipsius meruimus esse consortes, auxiliante nobis per omnia gratia Domini nostri Jesu

Christi, qui vivit et regnat cum Deo Patre, et Spiritu sancto, in saecula saeculorum. Amen.

SERMO V

De Natali ipsius V, in anniversario assumptionis suae ad pontificatum.

SYNOPSIS.

I. Omnia in Deum esse referenda.---II. Quo quisque altiorem in Ecclesia tenet locum, eo magis illi timendum esse.---III. Christum verum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech, et suae semper adesse Ecclesiae.---IV. Petrum Romanae sedis semper curam gerere.---V. Illi potissimum honorem esse impendendum, cujus sedi successores ejus serviunt.

CAP. I.

Sicut honor est filiorum, dilectissimi, dignitas patrum, ita laetitia est plebis, gaudium sacerdotis. Quod quia ex divino venit munere: omne enim, sicut scriptum est, datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum (Jac. I, 17): gratias agere bonorum omnium debemus auctori, quoniam sive in naturalibus incrementis, sive in moralibus institutis, ipse fecit nos, et non ipsi nos (Psal. XCIX, 3); cumque hoc pie et fideliter confitemur, neque in nobis, sed in Domino gloriamur, fructuose in nobis renovantur vota cum tempore, et religiosa festa justa sunt gaudia, in quibus nec ingrati sumus tacendo de donis, nec superbi praesumendo de meritis. Omnem igitur, dilectissimi, causam et rationem solemnitatis hodiernae ad originem suam caputque feramus; et illum debita gratiarum actione laudemus, in cujus manu et gradus officiorum, et momenta sunt temporum. Nam si ad nos et ad nostra

respicimus, vix aliquid reperimus unde merito gaudeamus. Mortali etenim carne circumdati, et fragilitati corruptionis obnoxii, numquam ita liberi sumus, ut non aliqua impugnatione pulsemur; nec tam felix capitur in hoc agone victoria, ut non etiam post triumphos surgant rediviva certamina. Unde nemo tam perfectus est pontifex, tam immaculatus antistes, qui placationis hostias pro populi tantum delictis, non etiam pro suis debeat offerre peccatis.

CAP. II.

Quae conditio si omnes sacerdotes generaliter tenet, quanto magis nos et onerat et obstringit; quibus ipsa suscepti operis magnitudo creberrima est offensionis occasio. Quamvis enim singuli quique pastores speciali sollicitudine gregibus suis praesint, sciantque se pro commissis sibi ovibus reddituros esse rationem, nobis tamen cum omnibus cura communis est; neque cujusquam administratio, non nostri laboris est portio: ut dum ad beati apostoli Petri sedem ex toto orbe concurritur, et illa universalis Ecclesiae a Domino eidem commendata dilectio etiam ex nostra dispensatione deposcitur; tanto amplius nobis instare oneris sentiamus, quanto cunctis majora debemus. In hac ergo materia trepidationis, quae nobis esset dependendae fiducia servitutis, nisi non dormitaret, neque obdormiret qui custodit Israel, et qui discipulis suis ait: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi (Matth. XXVIII, 20): nisi dignaretur non solum custos ovium, sed ipsorum etiam pastor esse pastorum; qui corporeo quidem intuitu non videtur, sed spiritali corde sentitur; absens carne, qua potuit esse conspicuus; praesens deitate, qua ubique semper est totus. Quia enim justus ex fide vivit (Habac. II, 4), et haec est justitia credentis, ut recipiat animo quod non cernit aspectu; ascendens Dominus in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus (Ps. LXVII, 19), fidem scilicet, et spem, et charitatem, quae inde magna

sunt, inde fortia, inde pretiosa, quia quod carnis oculis non attingitur, id miro mentis affectu et creditur, et speratur, et amatur.

CAP. III.

Adest igitur, dilectissimi, quod non temere, sed fideliter confitemur, in medio credentium Dominus Jesus Christus: et quamvis ad dexteram Dei Patris sedeat, donec ponat inimicos suos scabellum pedum suorum (Ps. CIX, 3), non deest tamen Pontifex summus a suorum congregatione pontificum, meritoque illi totius Ecclesiae et omnium sacerdotum ore cantatur: Juravit Dominus, et non poenitebit eum: Tu es Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech (Ibid. 6). Ipse enim verus et aeternus est Antistes, cujus administratio nec commutationem potest habere, nec finem. Ipse est cujus formam Melchisedech pontifex praeferebat, non Judaicas hostias offerens Deo, sed illius sacramenti immolans sacrificium, quod Redemptor noster in suo corpore et sanguine consecravit. Ipse est cujus sacerdotium Pater non secundum ordinem Aaron cum legis tempore transitorium, sed secundum ordinem Melchisedech perenniter celebrandum cum firmamento insolubilis jurationis instituit. Nam quia jusjurandum inter homines iis definitionibus adhibetur, quae perpetuis pactionibus sanciantur, divini quoque juramenti testificatio in his invenitur promissis, quae incommutabilibus sunt fixa decretis: et quia poenitentia mutationem indicat voluntatis, in eo Deus non poenitet, in quo secundum aeternum placitum non potest aliud velle quam voluit.

CAP IV.

Non est itaque nobis, dilectissimi, praesumptuosa festivitas, qua suscepti sacerdotii diem divini muneris memores honoramus; quandoquidem pie et veraciter

confitemur, quod opus ministerii nostri in omnibus quae recte agimus, Christus exsequitur; et non in nobis, qui sine illo nihil possumus, sed in ipso, qui possibilitas nostra est, gloriamur. Subjungit autem se ad rationem solemnitatis nostrae, non solum apostolica, sed etiam episcopalis beatissimi dignitas Petri, qui sedi suae praeesse non desinit, et indeficiens obtinet cum aeterno Sacerdote consortium. Soliditas enim illa quam de Petra Christo etiam ipse Petra factus accepit, in suos quoque se transfudit haeredes, et ubicumque aliquid ostenditur firmitatis, non dubie apparet fortitudo pastoris. Nam si omnibus fere ubique martyribus pro susceptarum tolerantia passionum, hoc ad merita ipsorum manifestanda donatum est, ut opem periclitantibus ferre, morbos abigere, immundos spiritus pellere, et innumeros possint curare languores; quis gloriae beati Petri tam imperitus erit aut tam invidus aestimator, qui ullas Ecclesiae partes non ipsius sollicitudine regi, non ipsius ope credat augeri? Viget prorsus et vivit in apostolorum principe illa Dei hominumque dilectio, quam non claustra carceris, non catenae, non populares impetus, non minae regiae exterruerunt; et insuperabilis fides, quae bellando non cessit, vincendo non tepuit.

CAP. V.

Cum ergo in diebus nostris moestitudines in laetitiam, labores in requiem, discordiae vertuntur in pacem, agnoscimus nos praesulis nostri meritis et precibus adjuvari, et documentis frequentibus experimur ipsum salubribus consiliis, ipsum aequis praesidere judiciis; ut manente apud nos jure ligandi atque solvendi, per moderamen beatissimi Petri et condemnatus ad poenitentiam, et reconciliatus perducatur ad veniam. Et ideo quidquid in nobis hodie sive dignatione fratrum, sive pietate filiorum detulistis officii, illi vos mecum religiosius et verius impendisse cognoscite, cujus sedi non tam praesidere quam servire gaudemus, sperantes

orationibus ipsius esse praestandum, ut Deus misericordiarum ministerii nostri tempora benignus aspiciat, pastoremque ovium suarum custodire semper dignetur, et pascere.

SERMO VI

De Collectis I.

SYNOPSIS.

Eleemosynae commendatione praemissa, Dominicam collectarum adesse monet.

Multis divinarum Scripturarum testimoniis edocemur quantum eleemosynarum meritum et quanta sit virtus. Certum est enim unumquemque nostrum animae suae benefacere, quoties misericordia sua inopiae succurrit alienae. Prompta ergo, dilectissimi, et facilis apud nos largitas esse debet, si credimus id sibi unumquemque praestare quod indigentibus tribuit. Thesaurum enim suum condit in coelo qui Christum pascit in paupere. Benignitatem itaque in hoc et dispensationem divinae pietatis agnosce. Idcirco enim te abundare voluit, ut per te alius non egeret, et per ministerium operis tui pauperem ab egestatis labore, teque a peccatorum multitudine liberaret. O mira providentia et bonitas Creatoris, ut uno facto duobus vellet esse succursum! Ventura igitur Dominica dies, collectarum futura est. Hortor et moneo sanctitatem vestram, ut singuli quique et pauperum memineritis et vestri, et pro possibilitate virium vestrarum intelligatis in egentibus Christum, qui tantum nobis pauperes commendavit, ut se in ipsis vestiri ac suscipi testaretur, et pasci Christus Dominus noster (Matth. XXV, 40), qui cum Patre, et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO VII

De Collectis. II.

SYNOPSIS.

Eleemosynam alterum esse lavacrum a peccatis, et opus maximae charitatis.

Notum vobis, dilectissimi, et familiare mandatum pastorali praedicamus hortatu, ut in opere misericordiae studeatis esse devoti. Quod etiam si numquam a vestra sanctitate negligitur, nunc tamen promptius est et impensius exsequendum: quia primus collectarum dies saluberrime a sanctis Patribus institutus hoc exigit ut unusquisque, prout votivum atque possibile est, in usus atque alimoniam pauperum de vestris facultatibus conferatis; scientes praeter illud regenerationis lavacrum, in quo universorum ablutae sunt maculae peccatorum, hoc remedium infirmitati humanae divinitus esse donatum, ut si quid culparum in hac terrena habitatione contrahitur, eleemosynis deleatur. Eleemosynae enim opera charitatis sunt, et scimus quod charitas operit multitudinem peccatorum (I Petr. IV, 8; Prov. X, 12). Proinde, dilectissimi, in secundam feriam spontaneas collectas vestras sollicite praeparate, ut quidquid vobis de temporalibus substantiis desumpseritis, id multiplicatum in aeterna retributione sumatis.

SERMO VIII

De Collectis III.

SYNOPSIS.

Collectas occasione paganarum superstitionum esse institutas, a quibus ne pauper quidem excluditur; eleemosyna cruciari daemones; pauperes a collectarum fructu non esse alienos.

Christianae pietatis est, dilectissimi, ut quae apostolicis sunt traditionibus instituta, perseveranti devotione serventur. Nam illi beatissimi discipuli veritatis, hoc divinitus inspirata commendavere doctrina, ut quoties caecitas paganorum superstitionibus suis esset intentior, tunc praecipue populus Dei orationibus et operibus pietatis instaret. Quoniam immundi spiritus, quantum gentilium errore laetantur, tantum verae religionis observantia, atteruntur et augmenta justitiae urunt impietatis auctorem. Cujus impia et profana commenta, ne sacratis Deo vero cordibus aliquid pollutionis inferrent, beatus magister gentium praecavebat, cum voce apostolica diceret: Nolite jugum cum infidelibus ducere. Quae enim participatio justitiae cum iniquitate? aut quae societas luci ad tenebras (II Cor. VI, 14)? Et deinde vocem prophetici spiritus addidit, dicens: Exite, exite de medio eorum, et separamini, dicit Dominus, et immundum ne tetigeritis (Ibid., 17; Isai. LIII, 11). Unde quoniam ad destruendas antiqui hostis insidias in die quo impii sub idolorum suorum nomine diabolo serviebant, providentissime in sancta Ecclesia prima est instituta collectio: volumus dilectionem vestram tertia feria per omnes regionum vestrarum Ecclesias cum voluntariis oblationibus eleemosynarum convenire. In quo opere et si non est omnium aequalis facultas, debet esse par pietas: quoniam fidelium largitas non de muneris pensatur pondere, sed de benevolentiae quantitate. Habeant ergo in hoc misericordiae commercio etiam pauperes lucrum, et ad sustentationem egentium de quantacumque substantia aliquid quod eos non contristet excerptant. Sit dives munere copiosior, dum pauper animo non sit inferior. Quam vis enim major speretur redditus de majore semente, potest tamen etiam de exigua satione

multus fructus provenire justitiae. Justus enim est iudex noster et verax, qui neminem fraudat mercede meritorum. Et ideo nos curam pauperum vult habere, ut in futurae retributionis examine, misericordibus, quam promisit, misericordiam largiatur Christus Deus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO IX

De Collectis IV.

SYNOPSIS.

I. Evangelica luce gentilitiae superstitionis tenebras repelli, a quibus omnia manant flagitia. ---II. Ideo futurum iudicium a Christo praedicitur, ut misericordiae largitate peccata redimantur.---III. Collectas institutionis esse apostolicae: occasione paganicae superstitionis esse ordinatas; verecundos maxime pauperes esse sublevandos.---IV. Haereticos prode Deo imprimis gratum. Manichaeorum dogmata.

CAP. I.

Misericordia, dilectissimi, et iustitia Dei formam retributionum suarum a mundi constitutione dispositam, per doctrinam Domini nostri Jesu Christi benignissima nobis expositione reseravit, ut acceptis rerum significationibus, quae futura credimus, jam quasi gesta nosceremus. Sciebat enim Redemptor noster atque Servator quantos fallacia diaboli per totum mundum sparsisset errores, et quam multis superstitionibus maximam sibi partem humani generis subdidisset. Sed ne ultra per ignorantiam veritatis creatura ad imaginem Dei condita in praecipitia perpetuae mortis ageretur, evangelicis paginis iudicii sui inseruit qualitatem, quae

omnem hominem a callidissimi hostis revocaret insidiis: cum jam nulli esset incognitum quae bonis speranda praemia, et quae malis essent timenda supplicia. Incentor namque ille auctorque peccati primum superbus ut caderet, deinde invidus ut noceret, quia in veritate non stetit (Joan. VIII, 44), totam vim suam in mendacio collocavit, omniaque deceptionum genera de hoc venenatissimo artis suae fonte produxit: ut ab illo bono, quod ipse propria elatione perdiderat, spem humanae devotionis excluderet, eosque in consortium damnationis suae traheret, ad quorum ipse reconciliationem pertinere non posset. Quisquis igitur hominum quibuslibet impietatibus Deum laesit, hujus fraude traductus, hujus est nequitia depravatus. Facile enim in omnia flagitia impulit, quos religione decepit. Sciens autem Deum non solum verbis, sed etiam factis negari, multis quibus auferre non potuit fidem, sustulit charitatem; et agro cordis ipsorum avaritiae radicibus occupato, spoliavit fructu operum quos non privavit confessione labiorum.

CAP. II.

Propter has ergo, dilectissimi, versutias hostis antiqui, scire nos voluit ineffabilis benignitas Christi, quid in die retributionis de universitate hominum esset decernendum, ut dum in hoc tempore legitimorum remediorum medicina praebetur, dum elisis reparatio non negatur, et qui diu fuerunt steriles, possunt tandem esse fecundi, praeveniatur disposita censura justitiae, et numquam a cordis oculis divinae discretionis imago discedat. Veniet enim in majestatis suae gloria Dominus, sicut ipse praedixit (Matth. XXV, 31), aderitque cum eo radians in splendoribus suis innumerabilis angelicarum multitudo legionum. Congregabuntur ante thronum potentiae ejus omnium gentium populi; et quidquid hominum universis saeculis toto orbe terrarum progenitum est, in conspectu judicantis astitit. Separabuntur ab injustis justi, a nocentibus innocentes; et

cum praeparatum sibi regnum, recensitis misericordiae operibus, filii pietatis acceperint, exprobrabitur duritia sterilitatis injustis; et nihil habentes sinistri commune cum dextris, in ignem ad diaboli et angelorum ejus tormenta dispositum, omnipotentis judicis damnatione mittentur, cum illo habituri poenae communionem, cujus elegerunt facere voluntatem. Quis igitur istam sortem aeternorum cruciatuum non pavescat? Quis mala numquam finienda non timeat? Sed cum ideo denuntiata sit severitas, ut misericordia quaereretur, in diebus praesentibus cum misericordiae est largitate vivendum, ut homini post periculosam negligentiam, ad pietatis opera revertenti, possibile sit ab hac sententia liberari. Hoc enim agit potentia judicis, hoc gratia Servatoris, ut relinquat impius vias suas, et ab iniquitatis suae consuetudine peccator abscedat. Misereantur pauperum, qui sibi volunt parcere Christum. Faciles sint in alimenta miserorum, qui cupiunt ad societatem pervenire felicium. Non sit vilis homini homo, nec in quoquam despiciatur illa natura, quam rerum conditor suam fecit. Cui enim laborantium licet negare quod Christus sibi profitetur impendi? Juvatur conservus, et gratiam refert Dominus. Cibus egeni, regni coelestis est pretium; et largitor temporalium haeres efficitur aeternorum. Unde autem exigua ista impendia tanta aestimari taxatione meruerunt, nisi quia pondera operum charitatis lance pensantur, et cum amatur ab homine quod Deus diligit, merito in ejus ascenditur regnum, in cujus transitur affectum?

CAP. III.

Ad horum ergo operum, dilectissimi, piam curam dies nos apostolicae institutionis invitat, in quo sanctarum collationum prima collectio est prudenter a Patribus et utiliter ordinata: ut quia in hoc tempore gentilis quondam populus superstitiosius daemonibus serviebat, contra profanas hostias impiorum, sacratissima nostrarum eleemosynarum celebraretur oblatio. Quod quia

incrementis Ecclesiae fructuosissimum fuit, placuit esse perpetuum. Unde hortamur sanctitatem vestram ut per Ecclesias regionum vestrarum quarta feria de facultatibus vestris, quantum suadet possibilitas et voluntas, ad expensas misericordiae conferatis, ut possitis illam beatitudinem promereri, in qua sine fine gaudebit qui intelligit super egenum et pauperem (Ps. XL, 1). Ad quem intelligendum, dilectissimi, sollicita benignitate vigilandum est, ut quem modestia tegit, et verecundia praepedit, invenire possimus. Sunt enim qui palam poscere ea quibus indigent erubescunt; et malunt miseria tacitae egestatis affligi quam publica petitione confundi. Intelligendi ergo isti sunt, et ab occulta necessitate sublevandi, ut hoc ipso amplius gaudeant, cum et paupertati eorum consultum fuerit, et pudori. Recte autem in egeno et paupere ipsius Jesu Christi Domini nostri persona sentitur, qui cum esset dives, sicut ait B. apostolus, pauper factus est, ut nos sua paupertate ditaret (II Cor. VIII, 9). Et ne deesse nobis sua praesentia videretur, ita humilitatis et gloriae suae temperavit mysterium, ut quem Regem et Dominum in majestate Patris adoramus, eundem in suis pauperibus pasceremus, liberandi ob hoc in die mala a damnatione perpetua, et pro intellecti pauperis cura, regni coelestis consortiis inserendi.

CAP. IV.

Ut autem in omnibus, dilectissimi, placeat Domino vestra devotio, etiam ad hanc vos hortamur industriam, ut Manichaeos ubicumque latentes vestris presbyteris publicetis. Magna est enim pietas prodere latebras impiorum, et ipsum in eis, cui serviunt, diabolum debellare. Contra istos enim, dilectissimi, omnem quidem orbem terrarum, et totam ubique Ecclesiam decet fidei arma arripere; sed vestra in hoc opere devotio debet excellere, qui in progenitoribus vestris Evangelium crucis Christi ab ipso beatissimorum apostolorum Petri et Pauli

ore didicistis. Non sinantur latere homines, qui legem per S. Mosen datam, in qua Deus universitatis conditor ostenditur, recipendam esse non credunt; prophetis, et sancto Spiritui contradicunt, psalmos Davidicos, qui per universalem Ecclesiam cum omni pietate cantantur, damnabili impietate ausi sunt refutare; Christi Domini nativitatem secundum carnem negant; passionem et resurrectionem ejus simulatam dicunt fuisse, non veram; baptismum regenerationis totius gratiae virtute dispoliant. Nihil est apud eos sanctum, nihil integrum, nihil verum. Cavendi sunt, ne cuiquam noceant; prodendi sunt, ne in aliqua civitatis nostrae parte consistant. Vobis, dilectissimi, ante tribunal Domini proderit, quod indicimus, quod rogamus. Dignum est enim, ut eleemosynarum sacrificio etiam hujus operis palma jungatur, auxiliante vobis per omnia Domino Jesu Christo, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO X

De Collectis V.

SYNOPSIS.

I. Collectarum consuetudine ab apostolis tradita juvari fideles. Opes non tam possidendae quam dispensandae a Deo traditae sunt.---II. Quam miseri qui opes suas in proprium tantummodo usum, non in pauperes expendunt.---III. Sine misericordia in pauperes, caeteras virtutes non prodesse.---IV. Fidem sine operibus mortuam esse, per charitatem vivificari. Eleemosynae ac temperantiae bona quae?

CAP. I.

Apostolicae traditionis, dilectissimi, instituta servantes, pastoralis vos sollicitudine cohortamur, ut diem

quem illi ab impiorum superstitione purgatum, misericordiae operibus consecrarunt, devotione religiosae consuetudinis celebremus, ostendentes apud nos auctoritatem Patrum vivere, eorumque doctrinam in nostra obedientia permanere. Quoniam sancta tantae constitutionis utilitas, non praeterito tantum tempori, sed etiam nostrae prospexit aetati, ut quod illis ad destructionem profuit vanitatum, hoc nobis proficeret ad incrementa virtutum. Quid autem tam aptum fidei, quid tam conveniens pietati, quam egentium juvare pauperiem, infirmorum curam recipere, fraternis necessitatibus subvenire, et conditionis propriae in aliorum labore meminisse? In quo opere, quantum quis possit, quantumque non possit, solus veraciter ille discernit, qui novit quid quibusque contulerit. Non solum enim spiritales opes et dona coelestia Deo donante capiuntur, sed etiam terrenae et corporeae facultates ex ipsius largitate proveniunt, ut merito rationem eorum quaesiturus sit, quae non magis possidenda tradidit, quam dispensanda commisit. Muneribus igitur Dei juste et sapienter utendum est, ne materia boni operis fiat causa peccati. Nam divitiae, quod ad ipsas species earum atque substantias pertinet, bonae sunt, et humanae societati plurimum prosunt, cum a benevolis habentur et largis, nec illas aut luxuriosus prodigit, aut avarus abstrudit, ut tam pereant male conditae, quam insipienter expensae.

CAP. II.

Quamvis autem laudabile sit intemperantiam fugere, et turpium voluptatum damna vitare, multique magnifici facultates suas dedignentur occulere, et in copia affluentes vilem atque sordentem horreant parvitatem, non est tamen talium aut felix abundantia, aut probanda frugalitas, si ipsis tantum propriae opes serviunt; si eorum bonis nulli juvantur pauperes, nulli foventur infirmi; si de magnarum abundantia facultatum non captivus

redemptionem, non peregrinus solatium, non exsul sentit auxilium. Hujusmodi divites egentiores omnibus sunt egenis. Perdunt enim illos redditus quos possent habere perpetuos, et dum brevi nec semper libero incubant usui, nullo justitiae cibo, nulla misericordiae suavitate pascuntur; foris splendidi, intus obscuri; abundantes temporalium, inopes aeternorum: quia ipsi animas suas fame afficiunt et nuditate dehonestant, qui de iis quae terrenis horreis commendarunt, nihil thesauris coelestibus intulerunt.

Sed forte sunt aliqui divitum qui, licet nullis largitionibus pauperes Ecclesiae soleant adjuvare, alia tamen Dei mandata custodiunt, et inter diversa fidei et probitatis merita, veniabiliter sibi aestimant unam deesse virtutem. Verum haec tanta est, ut sine illa caeterae, etsi sunt, prodesse non possint. Quamvis enim quis fidelis sit, et castus, et sobrius, et aliis majoribus ornatus insignibus; si misericors tamen non est, misericordiam non meretur: ait enim Dominus: Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7). Cum autem venerit Filius hominis in majestate sua, et sederit in throno gloriae suae, et congregatis omnibus gentibus, bonorum et malorum fuerit facta discretio (Matth. XXV, 33), in quo laudabuntur qui ad dexteram stabunt, nisi in operibus benevolentiae et charitatis officiis, quae Jesus Christus sibi impensa reputabit? Quoniam qui naturam hominis suam fecit, in nullo se ab humana humilitate discrevit. Sinistris vero quid objicietur, nisi neglectus dilectionis, duritia inhumanitatis, et pauperibus misericordia denegata? quasi nec alias virtutes dextri, nec alias offensiones habeant sinistri. Sed illo magno summoque judicio tanti aestimabitur vel largitatis benignitas, vel tenacitatis impietas, ut pro plenitudine omnium virtutum, et pro summa omnium commissorum, et per unum bonum isti introducantur in regnum, et per unum malum illi in ignem mittantur aeternum.

Nemo igitur, dilectissimi, de ullis sibi bonae vitae meritis blandiatur, si illi defuerint opera charitatis; nec de sui corporis puritate securus sit, qui nulla eleemosynarum purificatione mundatur. Eleemosynae enim peccata delent (Eccli. III, 33), mortem perimunt, et poenam perpetui ignis exstinguunt. Sed qui ab earum fructu fuerit vacuus, erit ab indulgentia retribuientis alienus, dicente Salomone: Qui obturat aures ne audiat imbecillum, et ipse vocabit Dominum, et non erit qui exaudiat eum. Unde et Tobias filium suum praeceptis pietatis instituens: Ex substantia, inquit, tua fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab illo paupere: ita fiet ut nec a te avertatur facies Dei (Tob. IV, 7). Haec virtus omnes facit utiles esse virtutes, quae ipsam quoque fidem, ex qua justus vivit (Habac. II, 4; Rom. I, 17; Galat. III, 11), et quae sine operibus mortua nominatur (Jac. II, 26), sui admixtione vivificat: quia sicut in fide est operum ratio, ita in operibus fidei fortitudo. Dum ergo tempus habemus, sicut ait Apostolus, operemur quod bonum est ad omnes, maxime autem ad domesticos fide (Galat. VI, 10). Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim suo metemus (Ibid., 9). Praesens itaque vita tempus est sationis, et dies retributionis tempus est messis, quando unusquisque seminum fructus secundum sationis suae percipiet quantitatem. De proventu autem istius segetis nemo fallitur, quia animorum ibi magis quam impendiorum mensura taxabitur; et tantum reddent exigua de exiguis, quantum magna de magnis. Et ideo, dilectissimi, satisfiat apostolicis institutis. Et quia die Dominica prima est futura collectio, omnes vos devotioni voluntariae praeparate, ut unusquisque secundum sufficientiam suam habeat in sacratissima oblatione consortium. Exorabunt pro vobis et ipsae eleemosynae, et ii qui vestris muneribus juvabuntur; ut ad omne opus bonum idonei semper esse possitis, in Christo Jesu Domino nostro, qui vivit et regnat per infinita saecula saeculorum. Amen.

SERMO XI

De Collectis VI.

SYNOPSIS.

I. Quantum ultima sententia iudicis nostri, misericordiae commendet opera.---II. Unde collectarum consuetudo originem traxerit in Ecclesia.

CAP. I.

Et divinis praeceptis, dilectissimi, et apostolicis didicimus institutis, omni homini inter vitae hujus discrimina constituto, misericordiam Dei miserendo esse quaerendam. Nam quae lapsos spes erigeret, quae vulneratos medicina sanaret, nisi eleemosynae solverent culpas, et necessitates pauperum fierent remedia delictorum? Unde quia dixerat Dominus: Beati misericordes, quia ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 71): omne illud examen quo majestate praesenti universum iudicaturus est mundum, sub hac ostendit aequitate librandum, ut sola erga inopes operum qualitate discussa, et impiis ardere cum diabolo, et benignis paratum sit regnare cum Christo. Quae ibi in medium facta non venient? quae occulta non detegentur? quae conscientiae non patebunt? ubi vere nemo gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato (Prov. XX, 9). Sed quoniam exaltabitur super iudicium misericordia, et omnem retributionem justitiae transcendent dona clementiae, omnis vita mortalium, et cunctarum diversitas actionum sub unius regulae conditione taxabitur, ut nulla ibi commemoratio cujusquam facienda sit criminis, ubi confessione Creatoris opera fuerint inventa pietatis. Non ergo solum quod eis exprobrabitur fecerunt sinistri, nec quia humanitatis docebuntur extranei, aliorum peccatorum invenientur alieni; sed in multis rei ob hoc maxime damnabuntur,

quod crimina sua nullis eleemosynis redemerunt. Cum enim durissimi cordis sit quacumque laborantium miseria non moveri, et habens auxiliandi copiam tam iniquus sit qui non juvit afflictum, quam qui oppressit infirmum, quae spes superest peccatori, qui nec ideo miseretur, ut misericordiam consequatur? Primitus itaque, dilectissimi, sibi malus est, qui alteri bonus non est, et animae nocet suae, qui ut potest non succurrerit alienae. Una est divitum pauperumque natura, et inter caetera fragilitatis humanae, nulla est sanitatis tuta felicitas, quia quod aliqui possunt incidere, non est qui debeat non timere. Agnoscat se in quibuscumque hominibus mutabilis et caduca mortalitas, et pro conditione communi socialem generi suo reddat affectum; fleat cum flentibus, et cum dolentium gemitibus ingemiscat; communicet cum indigentibus copias suas; bene valente corporis ministerio, ad male jacentem inclinet se aegrotum: inter cibos suos numeret esurientium portionem, et in pallenti trementium nuditate se credat algere. QUI ENIM relevat temporalem miseriam laborantis, evadit aeternum supplicium peccatoris.

CAP. II.

Providenter igitur, dilectissimi, a sanctis Patribus pieque dispositum est, ut in diversis temporibus quidam essent dies qui devotionem fidelis populi ad collationem publicam provocarent; et quia ad ecclesiam maxime ab unoquoque opem quaerente decurritur, fieret ex possibilitate multorum, voluntaria et sancta collectio, quae per praesidentium curam necessariis serviret expensis. Ad cujus operis desideratum vobis, ut credimus, fructum dies vos vicinus invitat; accedentibus admonitionibus nostris, ut ad ecclesias regionum vestrarum sabbato proxime futuro misericordiae munera deferatis. Et quia hilarem datorem diligit Deus (II Cor. IX, 7), nemo sibi amplius quam substantia ejus permittit indicat. Inter se et pauperem aequus quisque sit iudex.

Removeat diffidentiam laeta et segura miseratio; et qui egeno subvenit, Deo se impendere quod largitur intelligat. De quibuslibet substantiis, quarum utique non una mensura est, potest esse par meritum, si inter diversas conferentium quantitates non sit minor cujusquam pietas quam facultas. Deus enim, apud quem non est acceptio personarum, similiter recipit et divitis munus et pauperis: quoniam novit quid singulis dederit, quidve non dederit; et IN DIE retributionis non modus judicabitur censuum, sed qualitas voluntatum. Per Christum Dominum nostrum.

SERMO XII

De Jejunio decimi mensis I.

SYNOPSIS.

I. Homo ideo conditus, ut suum imitetur auctorem; et hoc Dei donum est.---II. Charitatem non Deum solum, sed et proximum complecti, ipsosque inimicos; quae Christianae charitatis latitudo est. ---III. Omnibus Dei judiciis subditus quisque debet esse, nec minus de inopia quam de abundantia gratias agere.---IV. Jejunio, oratione et eleemosyna omnes virtutes comprehendi.

CAP. I.

Si fideliter, dilectissimi, atque sapienter creationis nostrae intelligamus exordium, inveniemus hominem ideo ad imaginem Dei conditum, ut imitator sui esset auctoris; et hanc esse naturalem nostri generis dignitatem, si in nobis quasi in quodam speculo divinae benignitatis forma resplendeat. Ad quam utique nos quotidie reparat gratia Salvatoris, dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in secundo. Causa autem reparationis nostrae non est nisi misericordia Dei: quem non diligeremus, nisi nos prior

ipse diligeret, et tenebras ignorantiae nostrae, suae veritatis luce discuteret. Quod per sanctum Isaiam Dominus praenuntians, ait: Adducam caecos in viam quam ignorabant, et semitas quas nesciebant faciam illos calcare. Faciam illis tenebras in lucem, et prava in directa. Haec verba faciam illis, et non relinquam eos (Isai. XLIII, 16). 40 Et iterum, Inventus sum, inquit, a non quaerentibus me, et palam apparui iis qui me non interrogabant (Isai. LXV, 1). Quod quomodo impletum sit, Joannes apostolus docet dicens: Scimus, quoniam Filius Dei venit, et dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum, et simus in vero Filio ejus (I Joan. V, 2). Et iterum: Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos (I Joan. IV, 19). Diligendo itaque nos Deus, ad imaginem suam nos reparat, et ut in nobis formam suae bonitatis inveniatur, dat unde ipsi quoque quod operatur operemur, accendens scilicet mentium nostrarum lucernas, et igne nos suae charitatis inflammans; ut non solum ipsum, sed etiam quidquid diligit diligamus. Nam si inter homines ea demum firma amicitia est, quam morum similitudo sociarit, cum tamen paritas voluntatum saepe in reprobos tendat affectus, quantum nobis optandum atque nitendum est ut in nullo ab iis quae Deo sunt placita, discrepemus! De quo dicit propheta: Quoniam ira in indignatione ejus, et vita in voluntate ejus (Ps. XXIX, 6): quia non aliter in nobis erit dignitas divinae majestatis, nisi imitatio fuerit voluntatis.

CAP. II.

Dicente itaque Domino: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota mente tua; et diliges proximum tuum sicut teipsum (Matth. XXII, 37): suscipiat fidelis anima auctoris sui atque rectoris immarcescibilem charitatem, totamque se etiam ejus subjiciat voluntati, in cujus operibus atque judiciis nihil vacat a veritate justitiae, nihil a miseratione clementiae. Quoniam etsi magnis quis laboribus et multis fatigetur incommodis,

bona est illi causa tolerandi, qui se adversis vel corrigi intelligit, vel probari. Charitatis vero istius pietas perfecta esse non poterit, nisi diligatur et proximus. Quo nomine non ii tantum intelligendi sunt qui nobis amicitia aut propinquitate junguntur, sed omnes prorsus homines, cum quibus nobis natura communis est, sive illi hostes sint, sive socii; sive liberi, sive servi. Unus enim nos Conditor finxit, unus nos Creator animavit; eodem cuncti coelo et aere, iisdem fruimur diebus et noctibus; cumque alii sint boni, alii mali; alii justii, alii injusti; Deus tamen omnibus largitor, omnibus est benignus, sicut Lycaoniis a Paulo et Barnaba apostolis dicitur de providentia Dei: Qui in praeteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens eis, de coelo dans pluviam et tempora fructifera, et implens cibo et laetitia corda nostra (Act. XIV, 15, 16). Dedit autem nobis majores diligendi proximi causas Christianae gratiae latitudo, quae se per omnes partes totius orbis extendens, dum neminem despectat, docet neminem negligendum. Et merito etiam inimicos diligere, et pro persecutoribus sibi praecipit supplicari (Matth. V, 44), qui ex omnibus quotidie gentibus, sacris olivae suae ramis germen inserens oleastri (Rom. XI, 17), de inimicis reconciliatos, de alienis adoptivos, de impiis facit justos; ut omne genu flectatur, coelestium, terrestrium, et infernorum: et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philip. II, 10).

CAP. III.

Cum ergo Deus bonos nos esse velit, quia bonus est, nihil nobis debet de ejus judiciis displicere. Nam non per omnia illi gratias agere, quid est aliud quam ex quadam eum parte reprehendere? Audet enim plerumque humana insipientia adversus Creatorem suum, non solum de inopia, sed etiam de copia murmurare; ut et cum aliquid non suppetit, querula, et cum quaedam exuberant, sit

ingrata. Multae messis dominus, horreorum suorum plenitudinem fastidivit (Luc. XII, 16), et ad copiam vindemiae affluentis ingemuit; nec de magnitudine fructuum gratulatus, sed de vilitate conquestus est. Si autem parcior fuerit in susceptis terra seminibus, et castigatiore proventu vites oleaeque defluerint, accusantur anni, arguuntur elementa, et nec aeri parcitur, nec coelo, cum fideles et pios discipulos veritatis nihil magis commendet et muniat, quam perseverans in Deum, et indefessa laudatio, dicente Apostolo: Semper gaudete, sine intermissione orate; in omnibus gratias agite. Haec enim voluntas Dei est in Christo Jesu in omnibus vobis (I Thess. V, 16). Hujus autem devotionis quemadmodum poterimus esse participes, nisi rerum varietas constantiam mentis exerceat? ut amor directus in Deum nec inter secunda superbiat, nec inter adversa deficiat. Quod placet Deo, placeat et nobis. De omni mensura munerum ejus gaudeamus. Qui bene usus est magnis, bene utatur et modicis. Tam nobis copia quam parcitate consulitur. Nec in spiritalibus lucris angustia gravabimur fructuum, si fecunditas non arescat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra non edidit. SEMPER ILLI, quod largiatur, occurrit, cui bene velle non deficit. Ad omnia igitur, dilectissimi, opera pietatis, omnium nobis qualitas prosit annorum, nec benevolentiam christianam difficultas temporalis impediat. Novit Dominus vasa hospitalis viduae in opus pietatis suae vacuata complere (IV Reg. IV, 5); novit aquas in vina convertere (Joan. II, 9); novit de paucissimis panibus quinque millia esurientium saturare populorum (Joan. VI, 9). Et ille qui in pauperibus suis pascitur, quae potuit augere dando, potest multiplicare sumendo.

CAP. IV.

Tria vero sunt quae maxime ad religiosas pertinent actiones, oratio scilicet, jejunium, et eleemosyna, quibus exercendis omne quidem tempus acceptum, sed illud est

studiosius observandum, quod apostolicis accepimus traditionibus consecratum; sicut etiam decimus hic mensis morem refert veteris instituti, ut tria illa de quibus locutus sum diligentius exsequamur. Oratione enim propitiatio Dei quaeritur, jejunio concupiscentia carnis exstinguitur, eleemosynis peccata redimuntur (Dan. IV, 24); simulque per omnia Dei in nobis imago renovatur, si et in laudem ejus semper parati, et ad purificationem nostram sine cessatione solliciti, et ad sustentationem proximi indesinenter simus intenti. Haec triplex observantia, dilectissimi, omnium virtutum comprehendit effectus. Haec ad imaginem et similitudinem Dei pervenit, et a Spiritu sancto inseparabiles facit. Quia in orationibus permanet fides recta, in jejuniis innocens vita, in eleemosynis mens benigna. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum apostolum Petrum vigiliis celebremus; qui et orationes, et jejunia, et eleemosynas nostras precibus suis dignabitur adjuvare. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XIII.

De Jejunio decimi mensis II.

SYNOPSIS.

Jejunium mensis decimi cur institutum; ejusdem et Christianae erga pauperes misericordiae laus.

Quod temporis ratio et devotionis nostrae admonet consuetudo, pastoralis vobis, dilectissimi, sollicitudine praedicamus, decimi mensis celebrandum esse jejunium, quo pro consummata perceptione omnium fructuum, dignissime largitori eorum Deo continentiae libamen offertur. Quid enim potest efficacius esse jejunio, cujus

observantia appropinquamus Deo, et resistentes diabolo, vitia blanda superamus? SEMPER enim virtuti cibus jejunium fuit, De abstinentia prodeunt castae cogitationes, rationabiles voluntates, salubriora consilia. Et per voluntarias afflictiones caro concupiscentiis moritur, virtutibus spiritus innovatur. Sed quia non solo jejunio animarum nostrarum salus acquiritur, jejunium nostrum misericordiis pauperum suppleamus. Impendamus virtuti, quod subtrahimus voluptati. Fiat refectio pauperis, abstinentia jejunantis. Studeamus viduarum defensionem, pupillorum utilitati, lugentium consolationi, dissidentium paci. Suscipiatur peregrinus, adjuvetur oppressus, vestiatur nudus, foveatur aegrotus; ut quicumque nostrum de justis laboribus auctori bonorum omnium Deo sacrificium hujus pietatis obtulerit, ab eodem regni coelestis praemium percipere mereatur. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatum Petrum apostolum pariter vigilemus, cujus suffragantibus meritis, quae poscimus, impetrare possimus, per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XIV

De Jejunio decimi mensis III.

SYNOPSIS.

- I. Ager cordis quibus modis colatur ac fecundetur.---
- II. Diabolum magis tunc in fideles saevire, cum bona opera vel indicuntur vel exercentur.

CAP. I.

In Dominico agro, dilectissimi, cujus operarii sumus, oportet nos prudenter atque vigilanter spiritalem

exercere culturam, ut perseveranti industria, quae legitimis temporibus sunt exsequenda, curantes, de sanctorum operum fruge laetemur. Quae si pigro otio et inertis desidia negligantur, terra nostra nihil generosi germinis pariet, et spinis ac tribulis obsita, non producet quae condenda sint horreis, sed quae urenda sint flammis. Ager autem iste, dilectissimi, rorante desuper gratia Dei, fide munitur, jejuniis exercetur, eleemosynis seritur, orationibus fecundatur, ut inter plantationes rigationesque nostras nullius amaritudinis radix pullulet, nec se incrementa cujusque noxiae stirpis attollant; sed enecate omnium semine vitiorum, coalescat seges laeta virtutum. Ad quam diligentiam omni quidem nos tempore pietas adhortatur, sed in his diebus qui huic operi sunt specialius praestituti, major animositas et cura est excitanda ferventior, ne quod pium est agere non indictum, impium sit negligere praedicatum.

CAP. II.

Decimi itaque mensis jejunium, ad quod charitatem vestram religioso proposito novimus praeparatam, unanimiter, auxiliante Christo, celebrandum hortamur, monentes ut unusquisque secundum mensuram possibilitatis quam accepit a Deo, in bonis operibus enitescat. Quia et inimici nostri, qui nostra sanctificatione torquentur, in his diebus quos ad majorem observantiam nobis dispositos esse noverunt, vehementius saeviunt, et subtiliore insidiantur astutia; ut aliis immittendo metum inopiae de largitatis expensis, aliis injiciendo tristitiam de labore jejunii, quamplurimos a consortio hujus devotionis abducant. Contra quas tentationes, dilectissimi, vigilet in nobis pii cordis intentio, et a Christianis mentibus cogitationes diffidentiae repellantur. Modicum est enim quod pauperi satis est. Nec victus illius nec vestitus onerosus est. Vile enim est quod esurit; vile est quod sitit, et nuditas quae indiget operiri poscit, non ornari. Et tamen Dominus noster tam pius operum

nostrorum arbiter, tam benignus est aestimator, ut etiam pro calice aquae frigidae sit praemium redditurus. Et quia justus inspector est animorum, non impendium solum operis, sed etiam affectum est remuneraturus operantis, per Christum Dominum nostrum.

SERMO XV

De Jujunio decimi mensis IV.

SYNOPSIS.

I. Triplex orationis, jejunii et eleemosynae remedium adversus tentationes diaboli et vulnera peccati. ---II. Jejunii praeceptum, sicut et praeceptum dilectionis, non esse novae legis gratia abrogatum; eidem misericordiae opera esse jungenda.

CAP. I.

Confidenter vos, dilectissimi, ad opera pietatis hortamur, quia experimentis didicimus, libenter vos suscipere quod monemus. Scitis namque, et Deo docente cognoscitis, ad aeternum vobis gaudium profuturam divinorum observantiam mandatorum. In quibus exsequendis quia humana fragilitas plerumque lassescit, et in multis per lubricum suae infirmitatis offendit, misericors et pius Dominus remedia nobis et adjutoria dedit, per quae veniam obtinere possimus. Quis enim tot illecebras mundi, tot insidias diaboli, tot denique pericula suae mutabilitatis evaderet, nisi clementia aeterni Regis mallet nos reparare quam perdere? Nam et qui jam redempti, jam regenerati, filii lucis effecti sunt, quamdiu tamen in hoc mundo, qui totus in maligno positus est (I Joan. V, 19), detinentur; quamdiu infirmitati carnis corruptibilia et temporalia blandiuntur, non possunt istos dies sine tentatione transire. Nec facile cuiquam provenit

tam incruenta victoria, ut inter multos hostes frequentesque conflictus, etiamsi sit liber a morte, sit quoque immunis a vulnere. Curandis igitur laesionibus quas saepe incidunt qui cum invisibili hoste confligunt, trium maxime remediorum est adhibenda medicina: in orationis instantia, in castigatione jejunii, in eleemosynae largitate: quae cum pariter exercentur, Deus propitiatur, culpa deletur, tentator eliditur. Et iis quidem praesidiis semper fidelis anima debet accingi, sed tunc studiosius praeparari, cum ii adsunt dies qui proprie sunt ad haec pietatis officia praestituti.

CAP. II.

De quorum numero est etiam decimi hujus mensis solemne jejunium, quod non ideo negligendum est, quia de observantia veteris legis assumptum est, tamquam hoc de illis sit quae inter discretionem ciborum, inter baptismatum differentias et avium pecudumque hostias esse destiterunt. Illis enim quae rerum futurarum figuras gerebant, impletis, quae significaverunt finita sunt. Jejuniorum vero utilitatem novi Testamenti gratia non removet; et continentiam corpori atque animae semper profuturam pia observatione suscepit. Quoniam sicut permanet apud intelligentiam Christianam: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies (Matth. IV, 10); et, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo (Matth. XXII, 37); et, Diliges proximum tuum sicut teipsum (Ibid., 39), et caetera talium mandatorum: ita quod in eisdem libris de jejuniorum sanctificatione et curatione praeceptum est, nulla interpretatione vacuatur. In omni enim tempore, omnibusque vitae istius saeculi diebus, jejunia nos contra peccata faciunt fortiores, jejunia concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinant, iram mitigant, et omnes bonae voluntatis affectus ad maturitatem totius virtutis enutriunt; si tamen in societatem sibi benevolentiam charitatis assumant, et in operibus misericordiae se prudenter exercent.

Jejunium enim sine eleemosyna non tam purgatio animae quam carnis afflictio est; magisque ad avaritiam quam ad continentiam referendum est, quando aliquis sic a cibo abstinet, ut etiam a pietate jejuset. Nostra ergo jejunia, dilectissimi, abundant fructibus largitatis, et in pauperes Christi benignis sint fecunda muneribus. Nec tardentur in hoc opere mediocres, quia parum sit quod possint de sua facultate decerpere. Novit Dominus omnium vires, et scit justus inspector de qua mensura quisque quid tribuat. Dissimiles quidem substantiae, similes erogationes habere non possunt: sed aequatur plerumque merito, quod distat impendio: quia potest esse par animus, etiam ubi impar est census. Haec itaque ut adjuvante Deo pia devotione curentur, quarta et sexta feria jejunemus; sabbato vero apud beatum Petrum apostolum vigiliis celebremus, ut ejus orationibus adjuti, in omnibus misericordiam Dei mereamur.

SERMO XVI

De Jejunio decimi mensis V.

SYNOPSIS.

I. Divites et Deo gratias agant, qui opes eis largitur, et has cum pauperibus communicent.--- II. Cur institutum decimi mensis jejunium. Efficax oratio, cui eleemosyna suffragatur.---III. Haereticos diabolo ad corrumpendos fideles famulari sub Christiano nomine.---IV. Manichaeorum haeresis omnium sordium sentina. Quid in eos Leo gessit Romae. ---V. Eisdem esse et fugiendos, et prodendos.--- VI. Zelo adversus haereticos gratiores fieri apud Deum orationes, jejunia, et eleemosynas.

CAP. I.

Sublimitas quidem, dilectissimi, gratiae Dei hoc quotidie operatur in cordibus Christianis, ut omne desiderium nostrum a terrenis ad coelestia transferatur. Sed etiam praesens vita per Creatoris opem ducitur, et per ipsius providentiam sustinetur: quia idem est largitor temporalium, qui promissor est aeternorum. Sicut ergo spe futurae felicitatis, ad quam per fidem currimus, gratias Deo agere debemus quod ad perceptionem tantae praeparationis evehimur, ita pro iis quoque commodis quae singulorum annorum revolutione consequimur, Deus a nobis honorandus atque laudandus est, qui sic terrae fecunditatem ab initio dedit, sic pariendorum fructuum leges in quibusque germinibus et seminibus ordinavit, ut numquam sua instituta desereret, sed in rebus conditis benigna Conditoris administratio permaneret. Quidquid ergo ad usus hominum segetes, vineae, oleaeque pepererint, totum hoc divinae bonitatis largitate profluxit: quae, elementorum qualitate variata, dubios agricolarum labores clementer adjuvit, ut utilitatibus nostris venti et imbres, frigora et aestus, dies noctesque servirent. Non enim sibi ad effectus operum suorum humana ratio sufficeret, nisi plantationibus et rigationibus solitis Deus incrementa praeberet. Unde plenum pietatis atque justitiae est, ut de his quae nobis coelestis Pater misericorditer contulit, nos quoque alios adjuvemus. Sunt enim plurimi qui nullam in agris, nullam in vineis, nullam habent in oleis portionem, quorum inopiae de ea quam Dominus dedit copia consulendum est; ut et ipsi nobiscum Deo pro terrae fecunditate benedicant, et gaudeant possidentibus fuisse donata, quae etiam pauperibus ac peregrinis fuerint facta communia. Felix est illud horreum, et omnium fructuum multiplicatione dignissimum, de quo egentium et debiliu[m] saturatur esuries, de quo relevatur peregrini necessitas, de quo desiderium fovetur infirmi. Quos ideo sub diversis molestiis justitia Dei laborare permisit, ut et miseros pro patientia, et misericordes pro benevolentia coronaret.

CAP. II.

Huic autem operi, dilectissimi, cum omnia opportuna sint tempora, hoc nunc praecipue aptum est atque conveniens, in quo sancti patres nostri divinitus inspirati decimi mensis sanxere jejunium, ut omnium fructuum collectione conclusa, rationabilis Deo abstinentia, dicaretur, et meminisset quisque ita uti abundantia, ut et circa se abstinentior, et circa pauperes esset effusior. Efficacissima enim pro peccatis deprecatio est in eleemosynis atque jejuniis, et velociter ad divinas conscendit aures talibus oratio elevata suffragiis. Quoniam, sicut scriptum est, animae suae benefacit vir misericors (Prov. XII, 17), et nihil est uniuscujusque tam proprium quam quod impendit in proximum. Pars enim corporalium facultatum, quae indigentibus ministratur, in divitias transit aeternas, et illae opes de hac largitate pariuntur, quae nullo usu minui, nulla poterunt corruptione violari. Beati namque misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7); et ipse erit illis summa praemii, qui est forma praecepti.

CAP. III.

Inter haec autem, dilectissimi, opera pietatis, quae nos Deo magis magisque commendant, dubium non est quin hostis noster, nocendi cupidus et peritus, acrioribus invidiae stimulis incitetur: ut quos apertis et cruentis persecutionibus impugnare non sinitur, sub falsa Christiani nominis professione corrumpat, habens haereticos huic operi servientes, quos a catholica fide devios sibi subjectos militare in castris suis sub diversis erroribus fecit. Et sicut decipiendis primis hominibus ministerium sibi serpentis assumpsit (Genes. III, 1), ita horum linguas ad seducendos rectorum animos, veneno suae falsitatis armavit. Sed iis insidiis, dilectissimi, pastoralis sollicitudine, in quantum Dominus

auxiliatur, occurrimus. Et ne quid de sancto grege pereat, praecaventes, paternis vos denuntiationibus admonemus, ut labia iniqua et linguam dolosam, a quibus animam suam propheta liberari postulat (Ps. CXIX, 2), declinetis: quoniam sermo eorum, sicut ait beatus Apostolus, serpit ut cancer (II Tim. II, 17). Humiliter irrepunt, blande capiunt, molliter ligant, latenter occidunt. Veniunt enim, sicut Salvator praedixit, sub vestitu ovium, intus autem sunt lupi rapaces (Matth. VII, 15): quia non possent veras et simplices oves fallere, nisi Christi nomine tegerent rabiem bestialem. In iis autem omnibus operatur ille qui, cum sit verae illuminationis inimicus, in lucis se angelum transfigurat. Hujus arte Basilides, hujus Marcion callet ingenio, hoc duce agitur Sabellius, hoc praecipitatur rectore Photinus, hujus potestati famulatur Arius, hujus spiritui servit Eunomius; tota denique bestiarum talium cohors hoc praeside ab Ecclesiae unitate discessit, hoc magistro a veritate descivit.

CAP. IV.

Sed cum in cunctis perversitatibus multiformem teneat principatum, arcem tamen sibi in Manichaeorum struxit insania, et latissimam in eis aulam, in qua se exsultantius jactaret, invenit; ubi non unius pravitatis speciem, sed omnium simul errorum impietatumque mixturam generaliter possideret. Quod enim in paganis profanum, quod in Judaeis carnalibus caecum, quod in secretis magicae artis illicitum, quod denique in omnibus haeresibus sacrilegum atque blasphemum est, hoc in istos, quasi in sentinam quamdam cum omnium sordium concreione confluit. Unde universas eorum impietates ac turpitudines enarrare perlongum est; superat enim verborum copiam criminum multitudo. Ex quibus ad indicandum pauca sufficiunt, ut de iis quae audieritis, etiam illa quae verecunde praetermittimus aestimetis. De sacris tamen eorum, quae apud illos tam obscena sunt quam nefanda, quod inquisitioni nostrae Dominus

manifestare voluit, non tacemus, ne quisquam putet nos de hac re dubiae famaе et incertis opinionibus credidisse. Residentibus itaque mecum episcopis ac presbyteris, ac in eundem consessum Christianis viris ac nobilibus congregatis, Electos et Electas eorum jussimus praesentari. Qui cum de perversitate dogmatis sui, et de festivitatum suarum consuetudine multa reserassent, illud quoque scelus, quod eloqui verecundum est, prodiderunt, quod tanta diligentia investigatum est, ut nihil minus credulis, nihil obtrektoribus relinqueretur ambiguum. Aderant enim omnes personae, per quas [i 1Kb] infandum facinus fuerat perpetratum, puella scilicet ut multum decennis, et duae mulieres, quae ipsam nutrierant, et huic sceleri praepararant. Praesto erat etiam adolescentulus vitiator puellae, et episcopus ipsorum detestandi criminis ordinator. Horum omnium par fuit et una confessio, et patefactum est execrumentum quod aures nostrae vix ferre potuerunt. De quo ne apertius loquentes castos offendamus auditus, gestorum documenta sufficiunt, quibus plenissime docetur nullam in hac secta pudicitiam, nullam honestatem, nullam penitus reperiri castitatem; in qua lex est mendacium, diabolus religio, sacrificium turpitude.

CAP. V.

Hos itaque homines, dilectissimi, per omnia execrabilia atque pestiferos, quos aliarum regionum perturbatio nobis intulit crebriores, ab amicitia vestra penitus abdicare; vosque praecipue, mulieres, a talium notitia et colloquiis abstinete: ne dum fabulosis narrationibus incautus delectatur auditus, in diaboli laqueos incidatis. Qui sciens quod primum virum mulieris ore seduxerit, perque femineam credulitatem omnes homines a paradisi felicitate dejecerit, vestro nunc quoque sexui securiore insidiatur astutia, ut eas quas sibi potuerit per ministros suae falsitatis illicere, et fide spoliet et pudore. Illud quoque vos, dilectissimi,

obsecrans moneo, ut si cui vestrum innotuerit ubi habitent, ubi doceant, quos frequentent, et in quorum societate requiescant, nostrae sollicitudini fideliter indicetis: quia parum prodest unicuique quod, protegente Spiritu sancto, ab istis ipse non capitur, si cum alios capi intelligit non movetur. Contra communes hostes pro salute communi una omnium debet esse vigilantia, ne de alicujus membri vulnere etiam alia possint membra corrumpi, et qui tales non prodendos putant, in iudicio Christi inveniantur rei de silentio, etiam si non contaminantur assensu.

CAP. VI.

Assumite igitur religiosae sollicitudinis pium zelum, et contra saevissimos animarum hostes omnium fidelium cura consurgat. Ideo enim misericors Deus quamdam nobis partem prodidit hominum noxiorum, ut, manifestato periculo, excitaretur diligentia cautionis. Non sufficiat quod actum est, sed eadem inquisitio perseveret: quae hoc, auxiliante Deo, consequetur, ut non solum qui recti sunt incolumes perseverent, sed etiam multi qui diabolica seductione decepti sunt, ab errore revocentur. Vestrae autem orationes et eleemosynae atque jejunia misericordi Deo per hanc ipsam devotionem sacratius offerentur, cum etiam hoc opus fidei ad omnia officia pietatis accesserit. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud praesentem beatissimum apostolum Petrum vigiliis celebremus; qui, sicut experimur et credimus, pro commendatis sibi a Domino ovibus indesinenter pastorales praetendit excubias: exoraturus deprecationibus suis ut Ecclesia Dei, quae ipsius est praedicationibus instituta, ab omni errore sit libera. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO XVII.

De Jejunio decimi mensis VI.

SYNOPSIS.

I. Jejunium a lege veteri in novam translatum et Deo ex grati animi sensu deberi, et orationem efficaciorum efficere.---II. Pium fenus cum Deo exercendum; fenus vero quam injuste et impie ab hominibus exigatur.---III. Quilibet sequatur ex fenore eventus, semper mala est ratio fenerantis.--- IV. Aliquorum abundantiam et aliorum inopiam ad hoc esse ordinatam, ut dives Dei bonitatem imitetur.

CAP. I.

Evangelicis sanctionibus, dilectissimi, multum auctoritatis praebet doctrina legalis, cum quaedam de mandato veteri ad novam observantiam transferuntur, et ex ipsa ecclesiastica devotione demonstratur, quod Dominus Jesus Christus non venit legem solvere, sed adimplere (Matth. V, 17). Cessantibus enim significationibus quibus Salvatoris nostri nuntiabatur adventus, et peractis figuris quas abstulit ipsa praesentia veritatis, ea quae vel ad regulas morum vel ad simplicem Dei cultum ratio pietatis instituit, in eadem apud nos forma in qua sunt condita perseverant; et quae utriusque Testamento erant congrua, nulla sunt commutatione variata. Ex iis autem est etiam decimi mensis solemne jejunium, quod a nobis nunc annua est consuetudine celebrandum: quia plenum justitiae est atque pietatis, gratias divinae agere largitati pro fructibus quos in usus hominum secundum summae providentiae temperamentum terra produxit. Quod ut prompto animo nos facere monstremus, non solum continentiam jejunii, sed etiam eleemosynarum curam oportet assumi, ut de terra quoque cordis nostri germen justitiae et fructus charitatis oriatur, et misericordiam Dei pauperum ipsius

miserendo mereamur. Efficacissima enim est ad exorandum Deum postulatio, cui pietatis opera suffragantur, quoniam qui suum ab inope non avertit animum, cito ad se Domini convertit auditum, dicente Domino: Estote misericordes, sicut et Pater vester misericors est; dimittite, et dimittetur vobis (Luc. VI, 36, 37). Quid hac justitia benignius? Quid hac retributione clementius, ubi sententia judicaturi in potestate ponitur judicandi? Date, inquit, et dabitur vobis (Ibid., 38). Quam cito diffidentiae sollicitudo et avaritiae est amputata cunctatio, ut quod reddituram se promittit veritas, segura expendat humanitas.

CAP. II.

Constans esto, Christiane largitor: da quod accipias, sere quod metas, sparge quod colligas. Noli metuere dispendium, noli de dubio suspirare proventu. Substantia tua cum bene erogatur, augetur. Concupisce justum misericordiae lucrum, et aeterni quaestus sectare commercium. Munerator tuus vult te esse munificum, et qui dat ut habeas, mandat ut tribuas, dicens: Date, et dabitur vobis. Amplectenda est tibi promissionis istius gratulanda conditio. Quamvis enim non habeas nisi quod acceperis, non potes tamen non habere quod dederis. Qui ergo pecunias amat, et multiplicare opes suas immodicis optat augmentis, hoc potius sanctum fenus exerceat, et hac usurarum arte ditescat, ut non hominum laborantium captet necessitates, ne per dolosa beneficia laqueos injiciat insolubilium debitorum, sed illius sit creditor, illius fenerator, qui dicit: Date, et dabitur vobis; et qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis. Infidelis autem et iniquus est etiam sibi, qui quod aestimat diligendum non vult habere perpetuum. Quantalibet adjiciat, quantalibet condat et congerat, inops de hoc mundo et egenus abscedet, dicente S. David propheta: Quoniam cum interierit non accipiet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus (Ps. XLVIII, 18). Qui si

benignus esset animae suae, illi bona sua crederet, qui et idoneus fidejussor est pauperum, et largissimus redditor usurarum. Sed injusta et impudens avaritia, quae beneficium se dicit praestare cum decipit, non credit Deo veraciter promittenti, et credit homini trepide paciscenti; dumque certiora existimat praesentia quam futura, merito in hoc frequenter incurrit, ut ei cupiditas injusti lucri non injusti causa sit damni.

CAP. III.

Unde quilibet sequatur eventus, mala semper est ratio fenerantis, cui pecuniam et minuisse et auxisse peccatum est: ut aut miser sit amittendo quod dedit, aut miserior accipiendo quod non dedit. Fugienda prorsus est iniquitas fenoris: et lucrum quod omni caret humanitate vitandum est. Multiplicatur quidem facultas injustis et tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam FENUS pecuniae funus est animae. Quid enim de hujusmodi hominibus sentiat Deus, sacratissimus propheta David manifestat: qui cum diceret, Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo (Ps. XIV, 1)? responso divinae vocis instruitur, et eum ad aeternam requiem pertinere cognoscit, qui inter alias piae conversationis regulas, pecuniam suam non dedit ad usuram; et a tabernaculo Dei ostenditur alienus, et a sancto monte ejus extraneus, qui dolosum quaestum de pecuniae suae captat usuris; et dum per aliena cupit damna ditari, aeterna dignus est egestate puniri.

CAP. IV.

Vos itaque, dilectissimi, qui ex toto corde promissionibus Domini credidistis, fugientes immundissimam avaritiae lepram, donis Dei pie et sapienter utimini. Et quoniam juste de ipsius largitate

gaudetis, date operam ut possitis gaudiorum vestrorum habere consortes. Multis enim, quae vobis suppetunt, desunt, et in quorundam indigentia, materia vobis data est divinae bonitatis imitandae: ut per vos etiam in alios beneficia divina transirent, et bene dispensantes temporalia, acquireretis aeterna. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum vigilemus, cujus orationibus nobis per omnia obtineatur divina protectio, per Christum Dominum nostrum. Amen.

SERMO XVIII.

De Jejunio decimi mensis VII.

SYNOPSIS.

I. Animam licet regeneratam, et ex se in deteriora declivem, et ex Dei benignitate pluribus munitam esse praesidiis.---II. Communem toti Ecclesiae abstinentiam indici, ut et a parte et a soliditate diabolus superetur.---III. Sterilem arborem Christus damnavit, ut misericordiae opera commendaret. Ut homo Christianus impugnetur assidue, quaeque sint piorum arma contra invisibiles hostes.

CAP. I.

Praesidia, dilectissimi, sanctificandis mentibus nostris atque corporibus divinitus instituta, ideo cum dierum temporumque curriculis sine cessatione reparantur, ut infirmitatum nostrarum ipsa nos medicina commoneat. Natura quippe mutabilis, et de peccati labe mortalis, licet jam redempta, et sacro baptismate jam renata, in quantum est passibilis, in tantum est ad deteriora proclivis. Corrumperetur carnali desiderio, nisi spiritali muniretur auxilio: quia sicut illi numquam deest unde corruat, ita semper praesto est unde subsistat,

dicente Apostolo: Fidelis enim Deus, qui vos non patietur tentari supra id quod potestis, sed faciet proventum, ut possitis sustinere (I Cor. X, 13). Quamvis ergo Dominus protegat bellatores, et milites suos ille, qui potens est in praelio (Ps. XXIII, 8), cohortetur, et dicat: Nolite timere, quia ego vici mundum (Joan. XVI, 33): sciendum tamen est, dilectissimi, hoc incitamento formidinem sublatam esse, non pugnam; et retuso aculeo timoris, causam manere certaminis, quod ab hoste versuto, terribiliter quidem furore persecutionis movetur, sed nocentius specie pacis infertur. Ubi enim in aperto sunt pugnae, in manifesto sunt et coronae. Et hoc ipsum alit atque accendit patientiae fortitudinem, quod sicut proxima est tribulatio, ita est et vicina promissio. Cessantibus vero publicis impugnationibus impiorum, et a caedibus se ac suppliciis fidelium diabolo continente, ne pertinacia crudelitatum, multiplicatio nostrorum fieret triumphorum, fremens adversarius cruentas inimicitias ad quietas convertit insidias: ut quos vincere fame et gelu, flammis ferroque non poterat, otio tepefaceret, cupiditatibus irretiret, ambitione inflaret, voluptate corrumperet.

CAP. II.

Sed his atque aliis omnibus destruendis habet acies Christiana potentes munitiones et arma victricia, dum instruente milites suos Spiritu veritatis, mansuetudo iram, largitas avaritiam, benignitas exstinguit invidiam. Commutante (enim dextera Excelsi corda multorum, rediit in novitatem vetustas, et de famulis iniquitatis ministri prodire justitiae. Subegit luxuriam continentia, humilitas arrogantiam propulsavit; et qui impudicitia sorduerant, castitate nituerunt. His autem conversionibus, dilectissimi, per providentiam gratiae Dei addita sunt sancta jejunia, quae in quibusdam diebus ab universa Ecclesia devotionem observantiae generalis exigent. Quamvis enim pulchrum sit atque laudabile ut singula quaeque membra corporis Christi propriis ornentur officiis,

excellenter tamen est actionis sacratorisque virtutis, cum in unum propositum piae plebis corda concurrunt: ut ille cui sanctificatio nostra supplicium est, non solum a parte, sed etiam a soliditate superetur. Cui nunc operi, dilectissimi, decimus mensis offertur, admonens quodammodo pro qualitate temporis sui ne quisquam frigore infidelitatis obtorpeat, sed potius charitatis spiritu convalescat. Quoniam et per ipsa elementa mundi, tamquam per publicas paginas, significationem divinae voluntatis accipimus; nec umquam cessat superna eruditio, quando etiam de iis quae nobis famulantur imbuimur.

CAP. III.

Praeter illam namque apostolicam sententiam qua homines fructu pietatis carentes vacuis arboribus comparantur, etiam illa ficus nobis cavenda est de suae infecunditatis exemplo, quam Dominus Jesus, sicut Evangelium refert, nihil habentem quod esuriens sumeret, perpetua sterilitate damnavit: ut intelligeremus quoniam qui esurientem non refovet, illi denegat cibum qui quod pauperi est datum, sibi dixit impensum. Et hujus maledictionis arbores erunt, quibus a judicante dicetur: Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum, quem praeparavit Pater meus diabolo et angelis ejus. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitiivi, et non dedistis mihi bibere, etc. (Matth. XXV, 41, 42). Quae ideo singula recoluntur, ut advertamus non futurum extra misericordiam, qui vel partem horum operum fuerit exsecutus. Anima autem neminem juvans erit arbor non habens poma, cum totius pietatis invenietur aliena. Decimi ergo mensis jejunium, quod hiemalis est temporis, ad agriculturam nos mysticam vocat, qua segetum et palmitum atque arborum vires, quibus humana sustentatur infirmitas, spiritualibus studiis excolantur: ut Dominicus ager suis ditetur impendiis, et quem numquam expedit esse sine fructu, de propria fiat ubertate

fecundior. Quod utique intelligit sanctitas vestra, ad totius Ecclesiae profectus esse referendum, quorum in fide germen est, in spe incrementum, in charitate maturitas: quia castigatio corporis et instantia orationis tunc veram obtinent puritatem, cum eleemosynarum sanctificatione nituntur, dicente Domino: Date eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis (Luc. XI, 41). Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum Petrum apostolum vigiliis celebremus, ipso praestante et adjuvante qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO XIX.

De Jejunio decimi mensis VIII.

SYNOPSIS.

I. Abstinentia Domino viam parat, et mentem erigit ad coelestia.---II. Cur Quatuor Temporum jejunia instituta, quibus et subjungendum jejunium a vitiis.---III. De cultu Dei, ac de usu bonorum temporalium. De duplici jejunio.

CAP. I.

Cum de adventu regni Dei, et de fine temporum mundi discipulos suos Salvator instrueret, totamque Ecclesiam suam in apostolis erudiret: Cavete, inquit, ne forte graventur corda vestra in crapula, et ebrietate, et cogitationibus saecularibus (Luc. XXI, 43). Quod utique praeceptum, dilectissimi, ad nos specialius pertinere cognoscimus, quibus denuntiatus dies, etiam si est occultus, non dubitatur esse vicinus. Ad cujus adventum omnem hominem convenit praeparari: ne quem aut ventri deditum aut curis saecularibus inveniat implicatum. Quotidiano enim, dilectissimi, experimento probatur

satietae carnis aciem mentis obtundi, et ciborum nimietate vigorem cordis hebetari, ita ut delectatio edendi etiam corporum contraria sit saluti, nisi ratio temperantiae obsistat illecebrae, et quod futurum est oneri, subtrahat voluptati. Quamvis enim sine anima nihil caro desideret, et inde accipiat sensus unde sumit et motus; ejusdem tamen est animae, quaedam subditae sibi negare substantiae, et interiori iudicio, ab inconvenientibus exteriora frenare, ut a corporeis cupiditatibus saepius libera, in aula mentis possit divinae vacare sapientiae, ubi omni strepitu terrenarum silente curarum, in meditationibus sanctis, et in deliciis laetetur aeternis. Quod etsi in hac vita difficile est continuari, potest tamen frequenter assumi, ut saepius ac diutius spiritalibus potius quam carnalibus occupemur; et cum melioribus curis majores impendimus moras, ad incorruptibiles divitias, etiam temporales transeant actiones.

CAP. II.

Hujus observantiae utilitas, dilectissimi, in ecclesiasticis praecipue est constituta jejuniis, quae ex doctrina sancti Spiritus ita per totius anni circulum distributa sunt, ut lex abstinentiae omnibus sit ascripta temporibus. Siquidem jejunium vernum in Quadragesima, aestivum in Pentecoste, autumnale in mense septimo, hiemale autem in hoc qui est decimus celebramus, intelligentes divinis nihil vacuum esse praeceptis, et verbo Dei ad eruditionem nostram omnia elementa servire; dum per ipsius mundi cardines, quasi per quatuor Evangelia, incessabiliter discimus quod et praedicemus et agamus. Dicente enim propheta: Coeli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum: dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam (Ps. XVIII, 1, 2); quid est per quod veritas nobis non loquitur? Ipsius voces in die, ipsius audiuntur in nocte, et pulchritudo rerum unius Dei opificio conditarum, non

desinit cordis auribus magistram insinuare rationem, ut invisibilia Dei per ea quae facta sunt intellecta conspiciantur (Rom. I, 20), et non creaturis, sed Creatori omnium serviatur. Cum ergo universa vitia per continentiam destruantur, et quidquid avaritia sitit, quidquid superbia ambit, quidquid luxuria concupiscit, hujus virtutis soliditate superetur; quis non intelligat quantum nobis praesidii per jejunia conferatur? in quibus indicitur, ut non solum a cibis, sed etiam ab omnibus carnalibus desideriis temperetur. Alioqui superfluum est suscipere esuriam, et iniquam non deponere voluntatem; reciso affligi cibo, et a concepto non resilire peccato. Carnale est, non spiritale jejunium, ubi soli corpori non parcitur, et in iis quae omnibus deliciis nocentiora sunt, permanetur. Quid prodest animae foris agere quasi dominam, et intus servire captivam, membris propriis imperare, et jus propriae libertatis amittere? Et merito plerumque patitur famulam rebellantem, quae non reddit Domino debitam servitatem. Jejunante ergo corpore ab escis, mens jejundet a vitiis, et curas cupiditatesque terrenas regis sui lege dijudicet.

CAP. III.

Meminerit primam dilectionem Deo, secundam deberi proximo, omnesque affectus suos hac regula dirigendos, ut nec a cultu recedat Domini, nec ab utilitate conservi. Quomodo autem Deus colitur, nisi ut quod ipsi placet, placeat et nobis; nec ab ejus imperio noster umquam resultet affectus? Quoniam si hoc quod ille vult volumus, ab illo sumet infirmitas nostra virtutem, a quo ipsam accepimus voluntatem: Deus est enim, sicut ait Apostolus, qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona voluntate (Philip. II, 13). Nec superbia itaque homo inflabitur, nec desperatione frangetur, si bonis divinitus datis in gloriam dantis utatur, et ab iis desideria sua revocet quae sibi nocitura cognoscit. Abstiniens enim ab invidiae malignitate, a luxuriae dissolutione, a

perturbatione iracundiae, a cupiditate vindictae, purificabitur veri sanctificatione jejunii, et incorruptibilium deliciarum voluptate pascetur, ut per usum spiritalem etiam terrenas copias in coelestem noverit transferre substantiam, non sibi condendo quae acceperit, sed magis magisque multiplicando quod dederit. Unde paternae charitatis affectu dilectionem vestram monemus, ut jejunium decimi mensis fructuosum vobis eleemosynarum largitate faciatis, gaudentes quod per vos Dominus pauperes suos pascit et vestit; quibus utique posset eas quas vobis contulit tribuere facultates, nisi pro ineffabili misericordia sua et illos justificare vellet de patientia laboris, et vos de opere charitatis. Quarta igitur et sexta feria jejunemus; sabbato autem apud beatissimum apostolum Petrum vigiliis celebremus, qui et orationes, et jejunia, et eleemosynas nostras precibus suis dignabitur adjuvare, praestante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et sancto Spiritu vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XX.

De decimi mensis Jejunio IX.

SYNOPSIS.

I. Alia in lege pro tempore instituta, alia etiam in nova lege permansura. Quale jejunium, et omnia praecepta moralia.---II. Jejunium decimi mensis ecclesiasticis regulis praescriptum pro agendis Deo de perceptis terrae fructibus gratiis. Terrae fecunditatem ubertas animorum aemuletur, ut Dei homo sit imitator.---III. Omnia praecepta continet charitas, qua homo a bestiis discernitur. Sic diligendus proximus a nobis, quomodo nos a Deo. A misericordiae operibus ne pauper quidem excluditur.

CAP. I.

Dispensationes misericordiae Dei, quas Salvator noster pro humani generis reparatione suscepit, ita sunt, dilectissimi, divinitus ordinatae, ut Evangelium gratiae velamen legis tolleret, non instituta destrueret. Unde custodienda nobis est Dominica illa sententia, qua dixit se non venire legem solvere, sed implere, ut nos quoque huic regulae, quantum donante Deo possumus, serviamus: scientes nihil esse de veteris Testamenti constitutionibus negligendum, si vigilanter studeamus agnoscere quid ibi transitura obumbratione velatum, quid permansura actione sit conditum. Nam discretio ciborum et hostiarum, circumcisio carnis, differentia baptismatum, et observatio baptismorum, non adhuc sub figuratis significationibus sunt agenda, quae etiam sunt rebus ipsis quae significabantur impleta; mandata vero et praecepta moralia sicut sunt edita perseverant, quia non aliud insinuant quam loquuntur, et apud Christianam devotionem augmento crescunt, non cessatione deficiunt. Diligere itaque Deum et proximum, honorare patrem et matrem, non adorare deos alienos, et caetera, quae aut terribiliter sunt prohibita, aut salubriter imperata, non aliter ex legalibus institutis quam ex evangelicis veneramur edictis, ut quamvis multa accesserint ex novitate gratiae, nihil tamen imminutum sit de antiquitate justitiae. Unde merito disposuerunt apostolicae sanctiones ut veterum jejuniorum utilitas permaneret, et licet Ecclesiae consuetudo prolixioribus se castigationibus exercere didicisset, amplecteretur tamen continentiae sanctificationem ex lege venientem: quibus enim donatum erat posse quod majus est, indecens fuit non celebrare quod minus est.

CAP. II.

Hac ergo ratione, dilectissimi, evidenter instructi, ecclesiasticis regulis jejunium decimi mensis adjungimus, idque devotioni vestrae, sicut est moris, indicimus: quoniam plenum pietatis plenumque justitiae est ut terrenorum fructuum perceptione conclusa agantur Deo gratiae, et sacrificium ei misericordiae cum jejunii immolatione solvatur. Gaudeat quisque de copia sua, et multa se horreis suis intulisse laetetur, sed ita ut de abundantia ejus etiam a pauperibus gaudeatur. Fecunditatem segetum, fluentia vitium, partus arborum, ubertas imitetur animorum: quod dedit terra, dent corda; ut possimus dicere cum propheta: Terra nostra dedit fructum suum (Ps. LXI, 6). Deus namque verus et summus agricola non solum corporalium, sed etiam spiritualium auctor est fructuum, et utraque semina, utraque plantaria duplici novit exercere cultura: dans agris profectus germinum, dans animis incrementa virtutum, quae sicut ab una providentia sumpsere principium, ita ad unius operis vocant effectum. Homo enim, ad imaginem et similitudinem Dei factus, nihil habet in naturae suae honore tam proprium quam ut bonitatem sui imitetur auctoris, qui donorum suorum, sicut misericors largitor est, ita est et justus exactor, volens nos operum suorum esse consortes: ut quamvis nullam nos valeamus creare naturam, possimus tamen acceptam per Dei gratiam exercere materiam: quia non ita usui nostro bona terrena collata sunt, ut carnalium tantum sensuum voluptati satietatique servirent; alioquin nihil a pecudibus, nihil distaremus a bestiis, quae alienis necessitatibus consulere nesciunt, et solam sui ac suorum fetuum curam habere noverunt.

CAP. III.

Animalia igitur, carentia intellectu, nullo sunt erudita mandato, nec acceperunt legem, quae non accepere rationem; ubi autem est illuminatio rationis, ibi est et disciplina pietatis, quae dilectionem et Deo debet et

proximo. Non enim aliter probatur homo amator esse sui, nisi appareat eum et supra se naturae suae auctorem, et secundum se naturae suae amare consortem. Merito in his duobus mandatis tota lex pendet et prophetae; merito disputationum omnium latitudo sub paucorum brevitate verborum plenissimo est explicata compendio. Diligatur Deus, diligatur et proximus, ita ut formam diligendi proximi ab ea qua nos Deus diligit dilectione sumamus, qui etiam malis bonus est, et benignitatis suae donis non solum cultores suos confovet, sed etiam negatores. Amentur propinqui, amentur extranei; et quod debetur amicis, supererogetur inimicis. Quamvis enim quorundam malignitas nulla humanitate mitescat, non sunt tamen infructuosa opera pietatis, nec umquam perdit benevolentia quod praestat ingrato. Nemo se, dilectissimi, ab opere bono faciat alienum, nemo de sua tenuitate causetur, tamquam qui sibi vix sufficit, et alium juvare non possit. Magnum est quod proferat ex parvo, et in divinae lance justitiae non quantitate munerum, sed pondere pensatur animorum. Evangelica vidua duos nummos in gazophylacium misit (Marc. XII, 42), et omnium divitum dona transcendit. NULLA apud Deum vilis est pietas, nulla infructuosa miseratio. Diversos quidem hominibus dedit census, sed non diversos quaerit affectus. Aestiment omnes substantias suas, et qui plus acceperunt, plus tribuant. Fiat abstinentia fidelium, cibus pauperum, et quod quisque subtrahit sibi, proficiat indigenti: quia licet multum et animis et corporibus conferant remedia paucitatis, parum tamen utilia sunt ipsa jejunia, nisi misericordiae sanctificentur effectu. In eleemosynis enim virtus quaedam est instituta baptismatis, quia sicut aqua exstinguit ignem, sic eleemosyna peccatum; et per eundem Christum dicitur, Lavamini, mundi estote (Isai. I, 16), per quem dicitur, Date eleemosynam et omnia munda sunt vobis (Luc. XI, 41); ut nemo ambigat, nemo diffidat regenerationis sibi nitorem etiam post multa peccata restitui, qui eleemosynarum studuerit purificatione mundari.

SERMO XXI.

In Nativitate Domini nostri Jesu Christi I.

SYNOPSIS.

I. Neminem extraneum esse a laetitia Nativitatis Domini, quae sola sine sorde peccati est.--- II. Miram esse hujus mysterii dispensationem.--- III. Qui novum hominem vult induere, ei veterem esse deponendum.

CAP. I.

Salvator noster, dilectissimi, hodie natus est, gaudeamus. Neque enim locum fas est ibi esse tristitiae, ubi natalis est vitae; quae consumpto mortalitatis timore, nobis ingerit de promissa aeternitate laetitiam. Nemo ab hujus alacritatis participatione secernitur, una cunctis laetitiae communis est ratio: quia Dominus noster, peccati mortisque destructor, sicut nullum a reatu liberum reperit, ita liberandis omnibus venit. Exsultet sanctus, quia propinquat ad palmam. Gaudeat peccator, quia invitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei namque Filius secundum plenitudinem temporis, quam divini consilii inscrutabilis altitudo disposuit, reconciliandum auctori suo naturam generis assumpsit humani, ut inventor mortis diabolus, per ipsam quam vicerat vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito, magno et mirabili aequitatis jure certatum est: dum omnipotens Dominus cum saevissimo hoste, non in sua majestate, sed in nostra concreditur humilitate, objiciens ei eandem formam eandemque naturam, mortalitatis quidem nostrae participem, sed peccati totius expertem. Alienum quippe ab hac nativitate est, quod de omnibus

legitur: Nemo mundus a sorde, nec infans, cujus est unius diei vita super terram (Job. XIV, 4, sec. LXX). Nihil ergo in istam singularem nativitatem de carnis concupiscentia transivit, nihil de peccati lege manavit. Virgo regi Davidicae stirpis eligitur, quae sacro gravidanda fetu divinam humanamque prolem prius conciperet mente quam corpore. Et ne superni ignara consilii ad inusitados paveret effectus, quod in ea operandum erat a Spiritu sancto, colloquio discit angelico. Nec damnum credit pudoris, Dei genitrix mox futura. Cur enim de conceptionis novitate desperet, cui efficientia de Altissimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiam praeuentis attestatione miraculi, donaturque Elizabeth inopinata fecunditas; ut qui conceptum dederat sterili, daturus non dubitaretur et virgini.

CAP. II.

Verbum igitur Dei Deus, Filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, et sine quo factum est nihil (Joan. I, 1-3), propter liberandum ab aeterna morte hominem, factus est homo: ita se ad susceptionem humilitatis nostrae sine diminutione suae majestatis inclinans, ut manens quod erat, assumensque quod non erat, veram servi formam ei formae in qua Deo Patri est aequalis uniret (Philip. II, 6), et tanto foedere naturam utramque consereret, ut nec inferiorem consumeret glorificatio, nec superiorem minueret assumptio. Salva igitur proprietate utriusque substantiae, et in unam coeunte personam, suscipitur a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab aeternitate mortalitas: et ad dependendum nostrae conditionis debitum, natura inviolabilis naturae est unita passibili, Deusque verus et homo verus, in unitatem Domini temperatur; ut quod nostris remediis congruebat, unus atque idem Dei hominumque mediator (I Tim. II, 5), et mori posset ex uno, et resurgere posset ex altero. Merito igitur virgineae integritati nihil corruptionis intulit partus salutis: quia

custodia fuit pudoris, editio veritatis. Talis igitur, dilectissimi, nativitas decuit Dei virtutem et Dei sapientiam Christum, qua nobis et humanitate congrueret, et divinitate praeccelleret. Nisi enim esset, Deus verus non afferret remedium; nisi esset homo verus, non praeberet exemplum. Ab exsultantibus ergo angelis nascente Domino, Gloria in excelsis Deo canitur, et pax in terra bonae voluntatis hominibus nuntiatur (Luc. II, 14). Vident enim coelestem Jerusalem ex omnibus mundi gentibus fabricari: de quo inenarrabili divinae pietatis opere, quantum laetari debet humilitas hominum, cum tantum gaudeat sublimitas angelorum?

CAP. III.

Agamus ergo, dilectissimi, gratias Deo Patri, per Filium ejus, in Spiritu sancto, qui propter multam misericordiam suam, qua dilexit nos, misertus est nostri; et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo (Eph. II, 5), ut essemus in ipso nova creatura, novumque figmentum. Deponamus ergo veterem hominem cum actibus suis (Eph. IV, 22; Colos. III, 9); et adepti participationem generationis Christi, carnis renuntiemus operibus. Agnosce, o Christiane, dignitatem tuam, et divinae consors factus naturae, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Memento cujus capitis et cujus corporis sis membrum. Remmiscere quia erutus de potestate tenebrarum, translatus es in Dei lumen et regnum. Per baptismatis sacramentum Spiritus sancti factus es templum: noli tantum habitatorem pravis de te actibus effugare, et diaboli te iterum subjicere servituti: quia pretium tuum sanguis est Christi; quia in veritate te judicabit, qui in misericordia te redemit, qui cum Patre et Spiritu sancto regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXII.

In Nativitate Domini II.

SYNOPSIS.

I. Incarnatione Verbi primam Dei erga homines dispositionem compleri, sed sacramento occultiore.---
 II. Novo ordine, nova nativitate Filium Dei esse generatum.---
 III. Cur ex Virgine nasci Christus elegerit.---
 IV. Illusum esse diabolum per incarnationem ex Virgine.---
 V. Ideo natum esse Christum in carne, ut renasceremur ex Spiritu.---
 VI. Non Hominis Dei, sed novi solis ortum Manichaeos colere.

CAP. I.

Exsultemus in Domino, dilectissimi, et spiritali jucunditate laetemur, quia illuxit nobis dies redemptionis novae, praeparationis antiquae, felicitatis aeternae. Reparatur enim nobis salutis nostrae annua revolutione sacramentum, ab initio promissum, in fine redditum, sine fine mansurum. In quo dignum est nos erectis sursum cordibus divinum adorare mysterium, ut quod magno Dei munere agitur, magnis Ecclesiae gaudiis celebretur. Deus enim omnipotens et clemens, cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus misericordia est, statim ut nos diabolica malignitas veneno suae mortificavit invidiae, praeparata renovandis mortalibus suae pietatis remedia inter ipsa mundi primordia praesignavit; denuntians serpenti futurum semen mulieris quod noxii capitis elationem sua virtute contereret (Genes. III, 2); Christum scilicet in carne venturum, Deum hominemque significans, qui natus ex Virgine violatorem humanae propaginis incorrupta nativitate damnaret. Nam quia gloriabatur diabolus, hominem sua fraude deceptum divinis caruisse muneribus, et immortalitatis dote nudatum duram mortis subiisse sententiam, seque in malis suis quoddam de praevaricatoris consortio invenisse solatium; Deum quoque, justae severitatis

exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, antiquam mutasse sententiam: opus fuit, dilectissimi, secreti dispensatione consilii, ut incommutabilis Deus, cujus voluntas non potest sua benignitate privari, primam pietatis suae dispositionem sacramento occultiore compleret, et homo diabolicae iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum non periret.

CAP. II.

Advenientibus ergo temporibus, dilectissimi, quae redemptioni hominum fuerant praestituta, ingreditur haec mundi infima Jesus Christus Filius Dei, de coelesti sede descendens, et a paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia invisibilis in suis, visibilis factus est in nostris; incomprehensibilis voluit comprehendi; ante tempora manens, esse cepit ex tempore; universitatis Dominus servilem formam, obumbrata majestatis suae dignitate, suscepit; impassibilis Deus non dedignatus est homo esse passibilis, et immortalis mortis legibus subjacere. Nova autem nativitate genitus est, conceptus a Virgine, natus ex Virgine, sine paternae carnis concupiscentia, sine maternae integritatis injuria: quia futurum hominum Salvatorem talis ortus decebat, qui et in se haberet humanae substantiae naturam, et humanae carnis inquinamenta nesciret. Auctor enim Deo in carne nascenti Deus est, testante archangelo ad beatam Virginem Mariam: Quia Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei (Luc. I, 35). Origo dissimilis, sed natura consimilis; humano usu et consuetudine caret, sed divina potestate subnixum est, quod virgo conceperit, quod virgo pepererit, et virgo permanserit. Non hic cogitetur parientis conditio, sed nascentis arbitrium, qui sic homo natus est, ut volebat et poterat. Si veritatem quaeris naturae, humanam cognosce materiam;

si rationem scrutaris originis, virtutem confitere divinam. Venit enim Dominus Jesus Christus contagia nostra auferre, non perpeti; nec succumbere vitiis, sed mederi. Venit ut omnem languorem corruptionis et universa ulcera sordentium curaret animarum: propter quod oportuit ut novo nasceretur ordine, qui novam impollutae sinceritatis gratiam humanis corporibus inferebat. Oportuit enim ut primam genitricis virginitatem nascentis incorruptio custodiret, et complacitum sibi claustrum pudoris, et sanctitatis hospitium, divini Spiritus virtus infusa servaret, qui statuerat dejecta erigere, confracta solidare, et superandis carnis illecebris multiplicatam pudicitiae donare virtutem: ut virginitas, quae in aliis non poterat salva esse generando, fieret et in aliis imitabilis renascendo.

CAP. III.

Hoc ipsum autem, dilectissimi, quod Christus nasci elegit ex Virgine, nonne apparet altissimae fuisse rationis? ut scilicet natam humano generi salutem diabolus ignoraret, et spiritali latente conceptu, quem non alium videret quam alios, non aliter crederet natum esse quam caeteros. Cujus enim similem cum universis advertit naturam, parem habere arbitratus est cum omnibus causam; nec intellexit a transgressionis vinculis liberum, quem ab infirmitate mortalitatis non invenit alienum, Verax namque misericordia Dei, cum ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa suppeterent, hanc potissimum consulendi viam elegit, qua ad destruendum opus diaboli, non virtute uteretur potentiae, sed ratione justitiae. Nam superbia hostis antiqui non immerito sibi in omnes homines jus tyrannicum vindicabat, nec indebito dominatu premebat, quos a mandato Dei spontaneos in obsequium suae voluntatis illexerat. Non itaque juste amitteret originalem humani generis servitutem, nisi de eo quod subegerat vinceretur. Quod ut fieret, sine virili semine conceptus est

Christus ex virgine, quam non humanus coitus, sed Spiritus sanctus fecundavit. Et cum in omnibus matribus non fiat sine peccati sorde conceptio, haec inde purgationem traxit, unde concepit. Quo enim paterni seminis transfusio non pervenit, peccati se illic origo non miscuit. Inviolata virginitas concupiscentiam nescivit, substantiam ministravit. Creata est forma servi sine conditione servili, quia novus homo sic contemperatus est veteri, ut et veritatem susciperet generis, et vitium excluderet vetustatis.

CAP. IV.

Cum igitur misericors omnipotensque Salvator ita susceptionis humanae moderaretur exordia, ut virtutem inseparabilis a suo homine Deitatis per velamen nostrae infirmitatis absconderet, illusa est securi hostis astutia, qui nativitatem pueri in salutem generis humani procreati, non aliter sibi quam omnium nascentium putavit obnoxiam. Vidit enim vagientem atque lacrymantem, vidit pannis involutum (Luc. II, 12), circumcisioni subditum, et legalis sacrificii oblatione perfunctum. Agnovit deinceps solita pueritiae incrementa, et usque in viriles annos de naturalibus non dubitavit augmentis. Inter haec intulit contumelias, multiplicavit injurias, adhibuit maledicta, opprobria, blasphemias, convicia, omnem postremo in ipsum vim furoris sui effudit, omnia tentamentorum genera percurrit; et sciens quo humanam naturam infecisset veneno, nequaquam credidit primae transgressionis exsortem, quem tot documentis didicit esse mortalem. Perstitit ergo improbus praedo et avarus exactor in eum qui nihil ipsius habebat insurgere, et dum vitiatae originis praejudicium generale persequitur, chirographum quo nitebatur excedit, ab illo iniquitatis exigens poenam, in quo nullam reperit culpam. Solvitur itaque lethiferae pactionis male suasa conscriptio, et per injustitiam plus petendi, totius debiti summa vacuatur. Fortis ille nectitur suis vinculis, et

omne commentum maligni in caput ipsius retorquetur. Ligato mundi principe, captivitatis vasa rapiuntur. Redit in honorem suum ab antiquis contagiis purgata natura, mors morte destruitur, nativitas nativitate reparatur: quoniam simul et redemptio aufert servitutem, et regeneratio mutat originem, et fides justificat peccatorem.

CAP. V.

Quisquis igitur Christiano nomine pie fideliter gloriaris, reconciliationis hujus gratiam justo perpende judicio. Tibi enim quondam abjecto, tibi extruso a paradisi sedibus, tibi per longa exsilia morienti, tibi in pulverem et cinerem dissoluto, cui jam non erat spes ulla vivendi, per incarnationem Verbi potestas data est, ut de longinquo ad tuum revertaris auctorem, recognoscas parentem, liber efficiaris ex servo, de extraneo proveharis in filium; ut qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei Spiritu renascaris, et obtineas per gratiam quod non habebas per naturam; ac si te Dei Filium per spiritum adoptionis agnoveris, Deum Patrem audeas nuncupare. Malae conscientiae reatu absolutus, ad coelestia regna suspires, voluntatem Dei facias divino fultus auxilio, imiteris angelos super terram, immortalis substantiae virtute pascaris, securus adversus inimicas tentationes pro pietate conflagas, et si coelestis militiae sacramenta servaveris, non dubites te in castris triumphalibus regis aeterni pro victoria coronandum, cum te resurrectio piis parata susceperit in regni coelestis consortium provehendum.

CAP. VI.

Habentes ergo tantae spei fiduciam, dilectissimi, in fide qua fundati estis, stabiles permanete; ne idem ille tentator, cujus jam a vobis dominationem Christus exclusit, aliquibus vos iterum seducat insidiis, et haec

ipsa praesenti diei gaudia suae fallaciae arte corrumpat, illudens simplicioribus animis de quorundam persuasione pestifera, quibus haec dies solemnitatis nostrae, non tam de nativitate Christi, quam de novi, ut dicunt, solis ortu honorabilis videatur. Quorum corda vastis tenebris obvoluta, et ab omni incremento verae lucis aliena sunt; trahuntur enim adhuc stultissimis gentilitatis erroribus, et quia supra id quod carnali intuentur aspectu, nequeunt aciem mentis erigere, ministra mundi luminaria divino honore venerantur. Absit ab animis Christianis impia superstitio prodigiosumque mendacium. Ultra omnem modum distant a sempiterno temporalia, ab incorporeo corporea, a dominatore subjecta: quia etsi mirandam habent pulchritudinem, adorandam tamen non habent Deitatem. Illa ergo virtus, illa sapientia, illa est colenda majestas, quae universitatem mundi creavit ex nihilo, et in quas voluit formas atque mensuras terrenam coelestemque substantiam omnipotenti ratione produxit. Sol, luna et sidera sint commoda utentibus, sint speciosa cernentibus; sed ita ut de illis gratiae referantur auctori, et adoretur Deus, qui condidit, non creatura, quae servit. Laudate igitur Deum, dilectissimi, in omnibus operibus ejus atque judiciis. Sit in vobis indubitata credulitas virgineae integritatis et partus. Reformationis humanae sacrum divinumque mysterium sancto atque sincero honorate servitio. Amplectimini Christum in nostra carne nascentem, ut eundem Deum gloriae videre mereamim in sua majestate regnantem, qui cum Patre et Spiritu sancto manet in unitate Deitatis in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXIII.

In Nativitate Domini III.

SYNOPSIS.

1. Utraque Christi generationem esse inenarrabilem. et utrumque naturam editum esse a Maria.--- II. Error Aarii unde? Incarnationis explicatur sacramentum.---III. Necessitas incarnationis, ut hominum errores et peccata auferrentur.---IV. Fidem et virtutem incarnationis unam semper et eandem fuisse, quae hodie.---V. Non carnali laetitia Dominicam Nativitatem, sed spiritali celebrandam. Quod Christus caro nostra fit nascendo, nos caro ejus renascendo.

CAP. I.

Nota quidem sunt vobis, dilectissimi, et frequenter audita, quae ad sacramentum pertinent solemnitatis hodiernae; sed sicut illaesis oculis voluptatem affert lux ista visibilis, ita cordibus sanis aeternum dat gaudium nativitas Salvatoris, quae a nobis numquam est tacenda, licet non sit, ut dignum est, explicanda. Non enim ad illud tantummodo sacramentum, quo Filius Dei consempternus est Patri, sed etiam ad hunc ortum, quo Verbum caro factum est (Joan. I, 14), credimus pertinere, quod dictum est: Generationem ejus quis enarrabit (Isai. LIII, 8)? Deus itaque Dei Filius par atque eadem de Patre et cum Patre natura, universitatis Creator et Dominus, totus ubique praesens, et omnia totus excedens, in ordine temporum, quae ipsius dispositione decurrunt, hunc sibi diem, quo in salutem mundi ex beata Virgine Maria nasceretur, elegit, integro per omnia pudore generantis. Cujus virginitas sicut non est violata partu, sic non fuerat temerata conceptu. Ut impleretur, sicut ait evangelista, quod dictum est a Domino per Isaiam prophetam: Ecce virgo concipiet in utero, et pariet filium, et vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod interpretatur, Nobiscum Deus (Isai. VII, 14). Hic enim mirabilis sacrae Virginis partus, vere humanam vereque divinam unam edidit prole personam, quia non ita proprietates suas tenuit utraque substantia, ut personarum in eis possit esse discretio. Et quamvis alia sit quae suscipitur, alia vero quae suscipit in tantam

tamen unitatem convenit utriusque diversitas, ut unus idemque sit Filius, qui se, et secundum quod verus est homo, Patre dicit minorem (Joan. XIV, 28), et secundum quod verus est Deus, Patri profitetur aequalem (Joan. X, 30).

CAP. II.

Hanc unitatem, dilectissimi, qua Creatori creatura conseritur, intelligentiae oculis cernere caecitas Ariana non potuit, quae Unigenitum Dei ejusdem cum Patre gloriae atque substantiae esse non credens, minorem dixit Filii deitatem, de iis argumenta sumens quae ad formam sunt referenda servilem, quam idem Filius Dei ut ostendat in se non dicretae, neque alterius esse personae, sic cum eadem dicit: Pater major me est (Joan. XIV, 28); quemadmodum dicit cum eadem: Ego et Pater unum sumus (Joan. X, 30). In forma enim servi, quam nostrae reparationis causa in fine saeculorum suscepit, minor est Patre; in forma autem Dei, in qua erat ante saecula, aequalis est Patri. In humilitate humana factus est ex muliere, factus sub lege (Galat. IV, 4); in majestate divina manens Dei Verbum, per quod facta sunt omnia (Joan. I, 3). Proinde qui in forma Dei fecit hominem, in forma servi factus est homo; sed utrumque Deus de potentia suscipientis, utrumque homo de humilitate suscepti. Tenet enim sine defectu proprietatem suam utraque natura: et sicut formam servi forma Dei non adimit, ita formam Dei servi forma non minuit (Philip. II, 6). Sacramentum itaque unitae cum infirmitate virtutis, propter eandem hominis naturam, minorem Patre dici Filium sinit: Deitas autem, quae una est in Trinitate Patris, et Filii, et Spiritus sancti, omnem opinionem inaequalitatis excludit. Nihil enim ibi habet aeternitas temporale, nihil natura dissimile; una illic voluntas est, eadem substantia, par potestas, et non tres dii, sed unus est Deus; quia vera et inseparabilis est unitas, ubi nulla potest esse diversitas. In integra igitur veri hominis perfectaque

natura verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autem dicimus, quae in nobis ab initio Creator condidit, et quae reparanda suscepit. Nam illa quae deceptor invexit, et homo deceptus admisit, nullum habuerunt in Salvatore vestigium; nec quia communionem humanarum subiit infirmitatum, ideo nostrorum fuit particeps delictorum. Assumpsit formam servi sine sorde peccati; humana provehens, divina non minuens: exinanitio enim illa qua se invisibilis visibilem praebuit, inclinatio fuit miserationis, non defectio potestatis.

CAP. III.

Ut ergo ad aeternam beatitudinem, ab originalibus vinculis et a mundanis revocaremur erroribus, ipse ad nos descendit, ad quem nos non poteramus ascendere, quia etsi multis inerat amor veri, incertarum tamen opinionum varietas fallentium daemonum decipiebatur astutia, et falsi nominis scientia in diversas compugnantesque sententias humana ignorantia trahebatur. Ad auferendum autem hoc ludibrium, quo captivae mentes superbienti diabolo serviebant, non sufficebat doctrina legalis, nec per solas cohortationes propheticas poterat natura nostra reparari; sed adjicienda erat veritas redemptionis moralibus institutis, et corruptam ab initio originem novis renasci oportebat exordiis. Offerenda erat pro reconciliandis hostia, quae et nostri generis socia, et nostrae contaminationis esset aliena: ut hoc propositum Dei, quo peccatum mundi in Jesu Christi placuit nativitate ac passione deleri, ad omnium generationum saecula pertineret; nec turbarent nos, sed potius confirmarent mysteria, pro temporum ratione variata, cum fides, qua vivimus, nulla fuerit aetate diversa.

CAP. IV.

Cessent igitur illorum querelae, qui impio murmure divinis dispensationibus obloquentes, de Dominicae Nativitatis tarditate causantur, tamquam praeteritis temporibus non sit impensum, quod in ultima mundi aetate sit gestum. Verbi enim incarnatio hoc contulit faciendum, quod factum; et sacramentum salutis humanae nulla umquam antiquitate cessavit. Quod praedicaverunt apostoli, hoc annuntiaverunt prophetae; nec sero est impletum, quod semper est creditum. Sapientia vero et benignitas Dei hac salutiferi operis mora, capaciores nos suae vocationis effecit; ut quod multis signis, multis vocibus, multisque mysteriis per tot fuerat saecula praenuntiatum, in his diebus Evangelii non esset ambiguum: et nativitas Salvatoris, quae omnia miracula omnemque humanae intelligentiae erat excessura mensuram, tanto constantiorem in nobis gigneret fidem, quanto praedicatio ejus et antiquior praecessisset et crebrior. Non itaque novo consilio Deus rebus humanis, nec sera miseratione consuluit; sed a constitutione mundi unam eandemque omnibus causam salutis instituit. Gratia enim Dei, qua semper est universitas justificata sanctorum, aucta est Christo nascente, non coepta; et hoc magnae pietatis sacramentum, quo totus jam mundus impletus est, tam potens etiam in suis significationibus fuit, ut non minus adepti sint qui illud credidere promissum, quam qui susceperere donatum.

CAP. V.

Unde cum manifesta pietate, dilectissimi, tantae in nos divitiae divinae bonitatis effusae sint, quibus ad aeternitatem vocandis, non solum praecedentium exemplorum utilitas ministravit, sed etiam ipsa veritas visibilis et corporalis apparuit, non segni, neque carnali laetitia diem Dominicae Nativitatis celebrare debemus. Quod digne ac diligenter fiet a singulis, si meminerit quisque cujus corporis membrum sit, et cui capiti

coaptatum; ne sacrae aedificationi discors compago non haereat. Considerate, dilectissimi, et secundum illuminationem Spiritus sancti prudenter advertite, quis nos in se susceperit, et quem susceperimus in nobis: quoniam sicut factus est Dominus Jesus caro nostra nascendo, ita et nos facti sumus corpus ipsius renascendo. Ideo et membra Christi, et templum sumus Spiritus sancti: et ob hoc B. Apostolus dicit, Glorificate, et portate Deum in corpore vestro (I Cor. VI, 20). Qui formam nobis suae mansuetudinis et humilitatis insinuans, ea nos virtute imbuit qua redemit, ipso Domino pollicente: Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris (Matth. XI, 28, 29). Suscipiamus ergo regentis nos veritatis non grave nec asperum jugum, et simus ejus humilitati similes, cujus gloriae volumus esse conformes: ipso auxiliante et perducente nos ad promissiones suas, qui secundum magnam misericordiam suam potens est peccata nostra delere, et sua in nobis dona perficere, Jesus Christus Dominus noster, qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXIV.

In Nativitate Domini IV.

SYNOPSIS.

I. Per verbi incarnationem figuras et promissiones esse completas.---II. Nisi Deus fieret homo, nullum hominis vulneribus remedium superesse.--- III. Christum verum Deum esse et verum hominem, peccati originalis expertem; cujus Nativitatis imago in baptisate.---IV. Ab hac alienos esse Manichaeos Christum negantes corporaliter natum.---V. Alios haereticos nonnihil habere sani, Manichaeos nihil non impium.---VI. Ab illorum ficta

pietate cavendum; unitati fidei, sine qua nihil verum, inhaerendum esse.

CAP. I.

Semper quidem, dilectissimi, diversis modis multisque mensuris humano generi bonitas divina consuluit, et plurima providentiae suae munera omnibus retro saeculis clementer impertiit; sed in novissimis temporibus omnem abundantiam solitae benignitatis excessit, quando in Christo, ipsa ad peccatores misericordia, ipsa ad errantes veritas, ipsa ad mortuos vita descendit: ut Verbum illud coaeternum et coaequale genitori in unitatem Deitatis suae naturam nostrae humilitatis assumeret, et Deus de Deo natus, idem etiam homo de homine nasceretur. Promissum quidem hoc a constitutione mundi, et multis significationibus rerum atque verborum semper fuerat prophetatum; sed quantam hominum portionem figurae illae et mysteria obumbrata salvarent! nisi longa et occulta promissa adventu suo Christus impleret; et quod tunc paucis credentibus profuit faciendum, innumeris jam fidelibus prodesset effectum. Jam ergo nos non signis neque imaginibus ad fidem deducimur, sed evangelica historia confirmat, quod factum credimus, adoramus; accedentibus ad eruditionem nostram propheticis instrumentis, ut nullo modo habeamus ambiguum, quod tantis oraculis scimus esse praedictum. Hinc enim est quod Dominus Abrahae ait: In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. XXII, 18). Hinc David promissionem Dei prophético spiritu canit dicens: Juravit Dominus David, et non frustrabitur eum: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam (Ps. CXXXI, 11). Hinc idem Dominus per Isaiam, Ecce virgo, inquit, in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel: quod interpretatur, Nobiscum Deus (Isai. VII, 14). Et iterum: Exiet virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet (Isai. XI, 1). In qua virga non dubie beata Virgo

Maria praedicta est, quae de Jesse et David stirpe progenita, et Spiritu sancto fecundata, novum florem carnis humanae, utero quidem materno, sed partu est enixa virgineo.

CAP. II.

Exsultent ergo justi in Domino, et in laudem Dei corda credentium, et mirabilia ejus confiteantur filii hominum: quoniam in hoc praecipue Dei opere humilitas nostra cognoscit, quanti eam suus conditor aestimarit. Qui cum origini humanae multum dederit, quod nos ad imaginem suam fecit, reparationi nostrae longe amplius tribuit, cum servili formae ipse se Dominus coaptavit. Quamvis enim ex una eademque pietate sit, quidquid creaturae Creator impendit, minus tamen mirum est hominem ad divina proficere, quam Deum ad humana descendere. Hoc autem nisi facere dignaretur omnipotens Deus, nulla quemquam species justitiae, nulla forma sapientiae a captivitate diaboli et a profundo aeternae mortis erueret. Condemnatio enim ex uno in omnes cum peccato transiens permaneret, et lethali vulnere tabefacta natura nullum remedium reperiret, quia conditionem suam suis viribus mutare non posset. Primus namque homo carnis substantiam accepit e terra, et rationali spiritu per insufflationem creantis animatus est (Gen. II, 7), ut ad imaginem et similitudinem auctoris sui vivens, formam Dei bonitatis atque justitiae in splendore imitationis tamquam in speculi nitore servaret. Quam naturae suae speciosissimam dignitatem si per observantiam legis datae perseveranter excoleret, ipsam illam terreni corporis qualitatem ad coelestem gloriam mens incorrupta perduceret. Sed quia invidio deceptorum temere atque infeliciter credidit (Gen. III, 6), et superbiae consiliis acquiescens, repositum honoris augmentum occupare maluit quam mereri, non solum ille homo, sed etiam universa in illo posteritas ejus audivit: Terra es, et in terram ibis (Gen. III, 19). Qualis ergo terrenus, tales et

terreni (I Cor. XV, 49); et nemo immortalis, quia nemo coelestis.

CAP. III.

Ad hoc itaque peccati et mortis vinculum resolvendum, omnipotens Filius Dei, omnia implens, omnia continens, aequalis per omnia Patri, et in una ex ipso et cum ipso consempternus essentia, naturam in se suscepit humanam, et Creator ac Dominus omnium rerum, dignatus est unus esse mortalium; electa sibi matre, quam fecerat: quae salva integritate virginea, corporeae esset tantum ministra substantiae, ut humani seminis cessante contagio, novo homini et puritas inesset et veritas. Non ergo in Christo ex utero virginis genito, quia nativitas est mirabilis, ideo nostri est natura dissimilis. Qui enim verus est Deus, idem verus est homo; et nullum est in utraque substantia mendacium. Verbum caro factum est provectione carnis, non defectione Deitatis: quae sic potentiam suam bonitatemque moderata est, ut et nostra suscipiendo proveheret, et sua communicando non perderet. In hac nativitate Christi secundum prophetiam S. David, veritas de terra orta est, et justitia de coelo prospexit (Ps. LXXXIV, 12). In hac nativitate etiam Isaiae sermo completus est dicentis: Producat terra, et germinet Salvatorem, et justitia oriatur simul (Isa. XLV, 8). Terra enim carnis humanae, quae in primo fuerat praevaricatore maledicta, in hoc solo beatæ virginis partu germen edidit benedictum, et a vitio suae stirpis alienum. Cujus spiritalem originem in regeneratione quisque consequitur; et omni homini renascenti aqua baptismatis instar est uteri virginalis, eodem Spiritu sancto replente fontem, qui replevit et virginem; ut peccatum quod ibi vacuavit sacra conceptio, hic mystica tollat ablutio.

CAP. IV.

Ab hoc sacramento, dilectissimi, insanus Manichaeorum error alienus est, nec ullum habent in Christi regeneratione consortium, qui eum de Maria Virgine negant corporaliter natum: ut cujus non credunt veram nativitatem, nec veram recipiant passionem; et quem non confitentur vere sepultum, abnuant veraciter suscitatum. Ingressi enim praeruptam exsecrandi dogmatis viam, in qua nihil non tenebrosum, nihilque non lubricum est, ruunt in profunda mortis per praecipitia falsitatis; nec aliquid solidum, cui innitantur, inveniunt, qui praeter omnia diabolici probra commenti, in ipso praecipuo observantiae suae festo, sicut proxima eorum confessione patefactum est, ut animi, ita et corporis pollutione laetantur, nec fidei integritatem, nec pudorem servantes; ut et in dogmatibus suis impii, et in sacris inveniuntur obsceni.

CAP. V.

Aliae haereses, dilectissimi, licet merito omnes in sui diversitate damnandae sint, habent tamen singulae in aliqua sui parte quod verum est. Arius Dei Filium minorem Patre et creaturam esse definiens, et ab eodem inter omnia creatum putans Spiritum sanctum, magna impietate se perdidit; sed sempiternam atque incommutabilem Deitatem, quam in Trinitatis unitate non vidit, in Patris essentia non negavit. Macedonius a lumine veritatis alienus, divinitatem sancti Spiritus non recepit, sed in Patre et Filio unam potentiam, et eandem confessus est esse naturam. Sabellius inexplicabili errore confusus, unitatem substantiae in Patre, et Filio, et Spiritu sancto inseparabilem sentiens, quod aequalitati tribuere debuit, singularitati dedit. Et cum veram Trinitatem intelligere non valeret, unam eandemque credidit sub triplici appellatione personam. Photinus mentis caecitate deceptus, in Christo verum et substantiae nostrae

confessus est hominem, sed eundem Deum de Deo ante omnia saecula genitum esse non credidit. Apollinaris, fidei soliditate privatus, Filium Dei ita veram humanae carnis credidit suscepisse naturam, ut in illa carne diceret animam non fuisse, quia vicem ejus expleverit ipsa Divinitas. Hoc modo si omnes quos catholica fides anathematizavit retractentur errores, in aliis atque aliis quiddam invenitur quod a damnabilibus possit abjungi. In Manichaeorum autem scelestissimo dogmate prorsus nihil est quod ex ulla parte possit tolerabile judicari.

CAP. VI.

Sed vos, dilectissimi, quos nullis dignius quam beati Petri apostoli alloquor verbis, genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis (I Petr. II, 9), aedificati super inviolabilem petram Christum, ipsique Domino Salvatori nostro per veram susceptionem nostrae carnis inserti, permanete stabiles in ea fide quam confessi estis coram multis testibus, et in qua renati per aquam et Spiritum sanctum, accepistis chrisma salutis et signaculum vitae aeternae. Si quis autem vobis aliud annuntiaverit praeter id quod didicistis, anathema sit. Nolite impias fabulas praeponere lucidissimae veritati, et quidquid contra regulam catholici et apostolici symboli aut legere, aut audire contigerit, id omnino mortiferum et diabolicum judicate. Non vos seducant deceptoriiis artibus ficta et simulata jejunia, quae non ad purificationem, sed ad perditionem proficiunt animarum. Speciem quidem sibi pietatis et castitatis assumunt, sed hoc dolo actuum suorum obscena circumtegunt, et de profani cordis penetralibus jacula quibus simplices vulnerentur emittunt: ut, sicut ait propheta, sagittent in obscuro rectos corde (Ps. X, 3). Magnum praesidium est fides integra, fides vera, in qua nec augeri ab ullo quidquam, nec minui potest: quia nisi una est, fides non est, dicente Apostolo: Unus Dominus, una fides, unum baptisma; unus Deus et Pater omnium, qui super omnes, et per omnia, et in

omnibus nobis (Ephes. IV, 5). Huic unitati, dilectissimi, inconcussis mentibus inhaerete, et in hac omnem sectamini sanctitatem (Heb. XII, 14), in hac praeceptis Domini deservite, quia sine fide impossibile est placere Deo (Hebr. XI, 6), et nihil sine illa sanctum, nihil castum est, nihil vivum: justus enim ex fide vivit (Habac. II, 4); quam qui diabolo decipiente perdiderit, vivens mortuus est, quia sicut per fidem justitia, ita etiam per fidem veram vita obtinetur aeterna, dicente Domino Salvatore: Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum (Joan. XVII, 3); [f 1Kb] qui vos proficere et perseverare faciat usque in finem, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXV.

In Nativitate Domini V.

SYNOPSIS.

I. Rudibus Ecclesiae filiis debitorem se fatetur Leo. Non in sola mandatorum observantia, sed et in tramite fidei angustam esse viam.---II. Verbum Patri aequale et consubstantiale, per incarnationem Patre minorem factum quoad humanam naturam.---III. Profundum incarnationis mysterium expenditur.---IV. Christum in veteri lege praenuntiatum, in nova missum, nonnisi Spiritu Dei cognosci posse.---V. Nisi Verbum caro fieret, mors regnaret ab Adam. Filius Dei homo factus, ut homines fierent filii Dei. Virtus baptismatis.---VI. Incarnationem et mysterium esse et exemplum.

CAP. I.

Quamvis, dilectissimi, ineffabilis sit nativitas Domini nostri Jesu Christi, qua se naturae nostrae carne vestivit: audeo tamen non de facultate mea fidere, sed de ipsius

inspiratione praesumere, ut in die qui in sacramentum humanae restitutionis electus est, aliquid a nobis quod audientes possit aedificare promatur. Non enim quia major pars Ecclesiae Dei quod credit intelligit, ideo necessarium non est etiam quae dicta sunt dicere, cum utique nunc multis ad fidem primum venientibus oris nostri officium debeamus, meliusque sit doctos onerare jam notis, quam rudes fraudare discendis. Quod ergo Filius Dei, qui cum Patre et Spiritu sancto non unius personae, sed unius essentiae est, dignatus est humilitatis nostrae particeps fieri, et unus passibilium, unus voluit esse mortalium, tam sacratum tamque mirabile est, ut ratio divini consilii sapientibus mundi patere non possit, nisi humanae ignorantiae tenebras lux vera discussit. Non enim in solo opere virtutum, aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua via est quae ducit ad vitam (Matth. VII, 14); et magni laboris est magnique discriminis, inter dubias imperitorum opiniones et verisimiles falsitates per unam sanae doctrinae semitam inoffensis gressibus ambulare; et cum undique se laquei erroris opponant, omne periculum deceptionis evadere. Quis autem ad haec idoneus, nisi qui spiritu Dei docetur et regitur? dicente Apostolo: Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis (I Cor. II, 12); canente etiam David: Beatus homo quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum (Ps. XCIII, 12).

CAP. II.

Habentes itaque, dilectissimi, inter pericula erroris praesidia veritatis, et non humanae sapientiae verbis, sed doctrina Spiritus sancti eruditi, quod didicimus credimus, quod credimus praedicamus, Dei Filium ante saecula a Patre genitum, et Patri sempiterna et consubstantiali aequalitate coaeternum, venisse in hunc mundum per uterum Virginis in hoc sacramentum pietatis

electae, in qua et ex qua aedificavit sibi Sapientia domum (Prov. IX, 1), et formam sibi servi in similitudinem carnis peccati, incommutabilis Verbi Deitas coaptavit (Rom. VIII, 3): in nullo apud se et Patrem et Spiritum sanctum minor gloria sua: quia diminutionem et varietatem summae et aeternae essentiae natura non recipit. Propter nostram autem infirmitatem extenuavit se incapacibus sui, et velamine corporis splendorem majestatis suae, quem visus hominum non ferebat, obtexit. Unde etiam exinanisse se dicitur (Philip. II, 7), tamquam se propria virtute evacuaverit, dum in ea humilitate qua nobis consuluit, non solum Patre, sed etiam seipso factus est inferior. Nec aliquid illi hac inclinatione decessit, cui cum Patre et Spiritu sancto, hoc quod est esse, commune est: ut hoc ipsum intelligamus ad omnipotentiam pertinere, quod qui secundum nostra minor est, secundum propria minor non est. Quia enim lux ad obcaecatos, virtus ad imbecilles, misericordia respexit ad miseros, de magna factum est potestate, ut Dei Filius substantiam humanam causamque susceperit, qui et nostram naturam quam condidit reformaret, et mortem quam non fecit aboleret.

CAP. III.

Repudiatis igitur longeque rejectis omnibus opinionibus impiorum, quibus aut stultitia est Christus aut scandalum, exsultet rectarum mentium fides, et verum unumque Dei Filium, non solum secundum Deitatem qua a Patre genitus, sed etiam secundum humanitatem qua de matre Virgine est natus, intelligat. Ipse est enim in humilitate nostra, qui est in majestate divina, verus homo et verus Deus; sempiternus in suis, temporalis in nostris; unum cum Patre in substantia, quae numquam fuit minor Patre, unum cum matre in corpore quod creavit. In assumptione enim naturae nostrae nobis factus est gradus quo ad ipsum per ipsum possimus ascendere. Nam illa essentia quae semper ubique tota est, locali

descensione non eguit, et tam ei proprium fuit totam homini inseri, quam ei proprium est totam a Patre non dividi. Manet ergo, quod in principio erat Verbum (Joan. I, 1), et non est ei accidens ut quod est aliquando non fuerit. Sempiternae enim Filius, Filius est; et sempiternae Pater, Pater est. Unde cum ipse Filius dicat: Qui videt me, videt et Patrem (Joan. XIV, 9), excaecavit te, o haeretice, impietas tua, ut qui majestatem Filii non vidisti, Patris gloriam non videres: dicendo enim genitum esse qui non erat, Filium asseris temporalem; et dum Filium asseris temporalem, credis Patrem esse mutabilem. Mutabile enim est, non solum quod minuitur, sed etiam quidquid augetur; et si ideo Patri impar est Genitus, quia, ut tibi videtur, generando eum qui non erat genuit, imperfecta erat etiam generantis essentia, quae ad habendum quod non habuit, generando profecit. Sed hanc impiam perversitatem tuam fides catholica exsecratur et damnat; quae in Deitate vera nihil temporalitatis agnoscit, sed unius sempiternitatis et Patrem confitetur, et Filium: quia splendor ex luce ortus non est luce posterior, et lux vera numquam est sui splendoris indiga, sic substantiale semper habens fulgere, sicut substantiale semper habet existere. Hujus autem splendoris manifestatio, missio dicitur, qua Christus mundo apparuit. Qui cum omnia invisibili majestate sua semper impleret, tamen quasi de remotissimo altissimoque secreto, iis quibus erat ignotus advenit, cum caecitatem ignorantiae sustulit, et, sicut scriptum est, sedentibus in tenebris et in umbra mortis, lux orta est eis (Isai. IX, 2).

CAP. IV.

Quamvis enim etiam prioribus saeculis ad illuminationem sanctorum patrum et prophetarum lumen veritatis emissum sit, dicente S. David: Emitte lucem tuam et veritatem tuam (Psal. XLII, 3); et diversis modis multisque signis opera praesentiae suae Deitas Filii declararit; omnes tamen illae significationes, cunctaque

miracula, testimonia fuerunt istius missionis de qua dicit Apostolus: Cum ergo venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege (Galat. IV, 4). Quid vero hoc est, nisi Verbum carnem fieri, Conditorem mundi per uterum Virginis nasci, Dominum majestatis humanis se coaptare primordiis, et licet conceptui spiritali nulla sint terreni seminis mixta contagia, ad suscipiendam tamen verae carnis substantiam solam sumere de matre naturam? Hac missione, qua Deus unicus est homini, Filius impar est Patri, non in eo quod ex Patre, sed in eo quod est factus ex homine. Aequalitatem enim, quam inviolabilem habet Deitas, non corrumpit humanitas; et Creatoris ad creaturam descensio, credentium est ad aeterna provectio. Nam quia, sicut ait Apostolus, in sapientia Dei non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes (I Cor. I, 21). Mundo ergo, id est prudentibus mundi, sapientia sua caecitas facta est, nec potuerunt per illam cognoscere Deum, ad cujus notitiam non nisi in sapientia ejus acceditur. Et ideo quia mundus de vanitate suorum dogmatum superbiebat, in eo constituit Dominus salvandorum fidem, quod et indignum videretur et stultum, ut deficientibus omnibus opinionum praesumptionibus, sola Dei gratia revelaret quod comprehendere humana intelligentia non valeret.

CAP. V.

Agnoscat igitur catholica fides in humilitate Domini gloriam suam, et de salutis suae sacramentis gaudeat Ecclesia, quae corpus est Christi: quia nisi Verbum Dei caro fieret et habitaret in nobis, nisi in communionem creaturae Creator ipse descenderet, et vetustatem humanam ad novum principium sua nativitate revocaret, regnaret mors ab Adam (Rom. V, 14) usque in finem, et super omnes homines condemnatio insolubilis permaneret, cum de sola conditione nascendi, una cunctis

esset causa pereundi. Solus itaque inter filios hominum Dominus Jesus innocens natus est, quia solus sine carnalis concupiscentiae pollutione conceptus. Factus est homo nostri generis, ut nos divinae naturae possimus esse consortes. Originem quam sumpsit in utero virginis, posuit in fonte baptismatis; dedit aquae, quod dedit matri; virtus enim Altissimi et obumbratio Spiritus sancti (Luc. I, 35), quae fecit ut Maria pareret Salvatorem, eadem facit ut regeneret unda credentem. Quid autem sanandis aegris, illuminandis caecis, vivificandis mortuis aptius fuit, quam ut superbiae vulnera humilitatis remediis curarentur? Adam praecepta Dei negligens, peccati induxit damnationem; Jesus factus sub lege reddidit justitiae libertatem. Ille diabolo obtemperans usque ad praevaricationem, meruit ut in ipso omnes morerentur; hic Patri obediens usque ad crucem, fecit ut in ipso omnes vivificarentur. Ille cupidus honoris angelici, naturae suae perdidit dignitatem; hic infirmitatis nostrae suscipiens conditionem, propter quos ad inferna descendit, eo dem in coelestibus collocavit. Postremo illi per elationem lapso dictum est: Terra es, et in terram ibis (Genes. III, 19); huic per subjectionem exaltato dictum est: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum (Ps. CIX, 1).

CAP. VI.

Haec Domini nostri opera, dilectissimi, non solum sacramento nobis utilia sunt, sed etiam imitationis exemplo, si in disciplinam ipsa remedia transferantur, quodque impensum est mysteriis, prosit et moribus: ut meminerimus nobis in humilitate et mansuetudine Redemptoris nostri esse vivendum: quoniam, sicut ait Apostolus, si compatimur, et conregnabimus (Rom. VIII, 17). FRUSTRA enim appellamur Christiani, si imitatores non simus Christi, qui ideo se viam dixit esse (Joan. XIV, 6), ut conversatio magistri sit forma discipulis, et illam

humilitatem eligat servus, quam sectatus est Dominus; qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXVI.

In Nativitate Domini VI.

SYNOPSIS.

I. Nativitatis et infantiae Christi mysteria numquam non esse recolenda.---II. Ecclesiam, dum Christi ortum veneratur, suum celebrare.---III Quae sit pax quam Christus sine semine nascens largitur. ---IV. Qui filius Dei est, Deum imitetur, Dei gratiae voluntatique serviat.---V. Natalis Domini, natalis est pacis. Pax mundi et electorum qualis.

CAP. I.

Omnibus quidem diebus, dilectissimi, atque temporibus, animis fidelium divina meditantium Domini et Salvatoris nostri ex matre Virgine ortus occurrit, ut mens ad confessionem sui auctoris creata, sive in gemitu supplicationis, sive in exultatione laudis, sive in sacrificii oblatione versetur, nihil crebrius, nihilque fidentius spiritali attingat intuitu, quam quod Deus Dei Filius, genitus de Patre coaeterno, idem etiam partu est natus humano. Sed hanc adorandam in coelo et in terra nativitatem nullus nobis dies magis quam hodiernus insinuat, et nova etiam in elementis luce radiante, coram sensibus nostris mirabilis sacramenti ingerit claritatem. Non solum enim in memoriam, sed in conspectum quodammodo redit angeli Gabrielis cum Maria stupente colloquium, et conceptio de Spiritu sancto tam mire promissa quam credita. Hodie enim auctor mundi editus est utero virginali, et qui omnes naturas condidit, ejus est factus Filius quam creavit. Hodie Verbum Dei carne apparuit vestitum, et quod numquam fuit humanis oculis

visibile, coepit etiam manibus esse tractabile. Hodie genitum in nostrae carnis animaeque substantia Salvatorem angelicis vocibus didicere pastores; et apud Dominicanorum praesules gregum hodie evangelizandi forma praecondita est: ut nos quoque cum coelestis militiae dicamus exercitu: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis (Luc. II, 4).

CAP. II.

Quamvis igitur illa infantia quam Filii Dei non est dedignata majestas, in virum perfectum aetatis adjectione provecta sit, et consummato passionis et resurrectionis triumpho, omnes susceptae pro nobis humilitatis transierint actiones, renovat tamen nobis hodierna festivitas nati Jesu ex Maria Virgine sacra primordia; et dum Salvatoris nostri adoramus ortum, invenimur nos nostrum celebrare principium. Generatio enim Christi origo est populi Christiani, et natalis capitis natalis est corporis. Habeant licet singuli quique vocatorum ordinem suum, et omnes Ecclesiae filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in passione crucifixi, in resurrectione resuscitati, in ascensione ad dexteram Patris collocati, ita cum ipso sunt in hac nativitate congeniti. Quisquis enim hominum in quacumque mundi parte credentium regeneratur in Christo, interciso originalis tramite vetustatis, transit in novum hominem renascendo; nec jam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Salvatoris, qui ideo filius hominis est factus, ut nos filii Dei esse possimus. Nisi enim ille ad nos hac humilitate descenderet, nemo ad illum ullis suis meritis perveniret. Nihil hic vocatorum cordibus caliginis inferat terrena sapientia, nec se contra altitudinem gratiae Dei, mox in ima rediturus, terrenarum cogitationum pulvis attollat. Impletum est in fine saeculorum quod erat ante tempora aeterna dispositum; et sub praesentia rerum, signis

cessantibus figurarum, lex et prophetia veritas facta est: ut Abraham fieret omnium gentium pater, et in semine ejus daretur mundo promissa benedictio; nec hi tantum essent Israelitae, quos sanguis et caro genuisset, sed in possessionem haereditatis fidei filiis praeparatae, universitas adoptionis intraret. Nec obstrepant ineptarum calumniae quaestionum, nec effectus divini operis ratiocinatio humana discutiat; nos cum Abraham credimus Deo, nec haesitamus diffidentia (Rom. IV, 20), sed plenissime scimus quoniam quod promisit Dominus, potens est et facere.

CAP. III.

Nascitur ergo, dilectissimi, non de carnis semine, sed de Spiritu sancto Salvator, quem primae transgressionis condemnatio non teneret. Unde ipsa collati muneris magnitudo dignam a nobis exigit suo splendore reverentiam. Ideo enim, sicut beatus Apostolus docet, non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis (I Cor. II, 12): QUI NON aliter pie colitur, nisi id ei quod ipse tribuit offeratur. Quid autem in thesauro Dominicae largitatis ad honorem praesentis festi tam congruum possumus invenire, quam pacem, quae in nativitate Domini prima est angelico praedicata concentu? Ipsa enim est quae parit filios Dei, nutrix dilectionis et genitrix unitatis; requies beatorum, et aeternitatis habitaculum; cujus hoc opus proprium et speciale beneficium est, ut jungat Deo quos secernit de mundo. Unde Apostolus ad hoc bonum nos incitat, dicens: Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum (Rom. V, 1). Cujus sententiae brevitate omnium fere mandatorum continetur effectus: quia UBI FUERIT veritas pacis, nihil ibi potest deesse virtutis. Quid est, autem, dilectissimi, pacem habere ad Deum, nisi velle quod jubet, et nolle quod prohibet? Si enim humanae amicitiae pares animos et similes expetunt voluntates, nec umquam diversitas morum ad

firmam potest pervenire concordiam, quomodo divinae particeps erit pacis, cui ea placent quae Deo displicent, et iis appetit delectari quibus illum novit offendi? Non est iste animus filiorum Dei, nec talem sapientiam recipit adoptiva nobilitas. Genus electum et regium, regenerationis suae respondeat dignitati, diligat quod diligit pater, et in nullo ab auctore suo dissentiat, ne iterum dicat Dominus: Filios genui et exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Agnovit bos possessorem suum, et asinus praesepe domini sui; Israel autem me non cognovit, et populus meus me non intellexit (Isai. I, 2).

CAP. IV.

Magnum est, dilectissimi, hujus muneris sacramentum, et omnia dona excedit hoc donum, ut Deus hominem vocet filium, et homo Deum nomet patrem: per has enim appellationes sentitur et discitur quis ad tantam altitudinem ascendat affectus. Nam si in progenie carnali et stirpe terrena claris parentibus genitos vitia malae conversationis obscurant, et ipso majorum suorum lumine soboles indigna confunditur; in quem exitum venient, qui propter amorem mundi a generatione Christi non metuunt abdicari? Si autem ad humanam pertinet laudem ut patrum decus in prole resplendeat, quanto magis gloriosum est ex Deo natis in auctoris sui imaginem refulgere, et illum in se qui eos generavit ostendere, dicente Domino: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et magnificent Patrem vestrum qui in coelis est (Matth. V, 16). Scimus quidem quod, sicut Joannes apostolus dicit, totus mundus in maligno positus est (Joan. V, 19); et insidiante diabolo et angelis ejus, hoc innumeris tentationibus laboratur, ut hominem ad superna nitentem, aut adversa terreant, aut secunda corrumpant; sed major est qui in nobis est quam qui adversum nos est, et pacem cum Deo habentibus, ac semper Patri toto corde dicentibus, Fiat voluntas tua (Matth. VI, 10), nulla praevalere certamina, nulli possunt

nocere conflictus. Accusantes enim nosmetipsos confessionibus nostris, et consensum animi carnis concupiscentiis denegantes, inimicitias quidem adversum nos ejus, qui peccati auctor est, commovemus, sed inexpugnabilem cum Deo pacem gratiae ipsius serviendo firmamus, ut Regi nostro non solum obedientia subjiciamur, sed etiam iudicio copulemur. Quoniam si in eadem sententia sumus, si quod vult volumus, et quod improbat improbamus, ipse jam pro nobis omnia bella conficiet, ipse qui dedit velle, donabit et posse: ut simus cooperatores operum ejus, et propheticum illud cum fidei exultatione dicamus: Dominus illuminatio mea et salus mea; quem timebo? Dominus defensor vitae meae; a quo trepidabo (Ps. XXVI, 1)?

CAP. V.

Qui ergo non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt (Joan. I, 13), offerant Patri pacificorum concordiam filiorum, et in primogenitum novae creaturae, qui venit non suam, sed mittentis facere voluntatem, universa adoptionis membra concurrant: quoniam gratia Patris non discordes neque dissimiles, sed unum sentientes unumque amantes, adoptavit haeredes. Ad unam reformatos imaginem oportet animam habere conformem. Natalis Domini natalis est pacis: sic enim ait Apostolus: Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum (Ephes. II. 14); quoniam sive Judaeus, sive gentilis, per ipsum habemus accessum in uno Spiritu ad Patrem (Ib., 18); qui ante passionis diem voluntaria dispositione praelectum, discipulos suos hac praecipue doctrina informavit, ut diceret: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis (Joan. XIV, 17). Et ne sub nomine generali pacis suae qualitas lateret, adjecit: Non quemadmodum mundus dat ego do vobis. Habet, inquit, mundus amicitias suas, et multos facit perverso amore concordem. Sunt etiam in vitiis pares animi, et similitudo desideriorum aequalitatem gignit

affectuum. Et si quidam forsitan reperiantur quibus prava et inhonesta non placeant, quique illicitas consensiones a foedere suae charitatis excludant, tamen etiam tales, si vel Judaei sint, vel haeretici, vel pagani, non de amicitia Dei, sed de pace sunt mundi. Pax autem spiritalium et catholicorum, a supernis veniens, et ad superna perducens, cum amatoribus mundi nulla nos vult communionem misceri, sed omnibus obstaculis resistere, et ad vera gaudia a perniciosis delectationibus evolare, dicente Domino: Ubi fuerit thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum (Matth. VI, 22): hoc est, si deorsum sunt quae amas, ad ima descendes; si sursum sunt quae diligis, ad summa pervenies: quo nos unum volentes, unum sentientes, et in fide ac spe et in charitate concordem, Spiritus pacis agat atque perducatur: quoniam quicumque Spiritu Dei aguntur, ii filii sunt Dei (Rom. VIII, 14), qui regnat cum Filio, et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXVII.

In Nativitate Domini VII.

SYNOPSIS.

I. Aequalis esse periculi alterutram in Christo negare naturam.---II. Verbum caro factum est, quomodo intelligendum? Qui effectus?--- III. Diabolum varie homines tentare pro variis eorum affectibus et studiis.--- IV. Quod soli orienti quidam Christiani se inclinant, ex superstitione esse. ---V. Coelestia corpora hominum utilitati servire.--- VI. Quis rectus creaturarum usus. Homo ad praesentia natus, ad futura renatus.

CAP. I.

Festivitatis hodiernae dilectissimi, verus venerator est et pius cultor qui nec de incarnatione Domini aliquid falsum, nec de Deitate aliquid sentit indignum: paris enim

periculi malum est, si illi aut naturae nostrae veritas, aut paternae gloriae negatur aequalitas. Cum ergo ad intelligendum sacramentum Nativitatis Christi, qua de matre Virgine est ortus, accedimus, abigatur procul terrenarum caligo rationum, et ab illuminatae fidei oculis mundanae sapientiae fumus abscedat; divina est enim auctoritas cui credimus, divina est doctrina quam sequimur. Quoniam sive legis testificationi, sive oraculis prophetarum, sive evangelicae tubae interiorem admoveamus auditum, verum est quod beatus Joannes plenus Spiritu sancto intonuit: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est, nihil (Joan. I, 1 3). Et similiter verum est quod idem praedicator adjecit: Verbum caro factum est et habitavit in nobis; et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre (Ibid., 14). In utraque ergo natura idem est Dei Filius nostra suscipiens, et propria non amittens; in homine hominem renovans, in se incommutabilis perseverans. Deitas enim, quae illi cum Patre communis est, nullum detrimentum omnipotentiae subiit, nec Dei formam servi forma violavit, quia summa et sempiterna essentia, quae se ad humani generis inclinavit salutem, nos quidem in suam gloriam transtulit, sed quod erat esse non destitit. Unde cum Unigenitus Dei minorem se Patre confitetur (Joan. XIV, 28), cui se dicit aequalem (Joan. X, 30), veritatem in se formae utriusque demonstrat: ut et humanam probet imparilitas, et divinam declaret aequalitas.

CAP. II.

Majestati igitur Filii Dei corporea nativitas nihil abstulit, nihil contulit, quia substantia incommutabilis nec minui potuit, nec augeri. Quod enim Verbum caro factum est, non hoc significat, quod in carnem sit Dei natura mutata, sed quod a Verbo in unitatem personae sit caro suscepta; in cujus utique nomine homo totus accipitur,

cum quo intra Virginis viscera sancto Spiritu fecundata, et numquam virginitate caritura, tam inseparabiliter Dei Filius est unicus, ut qui erat intemporaliter de essentia Patris genitus, ipse sit temporaliter de utero Virginis natus. Aliter enim ab aeternae mortis vinculis non possemus absolvi, nisi in nostris fieret humilis, qui omnipotens permanebat in suis. Nascens itaque Dominus noster Jesus Christus homo verus, qui numquam destitit esse Deus verus, novae creaturae in se fecit exordium, et in ortu sui forma dedit humano generi spirituale principium, ut ad carnalis generationis abolenda contagia, esset regenerandis origo sine semine criminis, de quibus dicitur: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt (Joan. I, 13). Quae hoc sacramentum mens comprehendere, quae hanc gratiam valeat lingua narrare? Redit in innocentiam iniquitas, et in novitatem vetustas; in adoptionem veniunt alieni, et in haereditatem ingrediuntur extranei. De impiis justus, de avaris benignus, de incontinentibus castus, de terrenis incipiunt esse coelestes. Quae autem est ista mutatio, nisi dexterarum Excelsi? Quoniam venit Filius Dei dissolvere opera diaboli (I Joan, III, 8), et ita se nobis, nosque inseruit sibi, ut Dei ad humana descensio, fieret hominis ad divina profectio.

CAP. III.

In hac autem, dilectissimi, misericordia Dei, cujus erga nos magnitudinem explicare non possumus, multa sollicitudine praecavendum est Christianis ne diabolicis iterum capiantur insidiis, et eisdem rursus, quibus renuntiaverunt, erroribus implicentur. Non enim desinit hostis antiquus, transfigurans se in angelum lucis (II Cor. XI, 14), deceptionum laqueos ubique praetendere, et ut quoquo modo fidem credentium corrumpat, instare. Novit cui adhibeat aestus cupiditatis, cui illecebras gulae ingerat, cui apponat incitamenta luxuria, cui infundat virus invidiae; novit quem moerore conturbet, quem

gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat; omnium discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus; et ibi causas quaerit nocendi, ubi quemque viderit studiosius occupari. Habet etenim multos ex eis quos tenacius obligavit, aptos artibus suis, quorum ad alios decipiendos et ingeniis utatur et linguis. Per istos remedia aegritudinum, indicia futurorum, placationes daemonum, et depulsiones promittuntur umbrarum. Addunt se et illi, qui totam humanae vitae conditionem de stellarum pendere effectibus mentiuntur, et quod est aut divinae voluntatis, aut nostrae, indeclinabilium dicunt esse factorum. Quae tamen, ut cumulatus noceant, spondent posse mutari, si illis quae adversantur sideribus supplicetur. Unde commentum impium sua ratione destruitur, quia si praedicta non permanent, non sunt fata metuenda; si permanent, non sunt astra veneranda.

CAP. IV.

De talibus institutis etiam illa generatur impietas, ut sol in inchoatione diurnae lucis exurgens a quibusdam insipientioribus de locis eminentioribus adoretur; quod nonnulli etiam Christiani adeo se religiose facere putant, ut priusquam ad B. Petri apostoli basilicam, quae uni Deo vivo et vero est dedicata, perveniant, superatis gradibus quibus ad suggestum areae superioris ascenditur, converso corpore ad nascentem se solem reflectant, et curvatis cervicibus, in honorem se splendidi orbis inclinent. Quod fieri partim ignorantiae vitio, partim paganitatis spiritu, multum tabescimus et dolemus: quia etsi quidam forte Creatorem potius pulchri luminis quam ipsum lumen, quod est creatura, venerantur, abstinendum tamen est ab ipsa specie hujus officii, quam cum in nostris invenit, qui deorum cultum reliquit, nonne hanc secum partem opinionis vetustae tamquam probabilem retentabit, quam Christianis et impiis viderit esse communem?

CAP. V.

Abjiciatur ergo a consuetudine fidelium damnanda perversitas, nec honor uni Deo debitus, eorum ritibus qui creaturis deserviunt, misceatur. Dicit enim Scriptura divina: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies (Matth. IV, 10). Et beatus Job, homo sine querela, ut ait Dominus, et continens se ab omni re mala (Job. I, 8), Numquid vidi, inquit, solem cum fulgeret, et lunam incedentem clare, et laetatum est cor meum in abscondito, et osculatus sum manum meam: quae est iniquitas maxima, et negatio contra Deum altissimum (Job. XXXI, 26-28)? Quid autem est sol, vel quid est luna, nisi visibilis creaturae et corporeae lucis elementa? quorum unum est majoris claritatis, et aliud minoris est luminis. Sicut enim alia diurna, alia nocturna sunt tempora, ita diversam in luminaribus qualitatem Creator instituit, cum tamen priusquam haec fierent, et dies sine solis officio, et noctes sine lunae ministerio praecessissent. Sed condebantur ista ad faciendi hominis utilitatem, ut rationale animal nec in distinctione mensium, nec in recursu annorum, nec in dinumeratione temporum falleretur: cum per inaequalium horarum impares moras, et dissimilium ortuum signa manifesta, et annos sol concluderet, et menses luna renovaret. Quarto namque, ut legimus, die, dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento coeli, et luceant super terram, et dividant inter diem et noctem, et sint in signa, et tempora, et dies, et annos, et sint in firmamento coeli, ut luceant super terram (Gen. I, 14, 15).

CAP. VI.

Expergiscere, o homo, et dignitatem tuae cognosce naturae. Recordare te factum ad imaginem Dei (Gen. I, 26); quae, etsi in Adam corrupta; in Christo tamen est

reformata. Utere quomodo utendum est visibilibus creaturis, sicut uteris terra, mari, coelo, aere, fontibus atque fluminibus; et quidquid in eis pulchrum atque mirabile est, refer ad laudem et gloriam Conditoris. Noli esse deditus illi lumini quo volucres et serpentes, quo bestiae et pecudes, quo muscae delectantur et vermes. Lucem corpoream sensu tange corporeo, et toto mentis affectu illud verum lumen amplectere quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (Joan. I, 9), et de quo dicit propheta: Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescunt (Ps. XXXIII, 6). Si enim templum Dei sumus, et Spiritus Dei habitat in nobis (I Cor. III, 16), PLUS EST quod fidelis quisque in suo habet animo, quam quod miratur in coelo. Non itaque vobis, dilectissimi, hoc aut indicimus, aut suademus, ut despiciatis opera Dei, aut contrarium aliquid fidei vestrae, in iis quae Deus bonus bona condidit, aestimetis; sed ut omni creaturarum specie, et universo hujus mundi ornatu rationabiliter et temperanter utamini: Quae enim videntur, sicut ait Apostolus, temporalia sunt; quae autem non videntur aeterna sunt (II Cor. IV, 18). [e 1Kb] Unde quia AD PRAESENTIA sumus nati, ad futura autem renati, non temporalibus bonis dediti, sed aeternis simus intenti; et ut spem nostram possimus propius intueri, in ipso sacramento Natalis Domini cogitemus quid naturae nostrae gratia divina contulerit. Audiamus Apostolum dicentem: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III, 3, 4); qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXVIII.

In Nativitate Domini VIII.

SYNOPSIS.

I. Quanta taetitia mysterium Christi nascentis sit excipiendum.---II. A carne animaque in Christo humana nullo momento Verbum abfuisse.--- III. In delendo peccato Aadae voluntario justitiam esse servatam.---IV. Varii errores circa incarnationem Domini---V. Nestorii et Eutyichis impia dogmata. ---VI. Veritatem utriusque naturae in Christo, in unitatem personae convenire.---VII. Quomodo plenitudo Divinitatis corporaliter in Christo inhabitat, et in Ecclesia.

CAP. I.

Cum semper nos, dilectissimi, gaudere in Domino, omnia divina eloquia exhortentur, hodie procul dubio ad spiritalem laetitiam copiosius incitamus, Nativitatis Dominicae sacramento nobis clarius coruscante: ut recurrentes ad illam divinae misericordiae ineffabilem inclinationem, qua Creator hominum homo fieri dignatus est, in ipsius nos inveniamur natura, quem adoramus in nostra. Deus enim Dei Filius, de sempiterno et ingenito Patre unigenitus, sempiternus manens in forma Dei, et incommutabiliter atque intemporaliter habens non aliud esse quam Pater est, formam servi sine suae detrimento majestatis accepit, ut in sua nos proveheret, non se in nostra dejiceret. Unde utrique naturae in suis proprietatibus permanenti, tanta est unitatis facta communio, ut quidquid ibi est Dei, non sit ab humanitate disjunctum; quidquid autem est hominis, non sit a Deitate divisum.

CAP. II.

Celebrantes igitur, dilectissimi, natalem diem Domini Salvatoris, partum beatæ Virginis integre cogitemus, ut carni animaeque conceptæ virtutem Verbi nullo temporis puncto defuisse credamus, nec prius formatum atque

animatum templum corporis Christi, quod sibi superveniens vindicaret habitator, sed per ipsum et in ipso, novo homini datum esse principium: ut in uno Dei atque hominis filio, et sine matre Deitas, et sine patre esset humanitas. Simul enim per Spiritum sanctum fecundata virginitas, sine corruptionis vestigio edidit et sui generis sobolem, et suae stirpis auctorem. Unde et idem Dominus, sicut evangelista commemorat, quaesivit a Judaeis cujus filium Christum Scripturarum auctoritate didicissent; et eisdem respondentibus quod ex David venturus semine traderetur: Quomodo, inquit, illum Dominum suum S. David in spiritu vocat, dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum (Matth. XXII, 43, 44; Ps. CIX, 1)? Nec potuerunt Judaei propositam solvere quaestionem, quia non intelligebant in uno Christo et progeniem Davidicam, et naturam prophetatam esse divinam.

CAP. III.

Majestas autem Filii Dei aequalis Patri, vestiens se humilitate servili, nec metuebat minui, nec indigebat augeri; ipsumque effectum misericordiae suae, quem restitutioni impendebat humanae, sola exsequi poterat virtute Deitatis; ut creaturam ad imaginem Dei conditam (Genes. I, 26) a jugo diri dominatoris erueret. Sed quia non ita in primum hominem diabolus violentus exstiterat, ut eum in partes suas sine liberi arbitrii consensione transferret, sic destruendum peccatum fuerat voluntarium et hostile consilium, ut dono gratiae non obsesset norma justitiae. In totius igitur humani generis strage communi, unum solum erat remedium sub divinae rationis occulto, quod posset subvenire prostratis, si aliquis filiorum Adam originalis praevaricationis alienus atque innocens nasceretur, qui caeteris et exemplo prodesset et merito. Sed quia hoc naturalis generatio non sinebat, nec poterat vitiatae radice propago esse sine semine, de quo Scriptura dicit: Quis potest facere mundum de immundo

conceptum semine? Nonne tu, qui solus es (Job. XIV, 4)? Dominus David factus est filius David, et de promissi germinis fructu proles est orta sine vitio, in unam personam gemina conveniente natura: ut eodem conceptu eodemque partu gigneretur Dominus noster Jesus Christus, cui et vera inesset Deitas ad miracula operum, et vera humanitas ad tolerantiam passionum.

CAP. IV.

Fides igitur catholica, dilectissimi, oblatrantium haeticorum spernat errores, qui mundanae sapientiae vanitate decepti, a veritatis Evangelio recesserunt, et incarnationem Verbi intelligere non valentes, de causa illuminationis fecerunt sibi materiam caecitatis. Nam omnium fere falsa credentium opinionibus, quae etiam in sancti Spiritus negationem prouunt, retractatis, neminem pene deviasse cognoscimus, nisi qui duarum in Christo naturarum veritatem sub unius personae confessione non credit. Alii etenim Domino solam humanitatem, alii solam ascripsere Deitatem. Alii veram quidem in ipso Divinitatem, sed carnem dixerunt fuisse simulatam. Alii professi sunt veram eum suscepisse carnem, sed Dei Patris non habuisse naturam; et Deitati ejus, quae erant humanae substantiae, deputantes, majorem sibi Deum minoremque finxerunt, cum gradus in vera Diivinitate esse non possit: quoniam quidquid Deo minus est, Deus non est. Alii cognoscentes Patris et Filii nullam esse distantiam, quia non poterant unitatem Deitatis intelligere nisi in unitate personae, eundem asseruerunt esse Patrem quem Filium; ut nasci et nutriri, pati et mori, sepeliri et resurgere, ad eundem pertineret, qui per omnia et hominis personam implet et Verbi. Quidam putaverunt Dominum Jesum Christum non nostrae substantiae corpus habuisse, sed ab elementis superioribus ac subtilioribus sumptum. Quidam autem aestimaverunt in carne Christi humanam animam non fuisse, sed partes animae ipsam Verbi implesse Deitatem.

Quorum imprudentia in hoc transiit, ut animam quidem fuisse in Domino faterentur, sed eandem dicerent mente caruisse, quia sufficeret homini sola Deitas ad omnia rationis officia. Postremo iidem asserere praesumpserunt, partem quamdam Verbi in carnem fuisse conversam, ut in unius dogmatis varietate multiplici, non carnis tantum animaeque natura, sed etiam ipsius Verbi solveretur essentia.

CAP. V.

Multa sunt et alia prodigia falsitatum, quibus enumerandis charitatis vestrae non est fatigandus auditus. Sed post diversas impietates, quae sibi invicem sunt multiformium blasphemiarum cognatione connexae, de his potissimum erroribus declinandis observantiam vestrae devotionis admoneo; quorum unus dudum Nestorio auctore consurgere non impune tentavit, alius nuper pari exsecratione damnandus, Eutyche assertore prorupit. Nam ille beatam Mariam Virginem hominis tantummodo ausus est praedicare genitricem, ut in conceptu ejus et partu nulla Verbi et carnis facta unitio crederetur: quia Dei Filius non ipse factus sit hominis filius, sed creato homini sola se dignatione sociaverit. Quod catholicae aures nequaquam tolerare potuerunt, quae sic Evangelio veritatis imbutae sunt, ut firmissime noverint nullam esse humano generi spem salutis, nisi ipse esset filius Virginis, qui creator est matris. Hic autem recentioris sacrilegii profanus assertor, unionem quidem in Christo duarum confessus est naturarum, sed ipsa unionem id dixit effectum, ut ex duabus una remaneret, nullatenus alterius existento substantia, quae utique finiri, nisi aut consumptione, aut separatione non posset. Haec vero tam inimica sunt sanae fidei, ut nequeant recipi sine excidio nominis Christiani. Si enim Verbi incarnatio unitio est divinae humanaeque naturae, sed hoc ipso concursu quod erat geminum, factum est singulare; sola Divinitas ex utero Virginis nata est, et per

Iudicatoriam speciem sola subiit nutrimenta et incrementa corporea; utque omnes mutabilitates humanae conditionis omittam, sola Divinitas crucifixa, sola Divinitas mortua, sola Divinitas est sepulta; ut jam secundum talia sentientes sperandae resurrectionis nulla sit ratio, nec sit primogenitus ex mortuis Christus (Coloss. I, 18): quia non fuit qui deberet resuscitari, si non fuisset qui posset occidi.

CAP. VI.

Absint a cordibus vestris, dilectissimi, diabolicarum inspirationum virulenta mendacia, et scientes quod sempiterna Filii Deitas nullo apud Patrem crevit augmento, prudenter advertite quod cui naturae in Adam dictum est, Terra es, et in terram ibis (Gen. III, 19), eidem in Christo dicitur, Sede a dextris meis (Ps. CIX, 1). Secundum illam naturam qua Christus aequalis est Patri, nec temporalis est ei cum Patre gloria, qui in ipsa Patris est dextera, de qua in Exodo dicitur: Dextera tua, Domine, glorificata est in virtute (Exod. XV, 6); et in Isaia: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est (Isai. LIII, 1; Rom. X, 17)? Assumptus igitur homo in Filium Dei, sic in unitatem personae Christi ab ipsis corporalibus est receptus exordiis, ut nec sine Deitate conceptus sit, nec sine Deitate editus, nec sine Deitate nutritus. Idem erat in miraculis, idem in contumeliis; per humanam infirmitatem crucifixus mortuus et sepultus; per divinam virtutem die tertia resuscitatus, ascendit ad coelos, consedit ad dexteram Dei Patris, et in natura hominis accepit a Patre quod in natura Deitatis etiam ipse donavit.

CAP. VII.

Haec, dilectissimi, pio corde meditantes, apostolici semper memores estote praecepti, qui universos admonet

dicens: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, et non secundum Christum: quia in ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, et estis repleti in illo (Colos. II, 8, 10). Non dixit spiritaliter, sed corporaliter, ut veram intelligamus substantiam carnis, ubi est plenitudinis Divinitatis inhabitatio corporalis (Ephes. 1, 23); qua utique tota etiam repletur Ecclesia, quae inhaerens capiti, corpus est Christi (Colos. I, 21): qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXIX.

In Nativitate Domini IX.

SYNOPSIS.

**I. Quae pax ab angelis nuntietur nascente Christo.---
II. Mysteria quoad dispensationem solum corporalem transisse. Dixit Dominus Domino meo expenditur.---III. In adoptantis misericordia gloriandum. Infantiam Christi esse honorandam.**

CAP. I.

Excedit quidem, dilectissimi, multumque supereminet humani eloquii facultatem divini operis magnitudo; et inde oritur difficultas fandi, unde adest ratio non tacendi: quia in Christo Jesu Filio Dei non solum ad divinam essentiam, sed etiam ad humanam spectat naturam, quod dictum est per prophetam: Generationem ejus quis enarrabit (Isa. LIII, 8)? Utramque enim substantiam in unam convenisse personam, nisi fides credat, sermo non explicat; et ideo numquam materia deficit laudis, quia numquam sufficit copia laudatoris. Gaudeamus igitur quod ad eloquendum tantum misericordiae sacramentum

impares sumus, et cum salutis nostrae altitudinem non valemus explicare, sentiamus nobis bonum esse quod vincimur. Nemo enim ad cognitionem veritatis magis propinquat, quam qui intelligit in rebus divinis, etiamsi multum proficiat, semper sibi superesse quod quaerat. Nam qui sed ad id in quod tendit pervenisse praesumit, non quaesita reperit, sed in inquisitione defecit. Ne autem infirmitatis nostrae perturbemur angustiis, evangelicae nos et propheticae adjuvant voces, quibus ita accendimur et docemur, ut nobis Nativitatem Domini, qua Verbum caro factum est (Joan. I, 14), non tam praeteritam recolere, quam praesentem videamur inspicere. Quod enim pastoribus pro gregum suorum custodia vigilantibus nuntiavit angelus Domini, etiam nostrum implevit auditum; et ideo Dominicis ovibus praesumus, quia verba divinitus edita cordis aure servamus, tamquam et in hodierna festivitate dicatur: Ecce ego evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David (Luc. II, 10). Cujus praedicationis summitati exsultatio innumerabilium jungitur angelorum (ut excellentius fieret testimonium, cui militiae coelestis multitudo concineret) in honorem Dei una benedictione dicentium: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis (Luc. II, 14). Dei ergo gloria est ex matre Virgine Christi nascentis infantia, et reparatio humani generis merito in laudem sui refertur auctoris: quia et ipse beatuae Mariae missus a Deo Gabriel angelus dixerat: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei (Luc. I, 35). In terra autem illa pax conceditur, quae homines efficit bonae voluntatis. Quo enim Spiritu de intemeratae matris visceribus nascitur Christus, hoc de sanctae Ecclesiae utero renascitur Christianus, cui vera pax est, a Dei voluntate non dividi, et in his solis quae Deus diligit delectari.

CAP. II.

Natalem igitur, dilectissimi, diem Domini celebrantes, qui ex omnibus praeteritorum temporum diebus electus est, licet dispensatio actionum corporalium, sicut aeterno consilio fuerat praeordinata, transierit, totaque Redemptoris humilitas in gloriam paternae majestatis evecta sit, ut in nomine Jesu omne genu flectatur coelestium, terrestrium, et infernorum, et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus in gloria est Dei Patris (Philipp. II, 10, 11), indesinenter tamen ipsum partum salutiferae Virginis adoramus, et illam Verbi et carnis indissolubilem copulam non minus suspicimus in praesepe jacentem, quam in throno paternae altitudinis consistentem. Immutabilis enim Deitas, quamvis intra semetipsam et claritatem suam et potentiam contineret, non ideo tamen non erat inserta nascenti, quia humano aspectui non patebat: ut per veri hominis inusitata primordia ille agnosceretur genitus, qui regis David et Dominus esset et filius. Ipse enim prophético spiritu cantat, dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis (Ps. CIX, 1). Quo testimonio, sicut Evangelium refert, confutata est impietas Judaeorum. Nam cum Jesu interrogante Judaeos, cujus filium dicerent Christum? respondissent, David, confestim Dominus caecitatem illorum arguens ait: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis (Matth. XXII, 43)? Interclusistis vobis, o Judaei, intelligentiae viam, et dum solam naturam carnis aspicitis, tota vos veritatis luce privastis. Expectantes enim, secundum vestrae persuasionis fabulosa figmenta, David filium de sola stirpe corporea, dum spem vestram in homine tantum constituistis, Deum Dei Filium repulistis: ut quod nobis profiteri gloriosum est, vobis prodesse non possit. Nam et nos interrogati cujus filius sit Christus, voce Apostoli confitemur quod factus est ex semine David secundum carnem (Rom. I, 2); et de ipso initio evangelicae praedicationis instruimur, legentes: Liber

generationis Jesu Christi, filii David (Matth. I, 1). Sed ideo a vestra impietate discernimur, quia quem ex progenie David hominem novimus natum, eundem, secundum quod Verbum caro factum est (Joan. I, 14), Deum Deo Patri credimus coaeternum. Unde si teneres, o Israel, tui nominis dignitatem, et propheticas denuntiationes non obcaecato corde percurreres, Isaias tibi evangelicam panderet veritatem, et non surdus audires divina inspiratione dicentem: Ecce Virgo accipiet in utero, et pariet filium, et vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum, Nobiscum Deus (Isai. VII, 14; Matth. I, 23). Quem si in tanta proprietate sacri nominis non videbas, in Davidica saltem voce didicisses, ne contra testificationem novi et veteris Testamenti Jesum Christum David filium denegares, quem David Dominum non fateris.

CAP. III.

Quapropter, dilectissimi, quoniam per ineffabilem gratiam Dei Ecclesia fidelium gentium consecuta est, quod carnalium Judaeorum Synagoga non meruit, dicente S. David: Notum fecit Dominus salutare suum, in conspectu gentium revelavit justitiam suam (Ps. XCII, 2); et Isaia similiter praedicante: Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam; qui habitabant in regione umbrae mortis, lux orta est eis (Isai. IX, 2); et iterum: Gentes quae te non noverunt invocabunt te, et populi qui te nescierunt ad te confugient (Isai. LV, 5): exultemus in die salutis nostrae, et per novum Testamentum in consortium ejus assumpti, cui dicitur a Patre per prophetam: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula a me, et dabo tibi gentes haereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae (Ps. II, 7); in adoptantis nos misericordia gloriemur: quia, sicut Apostolus ait, Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, Pater (Rom. VIII, 15). Dignum est enim atque conveniens, ut testantis Patris voluntas ab

adoptionis filiis impleatur; et dicente Apostolo, Si compatimur, et conglorificabimur (Ibid., 17), sint humilitatis Christi comparticipes, qui sunt futuri gloriae cohaeredes (Rom. VIII, 3). Honoretur in infantia sua Dominus, nec ad Deitatis referantur injuriam exordia et incrementa corporea: quoniam naturae incommutabili nec addidit aliquid nostra natura, nec minuit; sed qui in similitudine carnis peccati dignatus est hominibus esse conformis, in unitate Deitatis Patri permanet aequalis; eum quo et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXX.

In Nativitate Domini X.

SYNOPSIS.

I. Utramque Christi generationem ineffabilem esse.---II. Diversi errores circa incarnationem Verbi.---III. Divinitatis plenitudinem corporaliter Christum inhabitasse.---IV. Conceptionem Christi inter omnes esse singularem.---V. Utriusque in Christo naturae proprietates expenduntur.---VI. Christum Patri et matri consubstantialem, ex utroque nos salvare.---VII. Unam Christi fidem omnes omnium saeculorum fideles salvare. Genealogia Christi apud Matthaeum et Lucam, cur diversa.

CAP. I.

Saepe, ut nostis, dilectissimi, de excellentia festivitatis hodiernae officium vobis sermonis salutaris impendimus; nec ambigimus ita cordibus vestris divinae pietatis resplenduisse virtutem, ut quod vobis fide est insitum, id sit etiam intelligentia comprehensum. Sed quia Domini Salvatorisque nostri nativitas, non solum

secundum deitatem de Patre, sed etiam secundum carnem de matre, ita facultatem humani excedit eloquii, ut merito ad utrumque referatur, quod dictum est: Generationem ejus quis enarrabit (Isai. LIII, 8)? in eo ipso quod digne non potest explicari, semper exuberat ratio disserendi: non quia liberum sit diversa sentire, sed quia dignitati materiae nulla potest lingua sufficere. Magnitudo igitur sacramenti, in salutem humani generis ante saecula aeterna dispositi, in saeculorum fine reserati, integritati suae nec auferri aliquid patitur, nec inferri; et sicut propria non amittit, ita aliena non recipit. Sed multi opinionum suarum sequaces, et quod nondum intellexerant, paratiores docere quam discere, sicut ait Apostolus, circa fidem naufragaverunt (I Tim. I, 19); quorum pravas compugnantesque sententias brevi significatione perstringam: ut errorum tenebris a veritatis luce discretis, et religiose honorentur beneficia divina, et scienter caveantur humana mendacia.

CAP. II.

Quidam enim ex documentis nativitatis Domini nostri Jesu Christi quae cum verum hominis filium demonstrabant, nihil ipsum amplius quam hominis filium crediderunt, non putantes ipsi ascribendam esse deitatem, quem et primordia infantiae, et incrementa corporea, et passionum usque ad crucem mortemque conditio, non dissimilem caeteris mortalibus approbassent. Alii vero virtutum admiratione permoti, et originis novitatem, et ditorum factorumque potentiam, ad divinam intelligentes pertinere naturam, nihil illi putaverunt nostrae inesse substantiae, totumque illud quod corporeae fuit actionis et formae, aut de sublimioris generis prodiisse materia, aut simulatam carnis speciem habuisse, ut videntium et tangentium sensus ludificatoria imagine fallerentur. Fuit autem in quibusdam errantibus etiam illa persuasio, qua conarentur asserere ex ipsa Verbi substantia quiddam in carnem fuisse conversum,

natumque Jesum ex Maria Virgine, nihil maternae habuisse naturae; sed et quod erat Deus, et quod erat homo, utrumque ad id pertinuisse, quod Verbum est: ut scilicet in Christo et per diversitatem substantiae falsa fuerit humanitas, et per defectum mutabilitatis non vera divinitas.

CAP. III.

Has ergo, dilectissimi, aliasque impietates diabolica inspiratione conceptas, et in multorum noxam per vasa perditionis effusas, olim catholica fides, cujus Deus et magister est et auxiliator, obrivit, exhortante et instruente nos Spiritu sancto per legis testificationem, per vaticinia prophetarum, et per evangelicam tubam apostolicamque doctrinam, ut constanter intelligenterque credamus quia, sicut ait beatus Joannes, Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Joan. I, 14). In nobis utique, quos sibi Verbi divinitas coaptavit, cujus caro de utero Virginis sumpta nos sumus. Quae si de nostra, id est vere humana, non esset, Verbum caro factum non habitasset in nobis. In nobis autem habitavit, quia naturam nostri corporis suam fecit, aedificante sibi Sapientia domum (Prov. IX, 1), non de quacumque materia, sed de substantia proprie nostra, cujus assumptio est manifestata, cum dictum est: Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Huic autem sacratissimae praedicationi etiam beati Pauli apostoli doctrina concordat, dicentis: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum: quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, et estis repleti in illo (Coloss. II, 8-10). Totum igitur corpus implet tota divinitas; et sicut nihil deest illius majestatis, cujus habitatione repletur habitaculum, sic nihil deest corporis, quod non suo habitatore sit plenum. Quod autem dictum est, Et estis repleti in illo, nostra utique est significata natura, ad

quos illa repletio non pertineret, nisi Dei Verbum nostri sibi generis et animam et corpus unisset.

CAP. IV.

Agnoscendum sane, dilectissimi, et toto corde est confitendum, quod haec generatio qua et Verbum et caro, id est Deus et homo, unus Dei Filius unusque Christus efficitur, supra omnem originem humanae creationis excellit. Nec enim aut Adae de limo terrae formatio, aut Evae de viri carne plasmatio (Gen. II, 22), aut caeterorum hominum de utriusque sexus permixtione conditio, Jesu Christi potest ortui comparari. Genuit Abraham senex divinae promissionis haeredem, et transgressa fecunditatis annos sterilis Sara concepit (Gen. XXI, 2). Jacob dilectus est a Deo, antequam natus, et praeveniens gratia voluntarias actiones ab hispida congeniti fratris asperitate discretus (Gen. XXV, 25; Malach. I, 3; Rom. IX, 13). Jeremiae dicitur: Priusquam te formarem in utero, novi te; et antequam exires de vulva, sanctificavi te (Jerem. I, 5). Anna diu fecunditatis aliena, Samuelem prophetam, quem Deo offerret, enixa est (I Reg. I, 20), ut et partu clara esset et voto. Zacharias sacerdos de Elizabeth sterili sanctam suscepit prolem (Luc. I, 24), et praecursor Christi futurus Joannes, spiritum propheticum intra viscera matris accepit, et nondum editus puer, genitricem Domini signo clausae exsultationis ostendit (Ibid., 44). Magna haec omnia, et divinorum operum sunt plena miraculis; sed hoc ipso moderatus stupenda, quo plura. Nativitas autem Domini nostri Jesu Christi omnem intelligentiam superat, et cuncta exempla transcendit; nec potest ulli esse comparabilis, quae est inter omnia singularis. Electae Virgini, olimque de semine Abrahae ac de radice Jesse per propheticas voces et per mystica signa promissae, denuntiatur ab archangelo sine damno pudoris beata fecunditas, sacram virginitatem nec conceptu violatura nec partu. Superveniente quippe in eam Spiritu sancto, et

Altissimi obumbrante virtute (Luc. I, 35), incommutabile Dei Verbum de incontaminato corpore habitum sibi humanae carnis assumpsit: quae et nullum contagium de concupiscentia carnis traheret, et nihil eorum quae ad animae corporisque naturam pertinent, non haberet.

CAP. V.

Recedant itaque procul, atque in tenebras suas eant haereticarum monstra opinionum, et insanarum sacrilegia falsitatum; nos exultans in laudem Dei coelestium multitudo, et instructi ab angelis docuere pastores; ut cognitis naturae utriusque documentis, et Verbum in Christo homine, et Christum hominem adoremus in Verbo. Nam si, ut Apostolus ait, qui adhaeret Domino, unus spiritus est (I Cor. VI, 17), quanto magis Verbum caro factum unus est Christus? ubi nihil est alterius naturae, quod non sit utriusque. Non ergo infirmemur in consilio misericordiae Dei, quae nos et innocentiae reformat et vitae; nec quia in Salvatore nostro manifesta cognoscimus geminae signa naturae, aut in gloria Dei de veritate carnis, aut in humilitate hominis de Deitatis maiestate dubitemus. Idem est in forma Dei, qui formam suscepit servi. Idem est incorporeus manens, et corpus assumens. Idem est in sua virtute inviolabilis, et in nostra infirmitate passibilis. Idem est a paterno non divisus throno, et ab impiis crucifixus in ligno. Idem est super coelorum altitudines victor mortis ascendens, et usque ad consummationem saeculi universam Ecclesiam non relinquens. Idem postremo est, qui in eadem, qua ascendit, carne venturus, sicut iudicium sustinuit impiorum, ita iudicaturus est de omnium actione mortalium. Unde ne plurimis testimoniis immoremur, unum sufficit ex Evangelio beati Joannis adhiberi, quo ipse Dominus noster dicit: Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei; et qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio vitam habere in semetipso;

et potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est (Joan. V, 25). Ergo sub una sententia ostendit quia idem Filius Dei atque filius hominis est. Unde apparet quemadmodum Christum Dominum in unitate personae credere debeamus, qui cum sit Filius Dei, per quem facti sumus, etiam filius hominis per assumptionem carnis est factus, ut moreretur, sicut ait Apostolus, propter delicta nostra, et resurgeret propter justificationem nostram (Rom. IV, 25).

CAP. VI.

Haec confessio, dilectissimi, nullas metuit contradictiones, nullis cedit erroribus. Agnoscimus enim misericordiam Dei ab initio promissam, et ante saecula praeparatam, per quam solam resolvi captivitatis humanae vincula potuerunt, quibus primum hominem omnemque ejus posteritatem malesuadus peccati auctor obstrinxerat, et propaginem dedititiam originali sibi praejudicio vindicabat. Quia igitur justificandis hominibus hoc principaliter opitulatur, quod Unigenitus Dei etiam filius hominis esse dignatus est, ut ὁμοῦσιος Patri Deus, id est unius substantiae, idem homo verus et secundum carnem matri consubstantialis existeret; utroque gaudemus, quia non nisi utroque salvamur: in nullo dividentes visibilem ab invisibili, corporeum ab incorporeo, passibilem ab impassibili, palpabilem ab impalpabili, formam servi a forma Dei; quia etsi unum manet ab aeternitate, aliud coepit a tempore; quae tamen in unitatem convenerunt, nec separationem possunt habere, nec finem; dum exaltans et exaltatus, glorificans et glorificatus, ita sibimet inhaeserunt, ut sive in omnipotentia, sive in contumelia, nec divina in Christo careant humanis, nec humana divinis.

CAP. VII.

Hoc credentes, dilectissimi, veri Christiani sumus, veri Israelitae, et in consortium filiorum Dei veraciter adoptati: quia et omnes sancti qui Salvatoris nostri tempora praecesserunt, per hanc fidem justificati, et per hoc sacramentum Christi sunt corpus effecti, exspectantes universalem credentium redemptionem in semine Abrahae, de quo dicit Apostolus: Abrahae dictae sunt repromissiones, et semini ejus. Non dicit, Et seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est Christus (Galat. III, 16). Propter quod Matthaeus evangelista, ut promissionem ad Abraham factam ostenderet in Christo esse completam, generationum ordinem percurrit, et in quo omnibus gentibus disposita fuisset benedictio, demonstravit. Lucas quoque evangelista ab ipso Domini ortu seriem generis sui sursum versus retexit (Luc. III, 23), ut etiam illa saecula quae diluvium praevenerant, et huic sacramento doceret fuisse connexa, omnesque ab initio successionum gradus, ad eum in quo uno erat salus omnium, tetendisse. Non ergo dubitandum est quia praeter Christum non est aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo nos oporteat salvos fieri (Act. IV, 5); qui cum Patre et Spiritu sancto aequalis in Trinitate vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXI.

In solemnitate Epiphaniae Domini nostri Jesu Christi I.

SYNOPSIS.

I. Christus natus ab omnibus vult agnosci, dat signum stellae, simulque donum intelligendi et requirendi.---II. Frustra Herodes in Christum saevit. Magi fidem suam muneribus protestantur.--- III. Malitiam Herodis in

infantium bonum Christus ordinat. Quas in Deo infante virtutes imitari debeamus.

CAP. I.

Celebrato proxime die quo intemerata virginitas humani generis edidit Salvatorem, Epiphaniae nobis, dilectissimi, veneranda festivitas dat perseverantiam gaudiorum, ut inter cognatarum solemnitatum vicina sacramenta, exultationis vigor et fervor fidei non tepescat. Ad omnium enim hominum spectat salutem, quod infantia Mediatoris Dei et hominum jam universo declarabatur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamvis enim Israeliticam gentem, et ipsius gentis unam familiam delegisset, de qua naturam universae humanitatis assumeret, noluit tamen intra maternae habitationis angustias ortus sui latere primordia; sed mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est pro omnibus nasci. Tribus igitur magis in regione Orientis stella novae claritatis apparuit, quae illustrior caeteris pulchriorque sideribus, facile in se intuentium oculos animosque converteret: ut confestim adverteretur non esse otiosum, quod tam insolitum videbatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum, qui praestitit signum; et quod fecit intelligi, fecit inquiri, et se inveniendum obtulit inquisitus.

CAP. II.

Sequuntur tres viri superni luminis ductum, et praevis fulgoris indicium intenta contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratiae splendore ducuntur, qui humano sensu significatum sibi regis ortum aestimaverunt in civitate regia esse quaerendum. Sed qui servi susceperat formam, et non judicare venerat, sed judicari, Bethleem praelegit nativitati, Jerosolymam passioni. Herodes vero audiens Judaeorum principem natum,

successorem suspicatus expavit; et molitus necem salutis auctori, falsum spondit obsequium. Quam felix foret, si magorum imitaretur fidem, et converteret ad religionem quod disponebat ad fraudem! O caeca stultae aemulationis impietas, quae perturbandum putas divinum tuo furore consilium! Dominus mundi temporale non quaerit regnum, qui praestat aeternum. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere, et aliorum facinus praeoccupare conaris? Mors Christi non est temporis tui. Ante condendum est Evangelium, ante praedicandum est Dei regnum, ante sanitates donandae, ante sunt facienda miracula. Cur, quod alieni futurum est operis, tui vis esse criminis? et non habiturus effectum sceleris, in solum te reatum praecipitas voluntatis? Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui voluntate natus est, sui arbitrii potestate morietur. Consummant ergo magi desiderium suum, et ad puerum Dominum Jesum Christum eadem stella praeunte perveniunt. Adorant in carne Verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, et in hominis veritate Dominum majestatis; atque ut sacramentum fidei suae intelligentiaeque manifestent, quod cordibus credunt, muneribus protestantur. Thus Deo, myrrham homini, aurum offerunt regi, scienter divinam humanamque naturam in unitate venerantes: quia quod erat in substantiis proprium, non erat in potestate diversum.

CAP. III.

Reversis autem magis in regionem suam, translatoque Jesu in Aegyptum ex admonitione divina, exardescit frustra in meditationibus suis Herodis insania. Necari omnes in Bethleem parvulos jubet, et quoniam quem metuat nescit infantem, generalem sententiam in suspectam sibi tendit aetatem. Sed quod rex impius eximit mundo, Christus inserit coelo; et quibus nondum sanguinis sui impendit redemptionem, jam martyrii tribuit dignitatem. Erigite igitur, dilectissimi, fideles animos ad

coruscantem gratiam luminis sempiterni, et impensa humanae salutis sacramenta venerantes, studium vestrum iis quae pro vobis gesta sunt subdite. Diligite castimoniam puritatem, quia Christus virginitatis est filius. Abstinetes vos a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam (I Petr. II, 11), quemadmodum nos praesens B. apostolus suis, ut legimus, verbis hortatur. Malitia parvuli estote (I Cor. XIV, 20), quia Dominus gloriae mortalium se conformavit infantiae. Sectamini humilitatem, quam Dei Filius discipulos suos docere dignatus est (Matth. XI, 29). Induite vos virtutem patientiae, in qua animas vestras possitis acquirere: quoniam qui cunctorum est redemptio, ipse est omnium fortitudo. Quae sursum sunt sapite, non quae super terram (Coloss. III, 2). Per viam veritatis et vitae constanter incedite; nec vos impediunt terrena, quibus sunt parata coelestia; per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXII.

In Epiphaniae solemnitate II.

SYNOPSIS.

I. Herodes Christum natum mundo nuntiat, cum e mundo tentat auferre. Christus in Aegyptum exulans, saluti Aegyptum praeparat.---II. Quantum debeamus Deo, caecitas Judaeorum demonstrat, qui non agnoverunt, ut crucifigerent.---III. Felicior infantium ignorantia quam sacerdotum Judaeorum scientia. Christus infantiam parvulorum de sua consecrat infantia.--- VI. Magorum vocatio, vocationis nostrae primordia. Eorum munera quisque debet aemulari, ut Christo salutem nostram operanti cooperemur.

CAP. I.

Gaudete in Domino, dilectissimi, iterum dico, gaudete (Philip. IV, 1): quoniam brevi intervallo temporis post solemnitatem nativitatis Christi, festivitas declarationis ejus illuxit; et quem in illo die virgo peperit, in hoc mundus agnovit. Verbum enim caro factum (Joan. I, 14) sic susceptionis nostrae temperavit exordia, ut natus Jesus, et credentibus manifestus, et persequentibus esset occultus. Jam tunc ergo coeli enarraverunt gloriam Dei (Ps. XVIII, 1), et in omnem terram sonus veritatis exivit (Rom. X, 18), quando et pastoribus exercitus angelorum Salvatoris editi annuntiator apparuit (Luc. II, 13), et magos ad eum adorandum praevia stella perduxit (Matth. II, 2): ut a solis ortu usque ad occasum veri regis generatio coruscaret, cum rerum fidem et regna Orientis per magos discerent, et Romanum imperium non lateret. Nam et saevitia Herodis, volens primordia suspecti sibi regis extinguere, huic dispensationi nesciens serviebat; ut dum atroci intentus facinori, ignotum sibi puerum indiscreta infantium caede persequitur, annuntiatum coelitus Dominatoris ortum insignior ubique fama loqueretur, quam promptiorem ad narrandum diligentioremq; faciebat et supernae significationis novitas, et cruentissimi persecutoris impietas. Tunc autem Aegypto Salvator illatus est, ut gens antiquis erroribus dedita, jam ad vicinam salutem per occultam gratiam vocaretur; et quae nondum ejecerat ab animo superstitionem, jam hospitio reciperet veritatem.

CAP. II.

Merito igitur, dilectissimi, dies iste manifestatione Domini consecratus specialem in toto mundo obtinuit dignitatem, quae in cordibus nostris digno debet splendore clarescere, ut rerum gestarum ordinem non solum credendo, sed etiam intelligendo veneremur. Quantam enim gratiarum actionem debeamus Domino

pro illuminatione gentium, probat obcaecatio Judaeorum. Quid enim tam caecum, quid tam lucis alienum, quam illi sacerdotes et scribae Israelitarum fuerunt? qui percontantibus magis, et Herode quaerente, ubi Christus secundum Scripturarum testimonium nasceretur (Matth. II, 4), hoc responderunt de prophetico eloquio, quod indicabat stella de coelo. Quae utique poterat magos Jerosolymis praetermissis usque ad cunabula pueri, sicut postmodum fecit, sua significatione perducere; nisi ad confutandam Judaeorum duritiam pertinuisset, ut non solum ductu sideris, sed etiam ipsorum professione innotesceret nativitas Salvatoris. Jam ergo ad eruditionem gentium propheticus sermo transibat, et praenuntiatum antiquis oraculis Christum alienigenarum corda discebant: cum Judaeorum infidelitas veritatem ore proferret, et mendacium corde retineret. Noluerunt enim agnoscere oculis quem de sacris indicaverant libris: ut quem non adorabant in infantiae infirmitate humilem, postea crucifigerent in virtutum sublimitate fulgentem.

CAP. III.

Quae ista, Judaei, tam imperita in vobis scientia est, et tam indocta doctrina? Interrogati ubi Christus nasceretur (Matth. II, 4), veraciter et memoriter dicitis quod legistis: In Bethleem Judae (Ibid., 5). Sic enim scriptum est per prophetam: Et tu, Bethleem terra Juda, non es minima inter principes Juda. Ex te enim exiet princeps qui regat populum meum Israel (Mich. V, 2). Hunc principem natum, et pastoribus angeli (Luc. II, 13), et vobis nuntiavere pastores (Matth. II, 2). Hunc principem natum longinquae Orientalium gentium nationes insolito novi sideris splendore didicerunt. Et ne de loco editi regis ambigerent, vestra eruditio prodidit quod stella non docuit. Cur vobis viam quam aliis aperitis obstruitis? Cur in vestra infidelitate residet dubium quod ex vestra fit responsione manifestum? Locum nativitatis de Scripturarum testimonio demonstratis, praesentiam

temporis de coeli et terrae attestazione cognoscitis; et tamen ubi ad persequendum animus Herodis exarsit, ibi ad non credendum vester sensus obduruit. Felicior ergo ignorantia infantium quos persecutor occidit (Matth. II, 16), quam vestra scientia, quam in sua perturbatione consuluit. Vos nolulistis regnum ejus recipere, cujus oppidum potuistis ostendere. Illi potuerunt pro eo mori, quem nondum poterant confiteri. Ita Christus, ne ullum ei tempus esset absque miraculo, ante usum linguae potestatem Verbi tacitus exerebat; et quasi jam diceret: **Sinite parvulos venire ad me, talium est enim regnum coelorum (Matth. XIX, 14): nova gloria coronabat infantes, et de initiis suis parvulorum primordia consecrabat: ut disceretur neminem hominum divini incapacem esse sacramenti, quando etiam illa aetas gloriae esset apta martyrii.**

CAP. IV.

Agnoscamus ergo, dilectissimi, in magis adoratoribus Christi, vocationis nostrae fideique primitias, et exsultantibus animis beatæ spei initia celebremus. Exinde enim in aeternam hæreditatem coepimus introire; exinde nobis Christum loquentia Scripturarum arcana patuerunt; et veritas, quam Judæorum obcaecatio non recipit, omnibus nationibus lumen suum invexit. Honoretur itaque a nobis sacratissimus dies, in quo salutis nostræ auctor apparuit; et quem magi infantem venerati sunt in cunabulis, nos omnipotentem adoremus in coelis. Ac sicut illi de thesauris suis mysticas Domino munerum species obtulerunt, ita et nos de cordibus nostris, quæ Deo sunt digna promamus. Quamvis enim omnium bonorum sit ipse largitor, etiam nostræ tamen fructum quaerit industriae: non enim dormientibus provenit regnum coelorum, sed in mandatis Dei laborantibus atque vigilantibus; ut si dona ipsius non irrita fecerimus, per ea quæ dedit mereamur accipere quod promisit. Unde cohortamur dilectionem

vestram ut abstinentes vos ab omni opere malo, quae sunt casta et justa sectemini (Rom. XIII, 22). Filii enim lucis abjicere debent opera tenebrarum. Itaque odia declinate, mendacia abjicite, superbiam humilitate destruite, avaritiam projicite, largitatem diligite: decet enim ut capiti suo membra convenient, ut promissarum beatitudinum mereamur esse consortes: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXIII.

In Epiphaniae solemnitate III

SYNOPSIS.

I. Tunc Christus mundum liberaturus venit, cum omnes conclusi erant sub peccato, ut nemo de suis meritis gloriaretur.---II. Cur sub Herode natus, cur stella demonstratus? Gratia intus operabatur, ut signum intelligeretur, et Christus inquireretur.--- III. Quanta Judaeorum caecitas Christo nascente. Implet gentium vocatio promissionem Abrahae factam.---IV. Cur magi, adorato Christo, per aliam viam revertuntur. Cur Christus in Aegyptum transferri voluit.---V. Gratiarum actione celebranda haec festivitas, in qua vocationis gentium primitiae. Quomodo stellam imitabimur

CAP. I.

Quamvis sciam, dilectissimi, quod sanctitatem vestram hodiernae festivitatis causa non lateat, eamque secundum consuetudinem evangelicus vobis sermo reseraverit, tamen ut nihil vobis nostri desit officii, loqui de eadem quod Dominus donaverit audebo: ut in communi gaudio tanto religiosior sit omnium pietas, quanto magis omnibus fuerit intellecta solemnitas.

Providentia namque misericordiae Dei dispositum habens pereunti mundo in novissimis temporibus subvenire, salvationem omnium gentium praefinivit in Christo; ut quia et cunctas nationes a veri Dei cultu impius dudum error averterat, et ipse peculiaris Dei populus Israel ab institutis legalibus pene totus exciderat, conclusis omnibus sub peccato (Rom. XI, 32), omnium misereretur. Deficiente enim ubique justitia, et toto mundo in vana et maligna prolapso, nisi iudicium suum divina potestas differret, universitas hominum sententiam damnationis exciperet. Sed in indulgentiam ira translata est, et ut clarior fieret exerendae gratiae magnitudo, tunc placuit abolendis peccatis hominum sacramentum remissionis offerri, quando nemo poterat de suis meritis gloriari.

CAP. II.

Hujus autem, dilectissimi, ineffabilis misericordiae manifestatio facta est Herode apud Judaeos jus regum tenente, ubi legitima regum successione cessante, et pontificum potestate destructa, alienigena obtinuerat principatum: ut veri Regis ortus illius prophetiae probaretur voce, quae dixerat: Non deficiet princeps ex Juda, neque dux de femoribus ejus, donec veniat cui repositum est, et ipse erit exspectatio gentium (Gen. XLIX, 10). De quibus quondam beatissimo patriarchae Abrahae innumerabilis fuerat promissa successio, non carnis semine, sed fidei fecunditate generanda; et ideo stellarum multitudini comparata, ut ab omnium gentium patre, non terrena, sed coelestis progenies speraretur. Ad creandam ergo promissam posteritatem, haeredes in sideribus designati, ortu novi sideris excitantur, ut in quo coeli adhibitum fuerat testimonium, coeli famularetur obsequium. Commovet magos remotioris Orientis habitatores stellis caeteris stella fulgentior, et de mirandi luminis claritate viri ad haec spectanda non inscii, magnitudinem significationis intelligunt: agente hoc sine dubio in eorum cordibus inspiratione divina, ut eos tantae

visionis mysterium non lateret, et quod oculis ostendebatur insolitum, animis non esset obscurum. Denique officium suum cum religione disponunt, et his se instruunt donis, ut adoraturi unum tria se simul credidisse demonstrent: auro honorantes personam regiam, myrrha humanam, thure divinam.

CAP. III.

Ingrediuntur itaque Judaici regni praecipuam civitatem, et in urbe regia ostendi sibi postulant quem ad regnandum didicerant procreatum. Conturbatur Herodes, timet saluti suae, metuit potestati, requirit a sacerdotibus et doctoribus legis quid de ortu Christi Scriptura praedixerit, in notitiam venit quod fuerat prophetatum; veritas illuminat magos, infidelitas obcaecat magistros; carnalis Israel non intelligit quod legit, non videt quod ostendit; utitur paginis quarum non credit eloquiis. Ubi est, Judaeae, gloriatio tua (Rom. III, 27)? Ubi de Abraham patre ducta nobilitas? Nonne circumcisio tua praeputium facta est (Rom. II, 25)? Ecce major servis minori (Gen. XXV, 23), et alienigenis in sortem haereditatis tuae intransibilibus, ejus testamenti, quod in sola littera tenes, recitatione famularis. Intret, intret in patriarcharum familiam gentium plenitudo, et benedictionem in semine Abrahae, qua se filii carnis abdicant, filii promissionis accipiant. Adorent in tribus magis omnes populi universitatis auctorem; et non in Judaea tantum Deus, sed in toto orbe sit notus, ut ubique in Israel sit magnum nomen ejus (Ps. LXXV, 2). Quoniam hanc electi generis dignitatem sicut infidelitas in suis posteris convincit esse degenerem, ita fides omnibus facit esse communem.

CAP. IV.

Adorato autem Domino, magi, et omni devotione completa, secundum admonitionem somnii non eodem

quo venerant itinere revertuntur. Oportebat enim ut jam in Christum credentes non per antiquae conversationis semitas ambularent, sed novam ingressi viam a relictis erroribus abstinerent. Tum ut etiam Herodis vacuarentur insidiae, qui in puerum Jesum impietatem doli per simulationem disponebat officii. Unde quia spes istius erat soluta commenti, in majorem furorem iracundia regis ardescit. Nam recolens tempus quod indicaverant magi, in omnes Bethleem pueros rabiem crudelitatis effundit, et caede generali universae civitatis illius in aeternam gloriam transituram trucidat infantiam; aestimans fore ut, nullo illic parvulo non occiso, occideretur et Christus. At ille, qui sanguinem suum pro mundi redemptione fundendum in aliam differret aetatem, Aegypto se parentum ministerio subvectus intulerat, repetens scilicet Hebraeae gentis antiqua cunabula, et principatum veri Joseph majoris providentiae potestate disponens, ut illam diriorem omni inedia famem qua Aegyptiorum mentes veritatis inopia laborabant, veniens de coelo panis vitae (Joan. VI, 59) et cibus rationis auferret; nec sine illa regione pararetur singularis hostiae sacramentum, in qua primum occisione agni, salutiferum crucis signum et pascha Domini fuerat praeformatum.

CAP. V.

His igitur, dilectissimi, divinae gratiae mysteriis eruditi, diem primitiarum nostrarum et inchoationem vocationis gentium, rationabili gaudio celebremus: gratias agentes misericordiae Deo, qui dignos nos fecit, sicut ait Apostolus, in partem sortis sanctorum in lumine; qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum Filii dilectionis suae (Coloss. I, 12, 13); quoniam, sicut prophetavit Isaias, Gentium populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam, et qui habitabant in regione umbrae mortis, lux orta est eis (Isai. IX, 2). De quibus idem dicit ad Dominum: Gentes quae te non noverunt, invocabunt te; et populi qui te nescierunt, ad te

confugient (Isai. LV, 5). Hunc diem Abraham vidit, et gavisus est (Joan. VIII, 56), cum benedicendos fidei suae filios in semine suo, quod est Christus, agnovit, et omnium se futurum gentium patrem credendo prospexit (Rom. IV, 18), dans gloriam Deo, et plenissime sciens quoniam quod promisit potens est et facere (Ibid., 21). Hunc diem David in psalmis canebat, dicens: Omnes gentes, quascumque fecisti, venient et adorabunt coram te, Domine, et glorificabunt nomen tuum (Psal. LXXXV, 9); et illud: Notum fecit Dominus salutare suum, ante conspectum gentium revelavit justitiam suam (Psal. XCVII, 2). Quod utique exinde fieri novimus, ex quo tres magos, de longinquitate suae regionis excitos, ad cognoscendum et adorandum Regem coeli et terrae stella perduxit. Cujus utique famulatus ad formam nos sui hortatur obsequii: ut huic gratiae, quae omnes invitat ad Christum, quantum possumus, serviamus. Quicumque enim in Ecclesia pie vivit et caste, qui ea quae sursum sunt sapit (Coloss. III, 1), non quae super terram, coelestis quodammodo instar est luminis; et dum ipse sanctae vitae nitorem servat, multis viam ad Dominum quasi stella demonstrat. In quo studio, dilectissimi, omnes vobis invicem prodesse debetis, ut in regno Dei, ad quod recta fide et bonis operibus pervenitur, sicut lucis filii splendeatis: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXIV.

In Epiphaniae solemnitate IV.

SYNOPSIS.

I. Magi a longinqua regione vocati, ut Christiana fides roboraretur, quae Deum et hominem Christum credit.---II. Magi prophetia Balaam edocti, Judaeorum

responso confirmati. Isti spe ducis temporalis decepti; Herodes timore consortis turbatus. ---III. Magorum iter munerumque delectus gratiae intus docentis opus fuere. Eorum diligentia fidei nostrae serviebat.---IV. Manichaeorum impietas incarnationis fidem ac veritatem evertit.---V. Manichaei vitandi; eorum sacrilegia detecta. Pro iisdem aliisque haereticis preces fundere, Ecclesiae institutum.

CAP. I.

Justum et rationabile, dilectissimi, verae pietatis obsequium est, in diebus qui divinae misericordiae opera protestantur, toto corde gaudere et honorifice ea quae ad salutem nostram gesta sunt celebrare: vocante nos ad hanc devotionem ipsa recurrentium temporum lege, quae nobis post diem in quo coaeternus Patri Filius Dei natus ex Virgine est, brevi intervallo Epiphaniae intulit festum, ex apparitione Domini consecratum. In quo fidei nostrae magnum praesidium providentia divina constituit, ut dum solemnem venerationem recolitur adorata in exordiis suis Salvatoris infantia, per ipsa originalia documenta probaretur veri in ipso hominis orta natura. Hoc enim est quod justificat impios, hoc est quod ex peccatoribus facit sanctos, si in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo et vera Deitas, et vera credatur humanitas: Deitas, qua ante omnia saecula in forma Dei aequalis est Patri; humanitas, qua novissimis diebus in forma servi unitus est homini. Ad roborandam ergo hanc fidem, quae contra omnes praemuniebatur errores, ex magna gestum est divini pietate consilii, ut gens in longinqua Orientalis plagae regione consistens, quae spectandorum siderum arte pollebat, signum nati pueri qui supra omnem Israel esset regnaturus, acciperet. Nova etenim claritas apud magos stellae illustrioris apparuit, et intuentium animos ita admiratione sui splendoris implevit, ut nequaquam sibi crederent negligendum, quod tanto nuntiabatur indicio. Praeerat autem, sicut res docuit, huic miraculo

gratia Dei; et cum Christi nativitatem nec ipsa adhuc Bethleem tota didicisset, jam illam credituris gentibus inferebat: et quod nondum poterat humano eloquio disseri, coelo faciebat evangelizante cognosci.

CAP. II.

Quamvis autem divinae dignationis esset hoc munus, ut agnoscibilis gentibus fieret nativitas Salvatoris, ad intelligendum tamen miraculum signi potuerunt magi etiam de antiquis Balaam praenuntiationibus commoneri, scientes olim esse praedictum et celebri memoria diffamatum: Orietur stella ex Jacob, et exsurget homo ex Israel, et dominabitur gentium (Num. XXIV, 17). Tres itaque viri, fulgore insoliti sideris divinitus incitati, praevium micantis luminis cursum sequuntur, existimantes se significatum puerum Jerosolymis in civitate regia reperturos. Sed cum eos haec opinio fefellisset, per Judaeorum scribas atque doctores, quod sacra de ortu Christi praenuntiaverat Scriptura, didicerunt; ut gemino testimonio confirmati, ardentiori fide expeterent quem et stellae claritas et prophetiae manifestabat auctoritas. Prolato autem divino oraculo per responsa pontificum, et declarata spiritus voce, quae dicit: Et tu, Bethleem, terra Juda, non es minima inter principes Juda: ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel (Mich. V, 2; Matth. II, 6): quam facile et quam consequens fuit ut Hebraeorum proceres crederent quod docebant. Sed apparet illos carnaliter cum Herode sapuisse, et regnum Christi commune cum hujus mundi potestatibus aestimasse: ut et isti temporalem sperarent ducem, et terrenum metueret ille consortem. Superfluo, Herodes, timore turbaris, et frustra in suspectum tibi puerum saevire moliris. Non capit Christum regio tua, nec mundi Dominus potestatis tuae sceptri est contentus angustiis. Quem in Judaea regnare non vis, ubique regnat; et felicius ipse regnares, si ejus imperio ipse subdereris. Cur sincero officio non facis quod subdola falsitate promittis? Perge cum magis,

et verum regem suppliciter adorando venerare. Sed tu, Judaicae sequacior caecitatis, non imitaris gentium fidem, corque perversum ad crudeles convertis insidias, nec illum occisurus quem metuis, nec illis nociturus quos perimis.

CAP. III.

Deducti igitur, dilectissimi, in Bethleem magi stellae praecedentis obsequio, gavisii sunt gaudio magno valde, sicut evangelista narravit; et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus; et procidentes adoraverunt eum; et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus et myrrham (Matth. II, 10, 11). O perfectae scientiae mirabilem fidem, quam non terrena sapientia erudit, sed Spiritus sanctus instituit! Unde enim hi viri, cum proficiscerentur de patria, qui nondum viderant Jesum, nec aliquid contuitu ejus, quod tam ordinate venerarentur, adverterant, hanc deferendorum munerum servavere rationem? nisi quia praeter illam stellae speciem, quae corporeum incitavit obtutum, fulgentior veritatis radius eorum corda perdocuit; ut priusquam labores itineris inchoarent, eum sibi significari intelligerent, cui in auro regius honor, in thure divina veneratio, in myrrha mortalitatis confessio deberetur. Et haec quidem, quantum ad illuminationem fidei pertinebat, potuerunt illis credita et intellecta sufficere, ut corporali intuitu non inquirerent quod plenissimo visu mentis inspexerant. Sed diligentia sagacis officii usque ad videndum puerum perseverans, futuri temporis populis et nostri saeculi hominibus serviebat: ut sicut omnibus nobis profuit, quod post resurrectionem Domini vestigia vulnerum in carne ejus Thomae apostoli exploravit manus; ita ad nostram utilitatem proficeret, quod infantiam ipsius magorum probavit aspectus. Viderunt itaque magi, et adoraverunt puerum de tribu Juda, de semine David secundum carnem (Rom. I, 3), factum ex muliere, factum sub lege (Galat. IV, 4), quam non solvere venerat, sed

adimplere (Matth. V, 17). Viderunt et adoraverunt puerum, quantitate parvulum, alienae opis indigum, fandi impotem, et in nullo ab humanae infantiae generalitate dissimilem. Quia sicut fidelia erant testimonia, quae in eo majestatem invisibilis Deitatis assererent, ita probatissimum esse debebat Verbum carnem factum, et sempiternam illam essentiam Filii Dei, hominis veram suscepisse naturam: ne vel ineffabilium operum secutura miracula, vel suscipiendarum supplicia passionum, sacramentum fidei ex rerum diversitate turbarent; cum justificari omnino non possent, nisi qui Dominum Jesum et verum Deum et verum hominem credidissent.

CAP. IV.

Huic singulari fidei, dilectissimi, et praedicatae per omnia saecula veritati diabolica Manichaeorum resistit impietas: qui sibi ad interficiendas deceptorum animas nefandi dogmatis ferale commentum de sacrilegis et fabulosis mendaciis texuerunt, et per has insanarum opinionum ruinas eo usque praecipites proruerunt, ut sibi falsi corporis fingerent Christum, qui nihil in se solidum, nihil verum oculis hominum actionibusque praebuerit; sed simulatae carnis vacuum imaginem demonstrarit. Indignum enim videri volunt, ut credatur Deus Dei Filius femineis se inseruisse visceribus, et majestatem suam huic contumeliae subdidisse, ut naturae carnis immixtus, in vero humanae substantiae corpore nasceretur: cum totum hoc opus non injuria sit ipsius, sed potentia; nec credenda pollutio, sed gloriosa dignatio. Si enim lux ista visibilis nullis immunditiis, quibus superfusa fuerit, violatur, nec radiorum solis nitorem, quem corpoream esse creaturam non dubium est, loca ulla sordentia vel coenosa contaminant: quid illius sempiternae et incorporeae lucis essentiam potuit qualibet sui qualitate polluere? quae se ei, quam ad imaginem suam condidit, sociando creaturae purificationem praestitit, maculam non recepit; et sic sanavit vulnera infirmitatis, ut nulla

pateretur damna virtutis. Quod divinae pietatis magnum et ineffabile sacramentum, quia omnibus sanctarum Scripturarum testificationibus est nuntiatum; isti, de quibus loquimur, adversarii veritatis, legem per Mosen datam et inspirata divinitus prophetarum oracula respuerunt, ipsasque evangelicas et apostolicas paginas, quaedam auferendo et quaedam inserendo violaverunt: confingentes sibi sub apostolorum nominibus, et sub verbis ipsius Salvatoris, multa volumina falsitatis, quibus erroris sui commenta munirent, et decipiendorum mentibus mortiferum virus infunderent. Videbant enim sibi universa obsistere, omnia reclamare, et non solum novo, sed etiam veteri Testamento sacrilegam impietatis suae dementiam confutari. Et tamen in furiosis mendaciis persistentes, Ecclesiam Dei deceptionibus suis perturbare non desinunt: hoc miseris quos illaqueare potuerint persuadentes, ut negent a Domino Jesu Christo humanam naturam vere esse susceptam; negent eum vere pro mundi salute crucifixum; negent de ejus latere lancea vulnerato sanguinem redemptionis et aquam fluxisse baptismatis; negent eum sepultum, ac die tertia suscitatum; negent eum in conspectu discipulorum ad considendum in dextera Patris super omnes coelorum altitudines elevatum; et ut tota apostolici veritate Symboli sublata, nullus metus terreat impios, nulla spes incitet sanctos, negent a Christo vivos et mortuos judicandos: ut quos tantorum sacramentorum virtute privaverint, doceant in sole et luna colere Christum, et sub nomine Spiritus sancti ipsum talium impietatum magistrum adorare Manichaeum.

CAP. V.

Ad confirmanda igitur, dilectissimi, corda vestra in fide et veritate, prosit omnibus hodierna festivitas, et ex testimonio manifestatae Salvatoris infantiae confessio catholica muniatur, et naturae nostrae carnem in Christo negantium anathematizetur impietas; de qua nos beatus

Joannes apostolus non dubio sermone praemonuit, dicens: Omnis spiritus qui confitetur Christum Jesum in carne venisse, ex Deo est; et omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est; et hic est Antichristus (I Joan. IV, 2, 3). Nihil ergo cum hujusmodi hominibus commune sit cuiquam Christiano, nulla cum talibus habeatur societas, nullumque consortium. Prosit universae Ecclesiae, quod multi ipsorum, Domino miserante, detecti sunt, et in quibus sacrilegiis viverent, eorundem confessione patefactum est. Neminem fallant discretionibus ciborum, sordibus vestium, vultuumque palloribus. Non sunt casta jejunia, quae non de ratione veniunt continentiae, sed de arte fallaciae. Hactenus nocuerint incautis, hactenus illuserint imperitis: post haec nullius excusabilis erit lapsus: nec jam simplex habendus est, sed valde nequam atque perversus, qui deinceps repertus fuerit nefando obstrictus errore. Ecclesiasticum sane atque divinitus institutum non solum non inhibemus, sed etiam incitamus affectum, ut etiam pro talibus nobiscum Domino supplicetis: quoniam et nos deceptarum animarum ruinas cum fletu et moerore miseremur, exsequentes apostolicae pietatis exemplum, ut cum infirmantibus infirmemur (II Cor. XI, 29), et cum flentibus defleamus (Rom. XII, 15). Speramus enim exorandam misericordiam Dei multis lacrymis et legitima satisfactione lapsorum: quia dum hoc in corpore vivitur, nullius desperanda reparatio, sed omnium est optanda correctio; auxiliante Domino, qui erigit elisos, solvit compeditos, illuminat caecos (Ps. CXLV, 8): cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXV.

In Epiphaniae solemnitate V.

SYNOPSIS. I

Stella quae magos efficaciter movit et perseveranter attraxit, quid significet.---II. Adhuc Herodes in diabolo saevit contra Ecclesiae filios, et Judaei Herodi serviunt obcaecati, et omnis religionis expertes facti; horum loco gentes succedunt.---III. Pro Judaeis orandum esse. Gratiae Dei strenue cooperandum. Gratia praestat auxilium: obedientia mollit imperium.---IV. Omnes Deus invitat beneficiis, cui si non obedit homo, sibi ipsa supplicium est mens dura et ingrata. Terrestria deserenda, coelestia appetenda sunt, ut sanctorum societati jungamur.

CAP. I.

Hodiernam festivitatem, dilectissimi, apparitio Domini et Salvatoris nostri, sicut nostis, illustrat; et hic ille est dies quo ad cognoscendum adorandumque Dei Filium tres magos praevia stella perduxit. Cujus facti memoriam merito placuit honore annuo celebrari; ut dum evangelica historia incessabiliter recensetur, semper se intelligentium sensibus inferat salutiferum mysterium per insigne miraculum. Praecesserant quidem multa documenta, quae corpoream nativitatem Domini manifestis indiciis declararent, sive cum beata Maria Virgo fecundandam se Spiritu sancto, parituramque Dei Filium audivit et credidit, sive cum ad salutationem ipsius in utero Elisabeth nondum natus Joannes prophetica exultatione commotus est (Luc. I, 24), quasi etiam intra matris viscera jam clamaret: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Joan. I, 29); vel cum ortum Domini angelo nuntiante pastores coelestis exercitus sunt claritate circumdati (Luc. II, 13), ut non ambigerent de majestate pueri quem erant in praesepe visuri; nec putarent quod in sola natura hominis esset editus, cui supernae militiae famularetur occursus. Sed haec atque alia hujusmodi paucis tunc videntur innotuisse personis, quae vel ad cognationem Mariae Virginis, vel ad sancti Joseph familiam pertinebant. Hoc autem signum, quod magos in longinquo positos et efficaciter movit, et ad

Dominum Jesum perseveranter attraxit, illius sine dubio gratiae sacramentum, et illius fuit vocationis exordium, qua nimirum non in Judaea tantum, sed etiam in toto mundo Christi erat Evangelium praedicandum; ut per illam stellam quae magorum visui splenduit, Israelitarum vero oculis non refulsit, et illuminatio significata sit gentium, et caecitas Judaeorum.

CAP. II.

Permanet igitur, dilectissimi, sicut evidenter apparet, mysticorum forma gestorum; et quod imagine inchoabatur, veritate completur. Radiante e coelo stella per gratiam, tres magi coruscatione evangelici fulgoris acciti, in omnibus quotidie nationibus ad adorandam potentiam summi Regis accurrunt. Herodes quoque in diabolo fremit (Matth. II, 3), et auferri sibi iniquitatis suae regnum in iis qui ad Christum transeunt, ingemiscit. Unde si parvulos interficiat, Jesum sibi videtur occidere. Quod utique facere sine cessatione molitur, dum primordiis renatorum Spiritum sanctum eripere, et quamdam tenerae fidei velut infantiam tentat extinguere. Judaei vero, qui extra regnum Christi esse voluerunt, adhuc quodammodo sub Herodis sunt principatu, et dominante sibi Salvatoris inimico, alienigenae serviunt potestati, quasi nesciant prophetatum, dicente Jacob: Non deficiet princeps ex Juda, et dux de femoribus ejus, donec veniat cui reposita sunt: et ipse est expectatio gentium (Gen. XLIX, 10). Sed nondum intelligunt quod negare non possunt, et mente non capiunt quod Scripturarum narratione noverunt: quoniam insanis magistris veritas scandalum est, et caecis doctoribus fit caligo, quod lumen est. Respondent itaque interrogati, quod in Bethleem nascitur Christus; et scientiam suam, qua alios instruunt, non sequuntur. Perdiderunt igitur successionem regum, placationem hostiarum, locum supplicationum, ordinem sacerdotum; et cum omnia sibi clausa, omnia experiantur sibi esse finita, non vident ea in Christum esse translata.

Unde quod illi tres viri, universarum gentium personam gerentes, adorato Domino sunt adepti, hoc in populis suis per fidem, quae justificat impios, totus mundus assequitur; et haereditatem Domini ante saecula praeparatam accipiunt adoptivi, et perdunt qui videbantur esse legitimi. Resipisce tandem, Judaeae, resipisce; et ad Redemptorem etiam tuum deposita infidelitate convertere. Noli sceleris tui immanitate terri: non justos Christus, sed peccatores vocat (Matth. IX, 13); nec impietatem tuam repellit, qui pro te, cum crucifixus esset, oravit (Luc. XXIII, 34). Immitem crudelium patrum tuorum solve sententiam, neque te eorum maledicto patiaris obstringi, qui clamantes de Christo, Sanguis ejus super nos et super filios nostros (Matth. XXVII, 25), facinus in te sui criminis transfuderunt. Redite ad misericordem, utimini clementia remittentis. Saevitia enim vestrae iniquitatis conversa est in causam salutis. Vivit quem perire voluistis. Confitemini negatum, adorete venditum: ut vobis bonitas illius prosit, cui vestra malignitas nocere non potuit.

CAP. III.

Quod ergo ad veram, dilectissimi, pertinet charitatem, quam etiam inimicis nostris ex dominica oratione debemus (Matth. V, 44), et optandum nobis est et studendum; ut et hic populus, qui ab illa spiritali patrum nobilitate defecit, ramis suae arboris inseratur. Multum enim nos Deo benevolentia ista commendat: quia ideo delictum illorum nobis misericordiae locum fecit, ut eos ad aemulationem salutis recipiendae fides nostra revocaret. Nam vitam piorum non solum sibi, sed etiam aliis esse utilem decet: ut quod apud eos agi non potest verbis, obtineatur exemplis. Considerantes itaque, dilectissimi, ineffabilem erga nos divinorum munerum largitatem, cooperatores simus gratiae Dei operantis in nobis. Non enim dormientibus provenit regnum coelorum, nec otio desidiaque torpentibus beatitudo aeternitatis

ingeritur; sed quia, sicut Apostolus ait, si compatimur, et conglorificabimur (Rom. VIII, 17; II Tim. II, 12), illa nobis currenda est via quam ipse Dominus se esse testatus est (Joan. XIV, 6): qui nobis nullis operum meritis suffragantibus, et sacramento consuluit et exemplo: ut in adoptionem vocatos per illud proveheret ad salutem, per hoc imbueret ad laborem. Hic autem labor, dilectissimi, piis filiis et bonis servis non solum nec asper, nec onerosus, sed etiam suavis et levis est, dicente Domino: Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve (Matth. XI, 28-30). Nihil ergo, dilectissimi, arduum est humilibus, nihil asperum mitibus, et facile omnia praecepta veniunt in effectum, quando et gratia praetendit auxilium, et obedientia mollit imperium. Intonant enim quotidie auribus nostris eloquia Dei, et omnis homo quid divinae justitiae placeat scire convincitur. Sed quia iudicium illud, quo unusquisque recipiet prout gessit, sive bonum, sive malum (I Cor. V, 10), iudicaturi patientia et bonitate differtur, impunitatem sibi iniquitatis infidelium corda promittunt, et putant humanorum actuum qualitates ad divinae providentiae non pertinere censuram, quasi non evidentissimis plerumque suppliciis male gesta plectantur, aut non saepe coelestium comminationum terror ostendatur: quibus utique et fides monetur, et infidelitas increpatur.

CAP. IV.

Inter haec autem permanet super omnes benignitas Dei, et nulli misericordiam suam denegat, cum indiscrete universis bona multa largiatur, eosque quos merito subderet poenis, mavult invitare beneficiis. Dilatio enim vindictae dat locum poenitentiae. **NEC TAMEN DICI** potest nulla ibi esse ultio, ubi nulla conversio est, quia mens dura et ingrata jam sibi ipsa supplicium est, et in

conscientia sua patitur quidquid Dei bonitate differtur. Non ita igitur delinquentes peccata delectent, ut illos in suis actibus vitae hujus finis inveniat: quoniam in inferno nulla est correctio, **NEC DATUR** remedium satisfactionis, ubi jam non superest actio voluntatis, dicente propheta David: Quoniam non est in morte qui memor sit tui; in inferno autem quis confitebitur tibi (Ps. VI, 6)? Fugiantur noxiae voluptates, inimica gaudia et desideria jamjamque peritura. Quis fructus est, quaeve utilitas, ea indesinenter cupere, quae etiamsi non deserant, deserenda sunt? Amor rerum deficientium ad incorruptibilia transferatur, et ad sublimia vocatus animus coelestibus delectetur. Confirmate amicitias cum sanctis angelis; intrate in civitatem Dei, cujus nobis spondetur inhabitatio, et patriarchis, prophetis, apostolis, martyribusque sociamini. Unde illi gaudent, inde gaudete. Horum divitias concupiscite, et per bonam aemulationem ipsorum ambite suffragia. Cum quibus enim nobis fuerit consortium devotionis, erit et communio dignitatis. Dum itaque tempus vobis ad mandata Dei exsequenda conceditur, glorificate Deum in corpore vestro (I Cor. VI, 20), et lucete, dilectissimi, sicut luminaria in hoc mundo (Philip. II, 15). Sint lucernae mentiumstrarum semper ardentes, et nihil resideat vestris in cordibus tenebrosus (Luc. XI, 35): quoniam, sicut ait Apostolus, fuistis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino, ut filii lucis ambulate (Ephes. V, 8); impleanturque in vobis quae in trium magorum imagine praecesserunt; et sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videntes opera vestra bona, magnificent Patrem vestrum qui in coelis est (Matth. V, 16). Sicut enim magnum peccatum est, cum inter gentes propter malos Christianos nomen Domini blasphematur, ita magnum pietatis est meritum, cum eidem in sancta servorum suorum conversatione benedicatur: cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXVI.

In Epiphaniae solemnitate VI.

SYNOPSIS. I.

Mysteria semper honoranda; quae et virtute remanent et adhuc in Ecclesia adimplentur. Gratia intus operatur quod exterius stella significat. Quomodo munera eadem offeruntur a fidelibus.--- II. Adhuc diabolus Herodis personam gerit, in Judaeis invidiam, in haereticis fallaciam, in paganis saevitiam exercens. Sed et Christus per charitatem triumphat in suis membris.---III. Persecutionibus crevit Ecclesia. Gloria principum Christo servire. Timenda in pace Ecclesiae cupiditatum persecutio, quibus daemon colitur, non minus quam sacrificiis. ---IV. Poenitendum, dum poenitentiae locus est: nec difficultati cedendum, sed orandus Deus, qui dat unde petatur, et dat quod petitur.

CAP. I.

Dies, dilectissimi, quo primum gentibus Salvator mundi Christus apparuit, sacro nobis honore venerandus est; et illa hodie cordibus nostris concipienda sunt gaudia, quae in trium magorum fuere pectoribus, quando Regem coeli et terrae signo et ductu novi sideris incitati, quem crediderant promissum, adoravere conspicuum. Neque enim ita ille emensus est dies, ut virtus operis, quae tunc est revelata, transierit, nihilque ad nos nisi rei gestae fama pervenerit, quam fides susciperet, et memoria celebraret; cum multiplicato munere Dei, etiam quotidie nostra experiantur tempora, quidquid illa habuere primordia. Quamvis ergo narratio evangelicae lectionis illos proprie recenseat dies in quibus tres viri, quos nec prophetica praedicatio docuerat, nec testificatio legis instruxerat, ad cognoscendum Deum a remotissima Orientis parte venerunt; hoc idem tamen et

manifestius nunc et copiosius fieri in omnium vocatorum illuminatione perspicimus, quoniam impletur propheta Isaiae dicentis: Revelavit Dominus brachium sanctum suum in conspectu omnium gentium (Isai. LIII, 10); et Viderunt omnes gentes terrae salutem, quae a Domino Deo nostro est (Ibid.); et iterum: Et quibus non est annuntiatum de eo, videbunt; et qui non audierunt intelligent (Ibid., 15). Unde cum homines mundanae sapientiae deditos, et a Jesu Christi confessione longinquos, de profundo erroris sui educi, et ad agnitionem veri luminis cernimus advocari, divinae procul dubio gratiae splendor operatur; et quidquid in cordibus tenebrosis novae lucis apparet, de ejusdem stellae radiis micat: ut mentes quas suo fulgore contigerit, et miraculo moveat, et ad Deum adorandum praeendo perducatur. Si autem sollicito intellectu velimus aspicere, quomodo etiam triplex illa species munerum ab omnibus qui ad Christum gressu fidei veniunt offeratur, nonne in cordibus recte credentium eadem celebratur oblatio? Aurum etenim de thesauro animi sui promit, qui Christum regem universitatis agnoscit; myrrham offert, qui Unigenitum Dei credit veram sibi hominis unius naturam; et quodam eum thure veneratur, qui in nullo ipsum paternae majestati imparem confitetur.

CAP. II.

His comparisonibus, dilectissimi, prudenter inspectis, invenimus etiam Herodis non deesse personam, cujus ipse diabolus, sicut tunc fuit occultus incentor, ita nunc quoque indefessus est imitator. Cruciatum enim vocatione omnium gentium, et quotidiana potestatis suae destructione torquetur, dolens ubique se deseri, et verum Regem in locis omnibus adorari. Parat fraudes, fingit consensiones, erumpit in caedes, et ut reliquiis eorum quos adhuc fallit utatur, invidia uritur in Judaeis, simulatione insidiatur in haereticis, saevitia accenditur in paganis. Videt enim insuperabilem esse potentiam Regis

aeterni, cujus mors ipsius vim mortis exstinxerit; et ideo totam nocendi artem in eos qui vero regi famulantur, armavit; alios per inflationem scientiae legalis obdurans, alios per falsae fidei commenta depravans, alios vero in furorem persecutionis instigans. Sed hanc Herodis, istius rabiem ille vincit et destruit, qui etiam parvulos martyrii gloria coronavit: et fidelibus suis tam invictam indidit charitatem, ut Apostoli verbis audeant dicere: Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos (Rom. VIII, 35; Ps. XLIII, 22).

CAP. III.

Hanc fortitudinem, dilectissimi, non illis tantum temporibus necessariam fuisse credimus, quibus reges mundi et omnes saeculi potestates cruenta impietate in Dei populum saeviebant, cum ad maximam pertinere gloriam suam ducerent, si de terris nomen Christianum auferrent; nescientes Ecclesiam Dei per furorem suae crudelitatis augeri: quoniam in suppliciis et mortibus beatorum martyrum, qui putabantur minui numero, multiplicabantur exemplo. Denique tantum contulit fidei nostrae impugnatio persequentium, ut nihil magis regum ornet principatum, quam quod domini mundi membra sunt Christi: nec tam gloriantur quod in imperio geniti, quam gaudent quod in baptismo sunt renati. Sed quia tempestas priorum turbinum conquievit, et dudum cessantibus praeliis quaedam videtur arridere tranquillitas, vigilanter cavenda sunt illa discrimina quae de otio ipsius pacis oriuntur. Adversarius enim, qui in apertis inefficax persecutionibus fuit, tecta nocendi arte desaevit: ut quos non perculit ictu afflictionis, lapsu dejiciat voluptatis. Videns itaque sibi resistere principum fidem, et unius Deitatis inseparabilem Trinitatem non

segnius in palatiis quam in Ecclesiis adorari, interdictam dolet sanguinis christiani effusionem; et quorum obtinere non potest mortem, impetit mores. Terrorem proscriptionum in avaritiae mutat incendium, et quos damnis non fregit, cupiditate corrumpit. Malignitas enim longo usu propriae imbuta nequitiae, non deposuit odium, sed vertit ingenium, quo sibi mentes fidelium blanditiis subdat. Inflammat concupiscentiis, quos non potest vexare tormentis; serit discordias, accendit iras, incitat linguas, et ne ab illicitis dolis cautiora corda se revocent, consummandorum scelerum ingerit facultates: quia illi totius fraudis hic fructus est, ut qui immolatione pecudum et arietum, et thuris incensione non colitur, quibuslibet ei criminibus serviatur.

CAP. IV.

Habet igitur, dilectissimi, pax nostra pericula sua; et frustra de fidei libertate securi sunt qui vitiorum desideriis non resistunt. **COR HOMINUM** de operum ostenditur qualitate, et formas mentium species detegit actionum. Nam sunt quidam, sicut ait Apostolus, qui Deum profitentur se scire, factis autem negant (Ad Tit. I, 16). Vere enim reatus negationis incurritur, quando bonum quod in sono vocis auditur, in conscientia non habetur. Fragilitas quidem humanae conditionis facile in delicta prolabitur; et quia nullum sine delectatione peccatum est, cito acquiescitur deceptoriae voluptati. Sed a carnalibus desideriis recurratur ad spiritale praesidium; et mens habens notitiam Dei sui, a consiliis se male suadentis hostis avertat. Prosit illi patientia Dei, nec ideo delinquendi pertinacia nutriatur, quia vindicta differtur. Non sit peccator de impunitate securus, quia si tempus poenitentiae amiserit, locum indulgentiae non habebit, dicente propheta: Quia non est in morte qui memor sit tui; in inferno autem quis confitebitur tibi (Psal. VI, 6)? Qui autem sibi correctionis reparationem experitur esse difficilem, confugiat ad auxiliantis Dei clementiam, et

vincula malae consuetudinis ab illo poscat abrumpi, qui allevat omnes qui corruunt, et erigit omnes elisos (Ps. CXLV, 8). Non erit vacua confitentis oratio, quoniam misericors Deus voluntatem timentium se faciet; et dabit quod petitur, qui dedit unde peteretur. Per Dominum nostrum Jesum Christum, viventem et regnantem cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXVII.

In Epiphaniae solemnitate VII.

SYNOPSIS.I.

Opere imitari necesse est quod fide creditur. Mystera Christi, et sacramenta sunt, et exempla.---II. Infantia Christi, quae lex est vivendi, nihil nisi crucem et humilitatem praedicat.---III. Tota Christi fortitudo, humilitas; quae tota sapientiae Christianae disciplina, et cujus infantia est magistra. ---IV. In quo sita sit infantia Christiana, ad quam nos Christi infantia invitat.

CAP. I.

Memoria rerum ab humani generis Salvatore gestarum, magnam nobis, dilectissimi, confert utilitatem, si quae veneramur credita, suscipiamus imitanda. In dispensationibus enim sacramentorum Christi, et virtutes sunt gratiae, et incitamenta doctrinae: ut quem confitemur fidei spiritu, operum quoque sequamur exemplo. Nam etiam ipsa primordia, quae Dei Filius per matrem Virginem nascendo suscepit, ad provectum nos pietatis instituunt. Simul enim apparet cordibus rectis in una eademque persona et humana humilitas, et divina majestas. Quem cunae testantur infantem, coelum et coelestia suum loquuntur auctorem. Puer corporis parvi, Dominus et Rector est mundi; et genitricis gremio

continetur, qui nullo fine concluditur. Sed in his nostrorum vulnerum est curatio, et nostrae dejectionis erectio: quia nisi in unum tanta diversitas conveniret, reconciliari Deo humana natura non posset.

CAP. II.

Legem ergo vivendi remedia nobis nostra sanxerunt: et inde data est moribus forma, unde mortuis est impensa medicina. Nec immerito, cum tres magos ad adorandum Jesum novi sideris claritas deduxisset, non eum imperantem daemonibus, non mortuos suscitantem, non caecis visum, aut claudis gressum, aut mutis eloquium reformantem, nec in aliqua divinarum virtutum actione viderunt; sed puerum silentem, quietum, et sub matris sollicitudine constitutum; in quo nullum quidem appareret de potestate signum, sed magnum praeberetur de humilitate miraculum. Ipsa itaque species sacrae infantiae, cui se Deus Dei Filius aptarat, praedicationem auribus intimandam, oculis ingerebat, ut quod adhuc vocis non proferebat sonus, visionis jam doceret effectus. Tota enim victoria Salvatoris, quae et diabolum superavit et mundum, humilitate coepta, humilitate confecta est. Dispositos dies sub persecutione inchoavit, et sub persecutione finivit; nec puero tolerantia passionis, nec passuro defuit mansuetudo puerilis: quia unigenitus Dei Filius sub una majestatis suae inclinatione suscepit, ut et homo vellet nasci, et ab hominibus posset occidi.

CAP. III.

Si igitur omnipotens Deus causam nostram nimis malam humilitatis privilegio bonam fecit, et ideo destruxit mortem et mortis auctorem, quia omnia quae persecutores intulere non renuit, sed obediens Patri crudelitates saevientium mitissima lenitate toleravit; quantum nos humiles, quantum oportet esse patientes,

qui si quid laboris incidimus, numquam nisi nostro merito sustinemus! Quis enim gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato (Prov. XX, 9)? et dicente beato Joanne: Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est (1 Joan. I, 8); quis invenietur ita immunis a culpa, ut in eo non habeat vel justitia quod arguat, vel misericordia quod remittat? Unde tota, dilectissimi, Christianae sapientiae disciplina, non in abundantia verbi, non in astutia disputandi, neque in appetitu laudis et gloriae, sed in vera et voluntaria humilitate consistit, quam Dominus Jesus Christus ab utero matris usque ad supplicium crucis, pro omni fortitudine et elegit et docuit. Nam cum discipuli ejus inter se, ut ait evangelista, disquirerent quis eorum major esset in regno coelorum: vocavit parvulum, et statuit eum in medio eorum, et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut puer iste, hic major erit in regno coelorum (Matth. XVIII, 1-6; Luc. IX, 46- 48). Amat Christus infantiam, quam primum et animo suscepit et corpore. Amat Christus infantiam, humilitatis magistram, innocentiae regulam, mansuetudinis formam. Amat Christus infantiam, ad quam majorum dirigit mores, ad quam senum reducit aetates; et eos ad suum inclinatur exemplum, quos ad regnum sublimat aeternum.

CAP. IV.

Ut autem plene valeamus agnoscere quomodo apprehendi possit tam mira conversio, et in puerilem gradum qua nobis mutatione redeundum sit, doceat nos beatus Paulus, et dicat: Nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote (I Cor. XIV, 20). Non ergo ad ludicra infantiae et imperfecta nobis primordia revertendum est, sed aliquid quod etiam graves annos deceat, inde sumendum, ut velox sit commotionum transitus, citus ad pacem recursus: nulla sit memoria offensionis, nulla cupiditas dignitatis; amor sociae

communio, aequalitas naturalis. Magnum enim bonum est nocere non nosse et maligna non sapere: quia inferre ac referre injuriam, mundi hujus prudentia est; nemini autem malum pro malo reddere, Christianae est aequanimitatis infantia. Ad hanc vos, dilectissimi, similitudinem parvulorum mysterium hodiernae festivitatis invitat; et hanc vobis humilitatis formam adoratus a magis puer Salvator insinuat: qui ut imitatoribus suis quid gloriae pararet ostenderet, ortus sui tempore editos martyrio consecravit: ut in Bethleem, ubi Christus natus est, geniti, per communionem aetatis consortes fierent passionis. Ametur igitur humilitas, et omnis a fidelibus vitetur elatio. Alter alterum sibi praeferat, et nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius: ut cum in omnibus abundaverit affectus benevolentiae, in nullo virus inveniatur invidiae: quoniam qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur (Luc. XIV, 11): eodem ipso testante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XXXVIII.

In Epiphaniae solemnitate VIII.

SYNOPSIS.---I.

Stella gratiam, magi omnes gentes, Herodes paganos, infantes occisi martyres figurant. Omnium est temporum praesens festivitas.---II. Sola fidei luce attingi posse Christi Dei hominisque mysterium, reparando homini necessarium.---III. Gratiae necessitas. Homo bona agens, a Deo habet et effectum operis, et initium voluntatis. Sanctis timendum ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur ope gratiae. Quibus signis quisque experiri potest an in ipso Deus habitet?---IV. Ex charitate

in primis habitatorem cordis Deum cognovimus. Charitati quantum laborandum.

CAP. I.

Causam, dilectissimi, et rationem solemnitatis hodiernae saepe vobis et evangelica narratio, et observantiae consuetudo patefecit; nec necesse est ita nunc, quae inter Salvatoris nostri humana primordia sunt gesta, replicari, ut de splendore novi sideris, de magis magorumque muneribus, de saevitia Herodis et de interfectione infantium disseramus; cum, sicut nostis, et in stellae fulgore Dei gratia, et in tribus viris vocatio gentium, et in rege impio crudelitas paganorum, et in occisione infantium cunctorum martyrum forma praecesserit. Sed quia in sacratissimo die reddendum expectationi vestrae est sacerdotalis sermonis officium, nitamur, ut possumus adjuvante Spiritu Dei, eo per intelligentiae semitas pervenire, ut cognoscamus sacramentum praesentis festi ad omnium fidelium tempora pertinere; nec ullo modo habeatur insolitum, quod in dispensationum ordine adoratur antiquum.

CAP. II.

Quamvis ergo omnis anima Christiana nihil indignum debeat de Filii Dei majestate sentire, et transcens incipientis fidei rudimentis oporteat unumquemque ad sublimiora proficere, non necesse est tamen infirmitatem mentis humanae, dum verum hominem accepit Christus, de ipsa naturae nostrae communionem trepidare, et per initia vel incrementa corporea ad agnitionem unius cum Patre Deitatis difficulter accedere. Sed ubi inter caligantes cogitationes radius supernae lucis refulserit, cunctantes fidei moras splendor veritatis abrumpat: ut cor liberum, et a visibilibus absolutum, lumen intelligentiae tamquam ducem stellam sequatur: quia, sicut Apostolus

ait, Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris (Philip. II, 11) ut quem venerabatur in cunis humiliter jacentem, ipsum sine diffidentia adoret cum Patre regnantem. Haec autem manifestatio, dilectissimi, quae haesitantium nebulas dissolvit animarum, et ita facit innotescere Dei Filium, ut de hoc, quod idem est etiam hominis filius, nihil patiantur obstaculi, ad praesentis festi pertinet dignitatem; et vera est infantia Salvatoris declaratio Deitatis, quando carnis sensus ab humanis ad divina transfertur; ut quos deprimunt experimenta infirmitatum, erigant signa virtutum: quia tali auxilio et natura nostra indigebat et causa, ut reparare humanum genus nec sine majestate posset humilitas, nec sine humilitate majestas.

CAP. III.

Jam vero cum in singulorum fidelium profectibus divinorum elucet custodia mandatorum, impleturque quod dictum est: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et magnificent Patrem vestrum qui in coelis est (Matth. V, 16): quis illic non praesentem intelligat Deitatem, ubi veram videt apparere virtutem? quae utique sine Deo nulla est, nec proprietatem obtinet Deitatis, nisi spiritu sui vegetetur auctoris. Dicente enim discipulis suis Domino, Sine me nihil potestis facere (Joan. XV, 5), dubium non est hominem bona agentem ex Deo habere et effectum operis et initium voluntatis. Unde et Apostolus copiosissimus fidelium cohortator, Cum timore, inquit, et tremore vestram salutem operamini: Deus est enim qui operatur in vobis et velle et operari pro bona voluntate (Philip. II, 12). Et haec sanctis causa est tremendi atque metuendi ne ipsis operibus pietatis elati deserantur ope gratiae et ramaneant in infirmitate naturae. Qui autem experiri cupit an in ipso Deus habitet, de quo dicitur: Mirabilis Deus in sanctis suis (Ps. LXVII, 36), sincero examine cordis sui interiora discutiat et sagaciter quaerat qua humilitate resistat superbiae, qua

benevolentia obluctetur invidiae, quam non capiatur adulantium linguis, quamque bonis delectetur alienis; an pro malo non cupiat malum reddere, malitque inultas oblivisci injurias, quam imaginem et similitudinem sui Conditoris amittere, qui omnes ad cognitionem sui generalibus incitans donis, pluit super justos et injustos, et solem suum oriri facit super bonos et malos (Matth. V, 45).

CAP. IV.

Ac ne in multis laboret sollicitae discretionis inspectio, ipsam matrem virtutum omnium charitatem in secretis suae mentis inquirat, et si eam dilectioni Dei et proximi toto corde intentam repererit, ita ut etiam inimicis suis eadem velit tribui quae sibi optat impendi; quisquis hujusmodi est, Deum et rectorem et habitatorem sui esse non dubitet: quem tanto magnificentius recipit, quanto magis non in se, sed in Domino gloriatur (I Cor. I, 31): quoniam quibus dicitur: Regnum Dei intra vos est (Luc. XVII, 21), nihil non illius agunt spiritu, cujus reguntur imperio. Scientes igitur, dilectissimi, quoniam charitas Deus est (I Joan. IV, 16), qui operatur omnia in omnibus (I Cor. XII, 6), sectamini charitatem, ita ut in unum castae dilectionis affectum universorum fidelium corda concurrant. Transeuntia nos et vana non occupent; constanti desiderio ad ea quae sunt semper mansura tendamus. Sacramentum enim praesentis festi oportet in nobis esse perpetuum; quod utique sine fine celebrabitur, si in omnibus actibus nostris Dominus Jesus Christus appareat: qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen

SERMO XXXIX.

De Quadragesima I.

SYNOPSIS.---I

Hebraeorum exemplo esse jejunandum maxime contra hostes invisibiles.---II. Quadragesimae praesertim tempore parari insidias a daemone.---III. Cur Christus tentari voluerit, et quanta sint hominis pugnae in hac vita.---IV. Quanta invidia daemonis. Quae Christianorum arma?---V. Quae potissimum virtutes jejunium comitari debeant?---VI. In misericordiae maxime operibus verum jejunium esse.

CAP. I.

Hebraeorum quondam populus et omnes Israeliticae tribus, cum propter peccatorum suorum offensiones gravi Philistinorum dominatione premerentur, ut superare hostes suos possent, sicut sacra manifestat historia, vires animi et corporis indicto sibi reparavere jejunio. Intellexerant enim duram et miseram illam subjectionem neglectu se mandatorum Dei et morum corruptione meruisse, frustra se armis certare, nisi prius vitiis repugnassent. Abstinentes ergo a cibo et potu severae sibi castigationis adhibere censuram; et ut hostes suos vincerent, gulae illecebram in seipsis ante vicerunt. Factumque est hoc modo ut saevi adversarii et graves domini esurientibus cederent, quos sibi saturos subjugarant. Et nos itaque, dilectissimi, inter multas adversitates et praelia constituti, si similibus remediis uti cupimus, simili observatione curemur. Eadem enim propemodum causa nostra est quae illorum fuit: quoniam sicut illi a carnalibus adversariis, ita et nos a spiritalibus maxime impugnamur inimicis. Qui si donata nobis per Dei gratiam morum correctione vincantur, etiam corporeorum nobis hostium fortitudo succumbet; et emendatione nostra infirmabuntur, quos graves nobis, non ipsorum merita, sed nostra delicta fecerunt.

CAP. II.

Quapropter, dilectissimi, ut omnes hostes nostros superare valeamus, per observantiam coelestium mandatorum divinum quaeramus auxilium, scientes non aliter nos praevalere posse adversariis nostris, nisi praevaluerimus et nobis. Sunt enim intra nosmetipsos multa certamina, et aliud caro adversus spiritum, aliud adversus carnem spiritus concupiscit (Galat. V, 17). In qua dissensione si cupiditates corporis fuerint fortiores, turpiter animus amittet propriam dignitatem, et perniciosissimum erit eum servire quem decuerat imperare. Si autem mens rectori suo subdita, et supernis muneribus delectata, terrenae voluptatis incitamenta calcaverit, et in suo mortali corpore regnare peccatum non siverit (Rom. VI, 12), ordinatissimum tenebit ratio principatum, et munitiones ejus nulla spiritalium nequitiarum labefactabit illusio: quia TUNC EST vera pax homini et vera libertas, quando et caro animo iudice regitur, et animus Deo praeside gubernatur. Haec autem praeparatio, dilectissimi, licet omni tempore salubriter assumatur, ut pervigiles hostes incessabili superentur industria, nunc tamen sollicitius expetenda est, et studiosius instruenda, quando et ipsi subtilissimi adversarii acriori insidiantur astutia. Scientes enim adesse sacratissimos Quadragesimae dies, in quorum observantia omnes praeteritae desidia castigantur, omnes negligentiae diluuntur, ad hoc utique totam vim suae malignitatis intendunt, ut celebraturi sanctum Pascha Domini, in aliquo inveniantur immundi; et unde eis obtinenda erat propitiatio, inde contrahatur offensio.

CAP. III.

Accedentes ergo, dilectissimi, ad Quadragesimae initium, id est, ad diligentiores Domini servitutes, quia quasi ad quemdam agonem sancti operis introimus, ad pugnas tentationum animas praeparemus; et intelligamus

quanto studiosiores pro nostra salute fuerimus, tanto nos vehementius ab adversariis impetendos. Sed fortior est qui in nobis est quam qui adversum nos est, et per ipsum validi sumus, in cuius virtute confidimus: quia ob hoc Dominus se tentari a tentatore permisit, ut cuius munimur auxilio, ejusdem erudiremur exemplo. Vicit enim adversarium, ut audistis, testimoniis legis, non potestate virtutis; ut hoc ipso et hominem plus honoraret, et adversarium plus puniret, cum hostis generis humani non quasi a Deo jam, sed quasi ab homine vinceretur. Pugnavit ergo ille tunc, ut et nos postea pugnaremus; vicit ille, ut et nos similiter vinceremus. **NULLA SUNT** enim, dilectissimi, sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine probationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. Vita haec nostra in medio insidiarum, in medio praeliorum est. Si nolumus decipi, vigilandum est; si volumus superare, pugnandum est. Et ideo sapientissimus Salomon, Fili, inquit, accedens ad servitutum Dei, praepara animam tuam ad tentationem (Eccli. II, 1). Vir enim sapientia Dei plenus, sciens studium religionis laborem habere certaminis, cum praevideret pugnae periculum, ante admonuit pugnaturum: ne forte si ad ignorantem tentator accederet, imparatum citius vulneraret.

CAP. IV.

Nos itaque, dilectissimi, qui divinis eruditionibus instituti, ad agonem praesentis certaminis scienter accedimus, audiamus dicentem Apostolum: Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiarum, in coelestibus (Ephes. VI, 12); et non ignoremus quod hi hostes nostri contra se geri omnia sentiunt, quaecumque nos pro nostra salute agere tentamus; et hoc ipso quod boni aliquid appetimus, adversarios provocamus. Haec enim inter nos atque illos per diabolicae invidiae fomitem

inveterata dissensio est, ut quia illi ab his bonis exciderunt, ad quae nos Deo auxiliante provehimur, nostris justificationibus torqueantur. Si ergo nos erigimur, illi corruunt; si nos convalescimus, illi infirmantur. Remedia nostra plagae ipsorum sunt, quia curatione nostrorum vulnerum vulnerantur. State ergo, dilectissimi, ut Apostolus ait, succincti lumbos mentis vestrae in veritate, et calceati pedes in praeparatione Evangelii pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela maligni ignea exstinguere, et galeam salutis assumite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei (Ephes. VI, 14). Videte, dilectissimi, quam potentibus nos telis, quam insuperabilibus munimentis dux multis insignis triumphis, et invictus Christianae militiae magister armaverit. Succinxit lumbos balteo castitatis, calceavit pedes vinculis pacis: quia et discinctus miles cito, ab impudicitiae incentore vincitur, et non calceatus facile a serpente mordetur. Scutum fidei ad protectionem totius corporis dedit, capiti galeam salutis imposuit, dexteram gladio, id est verbo veritatis, instruxit: ut spiritualis praeliator non solum sit tutus a vulnere, sed et repugnantem valeat vulnerare.

CAP. V.

His igitur, dilectissimi, freti armis, impigre atque intrepide propositum nobis certamen ineamus: ut in isto jejuniorum stadio, non eo tantum simus fine contenti, ut solam ciborum abstinentiam putemus esse sectandam. Parum enim est si carnis substantia tenuatur, et animae fortitudo non alitur. Afflicto paululum exteriori homine, reficiatur interior; et subtracta carni saturitate corporea, spiritalibus mens deliciis roboretur. Circumspiciat se omnis anima Christiana, et severo examine cordis sui interna discutiat. Videat ne quid ibi discordiae inhaeserit, ne quid cupiditatis insederit. Castitas incontinentiam procul pellat, tenebras simulationis lux abigat veritatis. Detumescat superbia, resipiscat iracundia, comminuantur

jacula noxarum, et obtrectatio linguae frenetur. Cessent vindictae, et oblivioni mandentur injuriae. Omnis postremo plantatio quam non plantavit Pater coelestis, radicitus auferatur (Matth. XV, 13). Tunc enim in nobis bene virtutum semina nutriuntur, quando de agro cordis nostri omne germen externum evellitur. Si quis ergo in quempiam ita cupiditate ultionis exarsit, ut eum aut carceri tradiderit, aut vinculis illigaverit, absolutionem non solum insontis, sed etiam ejus qui poena dignus videtur acceleret: ut illa Dominicae orationis regula fidenter utatur, dicens: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. (Matth. VI, 12). Quam partem petitionum ita Dominus speciali insinuatione commendat, quasi totius orationis effectus in hac conditione consistat: Si enim, inquit, dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et Pater vester vobis, qui in coelis est. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra (Ibid. 14).

CAP. VI.

Proinde, dilectissimi, memores infirmitatis nostrae, quia facile in quaelibet delicta prolabimur, hoc potissimum remedium, et istam efficacissimam vulnerum nostrorum curationem nullatenus negligamus. Remittamus, ut remittatur nobis; demus veniam, quam rogamus; et non studeamus vindicari, qui nobis precamur ignosci. Pauperum gemitus surdo non transeamus auditu, et misericordiam indigentibus prompta benignitate praestemus, ut misericordiam in judicio mereamur invenire. Ad quam perfectionem qui studium suum gratia Dei adjutus intenderit, hic sanctum jejunium fideliter peraget (I Cor. V, 8), hic a fermento malitiae veteris alienus, in azymis sinceritatis et veritatis ad beatum Pascha perveniet, et per novitatem vitae digne laetabitur in sacramento reformationis humanae: per Christum Dominum nostrum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XL.

De Quadragesima II.

SYNOPSIS.

I. Semper in hac vita proficiendum esse. ---II. In id maxime enitendum Quadragesimae tempore, quo magis saevit diabolus.---III. Cur Christus esuriens non mutavit lapides in panem?---IV. Non sterilem esse debere Quadragesimae inedia.---V. Miserationem et clementiam principum imitandam esse Quadragesimae tempore.

CAP. I.

Licet nobis, dilectissimi, appropinquante festivitate paschali jejunium quadragesimale ipse legitimi temporis recursus indicat, cohortatio tamen etiam nostri sermonis adhibenda est, quae, auxiliante Domino, nec inutilis sit pigris, nec onerosa devotis. Nam cum omnem observantiam nostram ratio istorum dierum poscat augeri, nemo est (ut confido) de vobis, qui se ad opus bonum non gaudeat incitari. Natura enim nostra, manente adhuc mortalitate, mutabilis, etiamsi ad summa quaeque virtutum studia provehatur, semper tamen sicut potest habere quo recidat, ita potest habere quo crescat. **ET HAEC EST** perfectorum vera justitia, ut numquam praesumant se esse perfectos, ne ab itineris nondum finiti intentione cessantes, ibi incidant deficiendi periculum, ubi proficiendi deposuerint appetitum. Quia ergo nemo nostrum, dilectissimi, tam perfectus et sanctus est, ut perfectior sanctiorque esse non possit, omnes simul sine differentia graduum, sine discretione meritorum, ab iis in quae pervenimus, in ea quae nondum apprehendimus, pia aviditate curramus, et ad mensuram consuetudinis nostrae necessariis aliquid addamus augmentis. Parum

enim religiosus alio tempore demonstratur, qui in his diebus non religiosior invenitur.

CAP. II.

Unde opportune auribus nostris lectio apostolicae praedicationis insonuit, dicens: Ecce nunc tempus acceptum, ecce nunc dies salutis (II Cor. VI, 2). Quid enim acceptius hoc tempore, quid salubrius his diebus, in quibus vitiis bellum indicitur, et omnium virtutum profectus augetur? Semper quidem tibi, o anima Christiana, vigilandum contra salutis tuae adversarium fuit, ne ullus pateret locus tentatoris insidiis; sed modo tibi major cautio et sollicitior est adhibenda prudentia, quando idem hostis tuus acriori saevit invidia. Nunc enim in toto mundo potestas ei antiquae dominationis auferitur, et innumera illi captivitatis vasa rapiuntur. Renuntiatur atrocissimo praedoni a populis omnium nationum, omniumque linguarum, et nullum jam genus hominum reperitur, quod non tyrannicis legibus reluctetur, dum per omnes fines terrarum regeneranda in Christo multorum millium millia praeparantur; et appropinquante novae creaturae ortu, spiritalis nequitia ab iis quos possidebat extruditur. Fremit ergo exspoliati hostis impius furor, et novum quaerit lucrum, quia jus perdidit antiquum. Captat indefessus et pervigil, si quas reperiat oves a sacris gregibus negligentius evagantes, quas per procliva voluptatum et per devexa luxuriae in diversoria mortis inducat. Inflammat itaque iras, nutrit odia, acuit cupiditates, irridet continentiam, incitat gulam.

CAP. III.

Quem enim tentare non audeat, qui nec ab ipso Domino nostro Jesu Christo conatus suae fraudis abstinuit? Nam, sicut evangelica patefecit historia, cum Salvator noster, qui erat verus Deus, ut verum se hominem etiam demonstraret, et impias opiniones totius erroris

excluderet, post quadraginta dierum noctiumque jejunium, infirmitatis nostrae in se recepisset esuriam, gavisus diabolus signum se in eo passibilis atque mortalis invenisse naturae, ut exploraret potentiam, quam timebat: Si Filius Dei, inquit, es, dic ut lapides isti panes fiant (Matth. IV, 2). Poterat utique istud Omnipotens, et facile erat ut ad Creatoris imperium, in quam juberetur speciem cujuslibet generis creatura transiret; sicut, cum voluit, in convivio nuptiali aquam mutavit in vinum (Joan. II, 9): sed hoc magis salutiferis dispositionibus congruebat, ut superbissimi hostis astutia, non potentia Deitatis a Domino, sed humilitatis mysterio vinceretur. Denique fugato diabolo, et in omnibus artibus suis tentatore frustrato, accesserunt ad Dominum angeli, et ministrabant ei; ut veri hominis et veri Dei, et apud dolosas interrogationes inviolata esset humanitas, et apud sancta obsequia manifesta Divinitas. Confundantur itaque filii diaboli atque discipuli, qui repleti inspiratione viperea, simplices quosque decipiunt, negantes in Christo utramque veram esse naturam, dum aut Deitatem homine, aut hominem Deitate dispoliant, cum unius temporis gemino documento utraque falsitas sit perempta: quia et per famem corporis perfecta humanitas, et per famulantes angelos demonstrata est perfecta Divinitas.

CAP. IV.

Quia ergo, dilectissimi, sicut Redemptoris nostri magisterio edocti sumus, non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei (Matth. IV, 4; Deut. VIII, 3); dignumque est ut populus Christianus in quantacumque abstinentia constitutus, magis desideret se Dei verbo quam cibo satiare corporeo, prompta devotione et alacri fide suscipiamus solemne jejunium, non in sterili inedia, quam plerumque et imbecillitas corporis et avaritiae morbus indicit, sed in larga benevolentia celebrandum: ut scilicet simus de illis de quibus ipsa Veritas dicit: Beati qui

esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Matth. V, 6). Deliciae igitur nostrae sint opera pietatis, et illis cibis qui nos ad aeternitatem nutriunt impleamur. Laetemur in refectionibus pauperum, quos impendia nostra satiaverint. Jucundemur in vestitu eorum quorum nuditatem indumentis necessariis texerimus. Sentiant humanitatem nostram aegritudines decumbentium, imbecillitates debilium, labores exsulum, destitutio pupillorum, et desolatarum moestitudo viduarum: in quibus juvandis nemo est qui non aliquam possit exsequi benevolentiae portionem. NULLI enim parvus est census, cui magnus est animus; nec de rei familiaris modo mensura miserationis pendet aut pietatis. Numquam merito caret, etiam in tenui facultate, bonae voluntatis opulentia. Majora quidem impendia sunt divitum, et minora mediocrum; sed non discrepat fructus operum, ubi idem est affectus operantium.

CAP. V.

In ista autem, dilectissimi, exercendarum opportunitate virtutum, sunt et aliarum insignia coronarum, quae nullo horreorum dispendio, nulla diminutione pecuniae capiantur; si repellatur lascivia, si abdicetur ebrietas, et carnalis concupiscentia castitatis legibus edometur; si odia transeant in dilectionem, si inimicitiae convertantur in pacem, si tranquillitas exstinguat iram, si mansuetudo remittat injuriam, si denique dominorum atque servorum tam ordinati sint mores, ut et illorum potestas mitior, et istorum sit disciplina devotior. Hac igitur observantia, dilectissimi, obtinebitur misericordia Dei, et abolito peccatorum reatu, religiose venerandum Pascha celebrabitur. Quod et Romani orbis piissimi imperatores sancta dudum instituta observatione custodiunt, qui in honorem Dominicae Passionis et Resurrectionis altitudinem suae potestatis inclinant, et constitutionum suarum severitate mollita, multarum culparum reos faciunt relaxari; ut in diebus,

quibus mundus salvatur miseratione divina, etiam ipsorum supernae bonitatis imitatrix sit aemulanda clementia. Imitentur igitur Christiani populi principes suos, et ad domesticam indulgentiam regiis incitentur exemplis. Non enim privatas leges fas est austeriores esse quam publicas. Remittantur culpaе, vincula solvantur, deleantur offensaе, pereant ultiones: ut sacra festivitas per divinam atque humanam gratiam, omnes laetantes, omnes habeat innocentes: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per infinita saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLI.

De Quadragesima III.

SYNOPSIS.

I. Quanta conscientiae puritate jejunium celebrari debeat? Quomodo se quisque examinare?--- II. Audacia diaboli in tentatione Christi nos cautiores reddere debet, hoc praesertim tempore.--- III. Miseratione jejunium sanctificari.

CAP. I.

Semper quidem nos, dilectissimi, sapienter et sancte vivere decet, et in id voluntates nostras actionesque dirigere, quod divinae novimus placere justitiae; sed cum ii appropinquant dies quos illustriores nobis salutis nostrae sacramenta fecerunt, diligentiore sollicitudine corda nostra sunt mundanda, et studiosius exercenda est disciplina virtutum: ut sicut ipsa mysteria quadam sui parte majora sunt, ita et nostra observantia superet in aliquo consuetudinem suam; et cui festivitas est celebranda sublimior, ipse quoque in ea reperiatur ornatior. Si enim rationabile et quodammodo religiosum

videtur per diem festum in vestitu nitidiore prodire, et habitu corporis hilaritatem mentis ostendere; si ipsam quoque orationis domum propensiore tunc cura et ampliore cultu, quantum possumus, adornamus, nonne dignum est ut anima Christiana, quae verum vivumque Dei templum est, speciem suam prudenter exornet, et redemptionis suae celebratura sacramentum, omni circumspectione praecaveat ne ulla eam macula iniquitatis offuscet, aut duplicis cordis ruga dedecoret? Nam quid prodest honestatis formam praeferens cultus exterior, si interiora hominis aliquorum sordeant contaminatione vitiorum? Omnia igitur quae animi puritatem et speculum mentis obnubilant, abstergenda sedulo et quadam elimatione reddenda sunt clariora. Scrutetur quisque conscientiam suam, seque ante se statuatur proprii censura iudicii. Videat, si in secreto cordis sui illam, quam Christus dat (Joan. XIV, 27), invenit pacem, si desiderium spiritus nulla concupiscentia carnis impugnat, si humilia non spernit, si alta non appetit, si iniquo non delectatur lucro, si immoderato rerum suarum non gaudet augmento, si denique aliena felicitate non uritur, aut inimici miseria non laetatur. Et cum harum perturbationum nihil in se forte repererit sincero disquirat examine qualium cogitationum specie frequentetur; et utrum nullis vanitatum imaginibus acquiescat, vel quam cito animum ab iis quae noxie blandiuntur abducat. Nam nullis illecebris commoveri, nullis cupiditatibus titillari, non est istius vitae, quae tota tentatio est (Job. VII, 1), et qua nimirum vincitur, qui vinci ab eadem non veretur. Superbum est enim de non peccandi facilitate praesumere, cum hoc ipsum praesumpsisse peccatum sit, dicente beato Joanne apostolo: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est (I Joan. I, 8).

CAP. II.

Nemo igitur se fallat, dilectissimi, nemo se decipiat; neque ita quisquam de cordis sui puritate confidat, ut putet se nullis tentationum periculis subjacere; cum pervigil ille tentator eos acrioribus pulset insidiis, quos maxime viderit abstinere a peccatis. Nam a quo dolos suos contineat, qui ipsum quoque Dominum majestatis ausus est calliditatis suae fraude tentare? Viderat superbiam suam baptizati Domini Jesu humilitate calcatam; intellexerat quadraginta dierum jejunio omnem cupiditatem carnis exclusam, et tamen non desperavit de artibus suae malitiae spiritalis improbitas; tantumque sibi de naturae nostrae mutabilitate promisit, ut quem verum experiebatur hominem, praesumeret posse fieri peccatorem. Si ergo ab ipso Domino et Salvatore nostro deceptionum suarum diabolus non revocavit insidias, quanto magis fragilitatem nostram impugnare praesumet, quos exinde vehementiore odio et invidia saeviore persequitur, ex quo ei in baptismo renuntiavimus, et ab illa cui dominabatur origine, in novam creaturam divina regeneratione transivimus! Unde quia dum mortali carne circumdamur, non desinit nobis hostis antiquus laqueos peccati ubique praetendere, et tunc maxime adversus Christi membra saevire, quando ab eis sunt sacratiora celebranda mysteria, merito doctrina Spiritus sancti hac eruditione imbuit populum Christianum, ut ad paschale festum quadraginta dierum se continentia praepararet. Cujus purificationis ratio jam nos ad observantiam suae salubritatis invitat, et diligentiam nobis propositae castigationis indicit. Quanto enim sanctius quisque hos dies invenietur egisse, tanto probabitur Pascha Domini religiosius honorasse.

CAP. III.

In diebus igitur sanctorum jejuniorum pietatis opera, quibus semper studendum est, abundantius exsequamur: Misericordes simus ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. VI, 10): ut in ipsis quoque

eleemosynarum distributionibus, bonitatem Patris coelestis imitemur, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. V, 45). Quamvis ergo fidelium praecipue sit adjuvanda paupertas, etiam illi tamen, qui nondum Evangelium receperunt, in suo labore miserandi sunt: quia in omnibus hominibus naturae est diligenda communio, quae nos etiam iis benignos debet efficere, qui nobis quacumque sunt conditione subjecti, maxime si eadem gratia jam renati, et eodem sanguinis Christi pretio sunt redempti. Simul enim et cum istis habemus, quod ad imaginem Dei conditi sumus, nec carnali origine a nobis, nec spiritali nativitate divisi sunt. Eodem Spiritu sanctificamur, eadem fide vivimus, ad eadem sacramenta concurrimus. Non spernatur haec unitas, nec vilis nobis sit tanta communio; sed hoc ipsum nos per omnia faciat mitiores, quod eorum utimur subiectione, cum quibus uni Domino eadem subjicimur servitute. Si qui ergo horum gravioribus dominos suos offendere delictis, indulgentiam nunc in diebus reconciliationis accipiant. Auferat miseratio severitatem, et venia deleat ultionem. Nullum custodia teneat, nullum carcer includat: quoniam Deus noster misericordiam suam hac conditione promisit, ut remittenda sibi is nosset peccata propria, qui remisisset aliena (Matth. XVIII, 33). Dissensionum materies, dilectissimi, et inimicitiarum aculei conterantur. Cessent odia, deficient simultates, in unitatem dilectionis omnia Christi membra convenient: Beati enim pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur (Matth. V, 9); nec solum filii, sed etiam haeredes, cohaeredes autem Christi (Rom. VIII, 17), qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLII.

De Quadragesima IV.

SYNOPSIS.

I. Quadragesimam purgandis animarum sordibus salubriter esse institutum.---II. Omnibus virtutibus studendum hoc tempore, quae ex voluntate pensantur.---III. Ex ipsa pietate insidiari diabolus; cujus tentationum erga Christum ordo et ratio explicantur.---IV. De perversa Manichaeorum abstinencia.---V. Eisdem in honorem solis et lunae die Dominica et feria secunda jejunare, a participatione sanguinis Christi abstinere, etc.--- VI. Uti per opera virtutum sanctificetur Quadragesima.

CAP. I.

Praedicaturus vobis, dilectissimi, sacratissimum maximumque jejunium, quo aptius utar exordio, quam ut verbis Apostoli, in quo Christus loquebatur, incipiam, dicamque, quod lectum est: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis (II Cor. VI, 2)? Quamvis enim nulla sint tempora quae divinis non sint plena muneribus, et semper nobis ad misericordiam Dei per ipsius gratiam praestetur accessus, nunc tamen omnium mentes majori studio ad spiritales profectus moveri, et ampliori fiducia oportet animari, quando ad universa pietatis officia, illius nos diei, in quo redempti sumus, recursus invitat: ut excellens super omnia passionis Dominicae sacramentum purificatis et corporibus et animis celebremus. Debeatur quidem tantis mysteriis ita incessabilis devotio et continuata reverentia, ut tales permaneremus in conspectu Dei, quales nos in ipso paschali festo dignum est inveniri. Sed quia haec fortitudo paucorum est, et dum carnis fragilitati austerior observantia relaxatur, dumque per varias actiones vitae hujus sollicitudo distenditur, necesse est de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere; magna divinae institutionis salubritate provisum est, ut ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in

quibus aliorum temporum culpas et pia opera redimerent, et jejunia casta decoquerent.

CAP. II.

Ingressuri igitur, dilectissimi, dies mysticos et jejuniorum remediis consecratos, praeceptis apostolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac spiritus (II Cor. VII, 1): ut castigatis colluctationibus quae sunt inter utramque substantiam, animus, quem sub Dei gubernaculis constitutum corporis sui decet esse rectorem, dominationis suae obtineat dignitatem: ut nemini dantes ullam offensionem, vituperationibus obloquentium non simus obnoxii. Digna enim ab infidelibus reprehensione carpemur, et nostro vitio linguae impiae in injuriam se religionis armabunt, si jejunantium mores a puritate perfectae continentiae discreparint. Non enim in sola abstinentia cibi stat nostri summa jejunii, aut fructuose corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate revocetur et ab obtreccionibus lingua cohibeatur. Sic ergo nobis edendi est castiganda libertas, ut etiam aliae cupiditates eadem lege frenentur. Mansuetudinis et patientiae, pacis et tranquillitatis hoc tempus est: in quo exclusa omnium contaminatione vitiorum, perpetuitas nobis est acquirenda virtutum. Nunc piarum mentium fortitudo donare culpas, negligere contumelias, et oblivisci assuescat injurias. Nunc fidelis animus per arma justitiae a dextris se exerceat et sinistris (II Cor. VI, 7): ut per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, securam conscientiam constantemque probitatem nec laudes inflent, nec opprobria defatigent. Religiosorum modestia non sit moesta, sed sancta; nec inveniantur in eis ullarum murmura querelarum, quibus numquam desunt sanctorum solatia gaudiorum. Non timeatur inter opera misericordiae terrenarum diminutio facultatum. Semper dives est Christiana paupertas, quia plus est quod habet quam quod non habet. Nec pavet in isto mundo indigentia

laborare, cui donatum est in omnium rerum Domino omnia possidere. Operantibus ergo quae bona sunt, non est omnino metuendum ne eis desit facultas operandi; cum et in duobus nummis evangelicae illius viduae sit magnificata devotio (Luc. XXI, 2), et pro calice aquae frigidae praemium habeat gratuita largitio (Matth. X, 42). Ex affectibus enim piorum benignitatis mensura taxatur; et numquam eum miserendi efficacia deserit, in quo misericordia ipsa non deficit. Experta est hoc vidua sancta de Sarepta, quae beato Eliae in tempore famis, unius diei cibum, quem solum habebat, apposuit (III Reg. XVII, 12), et prophetae esuriam necessitati suae praeferens, exiguum farinae et pusillum olei incunctanter expendit. Sed non defuit ei quod fideliter erogavit, et in vasis pia effusione vacuatis, fons novae facultatis exortus est: ut sanctis usibus non minueretur ejus substantiae plenitudo, cujus non fuerat formidata defectio.

CAP. III.

His autem studiis, dilectissimi, ad quae vos voluntarie confidimus praeparatos, non ambigatis diabolum, qui omnium virtutum est adversarius, invidere et ad hoc vim suae malignitatis armare, ut pietati laqueos de ipsa pietate praetendat, et quos non potuerit dejicere per diffidentiam, conetur superare per gloriam. Vicinum est enim rectis actionibus superbiae malum, et de proximo semper virtutibus insidiatur elatio: quia difficile est ut laudabiliter viventem laus humana non capiat, nisi, ut scriptum est, qui gloriatur, in Domino gloriatur (II Cor. X, 17). Cujus vero ille hostis nequissimus non audeat impugnare propositum? cujus non appetat violare jejunium? quando versutias suas, sicut evangelica lectione patefactum est, nec ab ipso mundi Salvatore continuit? Expavescens enim in illo quadraginta dierum noctiumque jejunium, explorare callidissime voluit utrum hanc continentiam donatam haberet an propriam: ut non metueret deceptionum suarum opera resolvenda, si

Christus ejus esset conditionis cujus est corporis. Primo itaque dolo scrutatus est an ipse esset substantiarum creator, qui rerum corporearum posset in quas vellet mutare naturas; secundo, an sub humanae carnis specie Divinitas obumbrata tegeretur, cui facile esset pervium sibi aerem facere, et terrena per vacuum membra librare. Sed cum illi Dominus justitiam maluisset opponere veri hominis, quam potentiam manifestare Deitatis, ad hoc convertit tertiae fraudis ingenium, ut eum in quo divinae potestatis signa cessaverant, dominandi cupiditate tentaret, et ad venerationem sui regna mundi pollicendo traduceret. Sed prudentiam diaboli stultam fecit sapientia Dei: ut superbus hostis de eo quod quondam ligaverat ligaretur, nec eum metueret persequi, quem pro mundo oportebat occidi.

CAP. IV.

Hujus igitur adversarii dolos, non solum in illecebris gulae, sed etiam in proposito abstinentiae caveamus. Qui enim scivit humano generi mortem inferre per cibum, novit et per ipsum nocere jejunium; et ad contrariam fraudem, famulis utendo Manichaeis, sicut impulit interdicta praesumi, ita suadet concessa vitari. Utilis quidem est observantia, quae parco assueta victu, deliciarum cohibet appetitum; sed vae illorum dogmati, apud quos etiam jejunando peccatur! Damnant enim creaturarum naturas in Creatoris injuriam, et contaminari edentes asserunt iis quorum non Deum, sed diabolum conditorem esse definiunt; cum prorsus nulla sit substantia mala, nec ipsius mali sit ulla natura. Omnia enim bona bonus auctor instituit, et unus est universarum rerum creator, qui fecit coelum et terram, mare et omnia quae in eis sunt (Psal. CXLV, 6). Ex quibus quidquid homini ad cibum potumque concessum est, sanctum et mundum est in sui generis qualitate. Quod si immoderata aviditate sumatur, nimietas edaces et bibaces dedecorat, non cibi neque poculi natura contaminat. Omnia enim, sicut

Apostolus ait, munda sunt mundis. Coinquinatis autem et infidelibus nihil est mundum, sed coinquinata sunt eorum mens et conscientia (Ad Tit. I, 15).

CAP. V.

Vos autem, dilectissimi, catholicae matris sancta generatio, quos in schola veritatis Dei Spiritus erudit, libertatem vestram congrua ratione moderamini, scientes quoniam bonum est etiam a licitis abstinere, et cum castigatius vivendum est, ita discernere cibos ut usus eorum semoveatur, non natura damnetur. Nullo itaque vos contagio eorum error attingat, qui sua maxime observantia polluuntur, servientes creaturae potius quam Creatori (Rom. I, 25), et luminaribus coeli stultam abstinentiam devoentes: siquidem in honorem solis ac lunae prima et secunda Sabbati jejunare delegerunt, uno perversitatis suae opere bis impii, bis profani, qui jejunium suum et ad siderum cultum, et ad resurrectionis Dominicae instituere contemptum. Resiliunt enim a sacramento salutis humanae, et Christum Dominum nostrum, in vera naturae nostrae carne vere natum, vere passum, vere sepultum et vere suscitatum esse non credunt. Et ob hoc diem nostrae laetitiae, jejunii sui moerore condemnant. Cumque ad tegendam infidelitatem suam nostris audeant interesse conventibus, ita in sacramentorum communionem se temperant, ut interdum, ne penitus latere non possint, ore indigno Christi corpus accipiant, sanguinem autem redemptionis nostrae haurire omnino declinent. Quod ideo vestrae notum facimus sanctitati, ut vobis hujuscemodi homines et his manifestentur indiciis, et quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio, a sanctorum societate sacerdotali auctoritate pellantur. De talibus enim beatus Paulus apostolus Ecclesiam Dei provide monet, dicens: Rogamus autem vos, fratres, ut observetis eos qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam quam didicistis faciunt, et declinate ab illis.

Hujuscemodi enim Christo Domino non serviunt, sed suo ventri; et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium (Rom. XVI, 27).

CAP. VI.

His ergo, dilectissimi, admonitionibus nostris, quas auribus vestris contra execrandum errorem frequenter ingessimus, sufficienter instructi, sanctos Quadragesimae dies pia devotione suscipite, et ad promerendam misericordiam Dei per opera vos misericordiae praeparate. Iras exstinguite, odia delete, unitatem diligite, et sinceram vos humilitatis officiis invicem praevenite. Servis et his qui vobis subjecti sunt cum aequitate dominamini, nullus eorum aut claustris crucietur aut vinculis. Cessent vindictae, remittantur offensae; severitas lenitate, indignatio mansuetudine, discordia pace mutetur. Omnes nos modestos, omnes placidos, omnes experiantur benignos; ut jejunia nostra accepta sint Deo. Cui ita demum sacrificium verae abstinentiae et verae pietatis offerimus, si nos ab omni malitia contineamus: auxiliante nobis per omnia Deo omnipotente, cui cum Filio et Spiritu sancto una est Deitas, una majestas in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLIII.

De Quadragesima V.

SYNOPSIS.

**I. Quomodo gratiae cooperetur homo, ut interius renovetur, quod nemini non est necessarium. ---II. Paucos esse quos vel adversa non turbent, vel prospera non inflent.---II. Omnibus necessitatem poenitendi incumbere.-
--IV. Maxime operibus misericordiae deleri peccata.**

CAP. I.

Apostolica, dilectissimi, doctrina nos admonet, ut deponentes veterem hominem cum actibus suis (Ephes. IV, 22; Coloss. III, 9), de die in diem sancta conversatione renovemur. Si enim templum Dei sumus, et mentium nostrarum Spiritus sanctus habitator est, dicente Apostolo: Vos estis templum Dei vivi (I Cor. VI, 16), multa nobis vigilantia laborandum est ut cordis nostri receptaculum tanto hospite non sit indignum. Et sicut in domibus manufactis laudabili diligentia providetur ut si quid aut infusione imbrum, aut turbine procellarum, vel ipsa fuerit antiquitate corruptum, cito in integrum cura restituat; ita jugi oportet sollicitudine praecaveri ne quid in nostris animis incompositum, ne quid inveniatur immundum. Quamvis enim aedificium nostrum sine ope sui non subsistat artificis, nec fabrica nostra possit esse incolumis, nisi ei protectio praefuerit conditoris, tamen quia rationabiles lapides sumus et viva materies, sic nos auctoris nostri extruxit manus, ut cum opifice suo etiam is qui reparatur, operetur. Gratiae igitur Dei obedientia se humana non subtrahat, nec ab illo bono, sine quo non potest bona esse, deficiat: ac si quid sibi impossibile aut arduum in mandatorum effectibus experitur, non in se remaneat, sed ad jubentem recurrat: qui ideo dat praeceptum, ut excitet desiderium et praestet auxilium, dicente propheta: Jacta in Deum cogitationem tuam, et ipse te enutriet (Ps. LIV, 23). An forte quisquam ita insolenter superbit, et ita se illaesum, ita immaculatum esse praesumit, ut nullius jam renovationis indigeat? Fallitur prorsus ista persuasio, et nimia vanitate veterascit quicumque inter tentationes hujus vitae ab omni se vulnere credit immunem. Plena omnia periculis, plena sunt laqueis. Incitant cupiditates, insidiantur illecebrae, blandiuntur lucra, damna deterrent, amarae sunt obloquentium linguae, nec semper veracia sunt ora laudantium. Inde saevit odium, hinc decipit mendax

officium: ut facilius sit vitare discordem, quam declinare fallacem.

CAP. II.

In ipsis autem virtutibus obtinendis tam dubius modus et tam incerta discretio est, ut si quisquam inter bonorum malorumque confinia, subtilissimi discriminis potuerit servare mensuras, difficile sit ut bene sibi consciam probitatem obtrectantium lingua non mordeat, et iniquorum evadat opprobria, cui est amica justitia. Jam cum ad ipsas rerum temporalium varietates cogitatio humana convertitur, quantae se opponunt caligines, quanti pravarum opinionum oboriuntur errores, ut de objectu contrariorum sumatur materia querelarum. Nam licet omnium fidelium corda non dubitent nullis hujus mundi partibus, nullisque temporibus providentiam abesse divinam, nec de stellarum potestate, quae nulla est, saecularium negotiorum pendere proventus, sed aequissimo et clementissimo summi Regis arbitrio cuncta disponi: quoniam, sicut scriptum est, Universae viae Domini misericordia et veritas (Ps. XXIV, 10), tamen cum quaedam non secundum desideria nostra procedunt, et sub humani iudicii errore superior est plerumque iniqui causa quam justii, vicinum nimis atque contiguum est, ut etiam magnos animos ista concutiant et in aliquod illicitae causationis murmur impellant. Siquidem istis varietatibus etiam excellentissimus propheta David usque ad periculum se turbatum profitetur, et dicit: Mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei, quia zelavi in peccatoribus, pacem peccatorum videns (Psal. LXXII, 2). Unde quia paucorum est tam solida fortitudo, ut nulla inaequalitatum perturbatione quatiantur, et multos fidelium non adversa tantum, sed etiam secunda corrumpant, sanandis vulneribus quibus humana infirmitas sauciatur, diligens est adhibenda curatio. Ideo enim de periculis quibus mundus hic plenus est quaedam breviter percurri, ut dicente Scriptura: Quis gloriabitur

castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato (Prov. XX, 9)? omnes sibi intelligant delictorum indulgentiam et reparationis necessariam esse medicinam.

CAP. III.

Quando autem opportunius, dilectissimi, ad remedia divina decurrimus, quam cum ipsa nobis sacramenta redemptionis nostrae temporum lege referuntur? Quae ut dignius celebremus, saluberrime nos quadraginta dierum jejunio praeparemus. Non enim ii tantum qui per mortis Christi resurrectionisque mysterium in novam vitam baptismo sunt regenerante venturi, sed etiam omnes populi renatorum, utiliter sibi et necessarie praesidium hujus sanctificationis assumunt: illi, ut quae nondum habent, accipiant; isti, ut accepta custodiant. Dicente namque Apostolo: Qui stat videat ne cadat (I Cor. X, 12), nemo est tanta firmitate suffultus, ut de stabilitate sua debeat esse securus. Utamur igitur, dilectissimi, saluberrimi temporis venerabilibus institutis, et sollicitiore cura cordis nostri specula tergamus. Quantumlibet enim caste et sobrie mortalis haec vita ducatur, quodam tamen pulvere terrenae conversationis aspergitur, et nitor mentium ad Dei imaginem conditarum non ita a fumo totius vanitatis alienus est, ut nulla possit sorde fuscari, et non semper indigeat expoliri. Quod si etiam cautissimis animis necessarium est, quanto illis amplius est expetendum, qui tota fere anni spatia aut securius aut forte negligentius transierunt? Quos charitate debita commonemus, ut non ideo sibimet blandiantur, quia nobis conscientiae singulorum patere non possunt, cum oculos Dei simul universa cernentis, non abdita locorum, non parietum septa secludant; nec solum ei acta et cogitata, verum et agenda et cogitanda sint cognita. Ista ergo scientia summi judicis, iste est tremendus aspectus, cui pervium est omne solidum, et apertum omne secretum; cui obscura clarent, muta

respondent, silentium confitetur, et sine voce mens loquitur. Nemo patientiam bonitatis Dei (Rom. II, 4) de peccatorum suorum impunitate contemnat; nec ideo illum aestimet non offensum, quia necdum est expertus iratum. Non sunt longae vitae mortalis induciae, nec diuturna est licentia insipientium voluntatum in aeternarum dolorem transitura poenarum, si dum justitiae sententia suspenditur, poenitentiae medicina non quaeritur.

CAP. IV.

Confugiamus igitur ad praesentem ubique misericordiam Dei, et ut sanctum Pascha Domini digna observantia celebretur, cunctorum se fidelium corda sanctificent. Mitescat saevitia, mansuescat iracundia, remittant sibi omnes culpas invicem suas, nec exactor sit vindictae, qui petitor est veniae. Dicentes enim: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12); durissimis nos vinculis illigamus, nisi quod profitemur impleamus. Unde si orationis hujus sacratissimum pactum non tota sui conditione servatum est, nunc saltem conscientiam suam unusquisque cognoscat, et alienis ignoscendo delictis, abolitionem suorum obtineat peccatorum. Dicente namque Domino: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester, qui in coelis est, delicta vestra (Matth. VI, 14; XVIII, 35; Luc. VI, 37): non longe est ab unoquoque quod poscit, cum de benignitate supplicis sententia pendeat judicantis: qui humanarum precum misericors et justus auditor, aequitati suae de nostra lenitate praescipsit, ut non haberet in eos jus severitatis, quos non invenisset cupidos ultionis. Clementes autem et mites animos etiam largitas decet. Nihil est enim dignius quam ut homo sit sui auctoris imitator, et secundum modum propriae facultatis, divini sit operis exsecutor. Nam cum aluntur esurientes, vestiuntur nudi, foventur infirmi, nonne auxilium Dei manus explet ministri, et benignitas servi munus est Domini? Qui cum ad effectus misericordiae

suae adiutore non egeat, ita suam omnipotentiam temperavit, ut laboribus hominum per homines subveniret. Et merito Deo gratiae referuntur de pietatis officiis, cujus opera videntur in famulis. Propter quod ipse Dominus discipulis ait: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et magnificent Patrem vestrum, qui est in coelis (Matth. V, 16); qui cum eodem Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLIV.

De Quadragesima VI.

SYNOPSIS.

I. Quadragesimae maxime tempore purganda esse vetustatis vitia, a quibus nemo immunis. ---II. Jejuniis conjungi debere animi integritatem, pacis unitatem, et eleemosynae largitatem, a qua nemo excluditur.---III. Humilitatis et lenitatis spiritu superbiae et vindictae studium pellendum.

CAP. I.

Semper quidem, dilectissimi, misericordia Domini plena est terra (Ps. CXXXII, 5); et unicuique fidelium ad colendum Deum ipsa rerum natura doctrina est, dum coelum et terra, mare et omnia quae in eis sunt, bonitatem et omnipotentiam sui protestantur auctoris, et famulantium elementorum mirabilis pulchritudo justam ab intellectuali creatura gratiarum exigit actionem. Sed cum ad istos recurritur dies, quos specialius reparationis humanae sacramenta signarunt, et qui vicino ordine atque contiguo festum paschale praecedunt, diligentius nobis praeparatio religiosae purificationis indicitur. Quamvis enim in quolibet tempore innocens vita sit

multorum, et plurimos Deo bonorum actuum consuetudo commendat, non adeo tamen de conscientiae integritate fidendum est, ut humanam fragilitatem inter scandala tentationesque degentem nihil potuisse arbitremur, quod laederet eam, incidere; cum propheta excellentissimus dicat: Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato (Prov. XX, 9)? Et iterum: Ab occultis meis munda me, Domine, et ab alienis parce servo tuo (Ps. XVIII, 13). Si autem, quod experimentis probatur, talis conditio est eorum qui concupiscentiis renituntur, qui iracundiae motibus reluctantur, et ipsarum quoque cogitationum arcana castigant, ut et numquam possint in cordibus suis non invenire quod reprobent, et saepe aut fallantur occultis, aut graventur alienis; considerandum est hoc in tempore attentius, quae vitia, quae aegritudines, quantaque sint vulnera, quibus austerior sit adhibenda medicina: ut illius sacramenti, per quod solvuntur opera diaboli, non inveniantur alieni. Paschalis quippe festivitatis hoc proprium est, ut tota Ecclesia remissione gaudeat peccatorum, quae non in eis tantum fiat qui sacro baptisate renascuntur, sed etiam in eis qui dudum in adoptivorum sorte numerantur. Quamvis enim principaliter novos homines faciat regenerationis ablutio, quia tamen superest omnibus contra rubiginem mortalitatis quotidiana renovatio, et inter profectuum gradus nullus est qui non semper melior esse debeat, generaliter annitendum est ut in die redemptionis nemo inveniatur in vitiis vetustatis.

CAP. II.

Quod ergo, dilectissimi, in omni tempore unumquemque convenit facere Christianum, id nunc sollicitius est et devotius exsequendum, ut apostolica institutio quadraginta dierum jejuniis impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, sed privatione maxime vitiorum. Nam cum ob hoc castigatio ista sumatur, ut carnalium desideriorum fomites subtrahantur, nullum

magis sectandum est continentiae genus, quam ut semper simus ab injusta voluntate sobrii, et ab inhonesta actione jejuni. Quae devotio non omittit aegros, non secernit invalidos: quia etiam in languido atque inutili corpore potest animi integritas reperiri, si ubi fuit sedes pravitatis, ibi confirmentur fundamenta virtutis. Et ideo infirmae carnis ista sufficit aegritudo, quae saepe mensuram voluntariae afflictionis excedit, tantum ut mens officii sui impleat partes, et quae corporea epulatione non utitur, nulla iniquitate pascatur. Rationabilibus autem sanctisque jejuniis nulla utilius quam eleemosynarum opera copulantur, quae uno misericordiae nomine multas laudabiles pietatis continent actiones, ut omnium fidelium pares animi esse possint etiam inter impares facultates. Dilectio enim quae simul Deo hominique debetur, nullis umquam ita impeditur obstaculis, ut non ei semper bene velle sit liberum. Dicentibus quippe angelis: Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis (Luc. II, 14), non solum virtute benevolentiae, sed etiam pacis bono beatus efficitur, quicumque aliis quacumque miseria laborantibus charitate compatitur. Latissima enim sunt opera pietatis, quae ipsa sui varietate id veris conferunt Christianis, ut in distributione eleemosynarum non solum divites et abundantes, sed etiam mediocres et pauperes, suas habeant portiones; et qui largitatis sunt viribus inaequales, mentis tamen affectione sint similes. Nam cum sub oculis Domini multi in gazophylacio ex opulentia sua multa conferrent, vidua quaedam duos intulit nummos (Luc. XXI, 2; Marc. XII, 42), et tali Jesu Christi testimonio meruit coronari, ut in tam parvo muneris modo omnium fuerit collationi digna praeferri: quia inter magna eorum dona, quibus multa residebant, illius quod fuit exiguum, fuit totum. Si vero aliquis tantae paupertatis coarctatur angustiis, ut nec ad duo aera inopi impartienda sufficiat, habet in praeceptis Domini unde impleat bonae voluntatis officium. Siquidem qui sitienti pauperi calicem aquae frigidae ministrarit, mercedem est sui operis adepturus (Matth. X, 42): tanta servis suis

Domino ad obtinendum regnum suum praeparante compendia, ut etiam praebitio aquae, cujus usus gratuitus atque communis est, praemio non careret. Quod ne ulla intercluderet difficultas, de aqua frigida forma est proposita pietatis: ne putaret se mercede cariturum, cui de calefactione potus lignorum impendium defuisset. De quo tamen calice non frustra admonet Dominus ut in nomine ipsius praebetur: quia haec, quae per se sunt vilia, fides efficit pretiosa, et quae ab infidelibus ministrantur, etsi fuerint sumptu magna, omni tamen justificatione sunt vacua.

CAP. III.

Celebraturi igitur Pascha Domini, dilectissimi, ita vos sanctis exercete jejuniis, ut ab omnibus perturbationibus liberi ad festa sacratissima veniatis. Superbiae spiritus, de quo sunt omnia orta peccata, humilitatis amore pellatur; et qui elatione tumuerant, mansuetudine mitigentur. Quorum vero animos aliqua exasperavit offensio, reconciliati sibimet in unitatem studeant redire concordiae. Nemini malum pro malo reddentes, et donantes invicem vobis, sicut Christus donavit nobis (Rom. XII, 17), humanas inimicitias pace delete; et si qui de subditis vestris aut claustra custodiae, aut vincula meruerunt, misericorditer relaxentur: ut qui quotidianae indulgentiae remediis indigemus, non difficulter peccatis ignoscamus alienis. Dicentes enim ad Dominum Patrem nostrum: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12), certissimum est quod cum aliorum delictis veniam tribuimus, nobis divinam clementiam praeparamus. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLV.

De Quadragesima VII.

SYNOPSIS.

I. Omnes, sive justos, sive peccatores, sive catechumenos, parare Domino viam debere per Quadragesimam.---II. Misericordiae et veritati ad imitationem Dei, fidei et charitati instandum Quadragesimae tempore.---III. Christo impendi, quod pro Christo praebetur.---IV. Omnium virtutum exercitio incumbendum hoc tempore.

CAP. I.

Virtus, dilectissimi, et sapientia fidei Christianae, amor Dei est, et amor proximi; neque ullo caret pietatis officio, cui studium est colere Dominum, et juvare conservum. Harum autem affectionum duplex unitas omni quidem est tempore exercenda, et proficienter augenda, sed nunc incrementis amplioribus dilatanda, ut quadraginta dierum jejunium, quod festi paschalis est praeivium, interiorum cordis auditum illius vocis instar moveat, qua verbis Isaiae prophetae Joannes Baptista dicebat: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus (Isai. XL, 3; Matth. III, 3). Sive enim illam partem populi cogitemus quae dudum certamina evangelici agonis ingressa, per spiritalis stadii cursum indesinenter tendit ad palmam; sive illam quae lethaliu[m] conscia peccatorum, per reconciliationis auxilium festinat ad veniam; sive illam quae sancti Spiritus regeneranda baptismate, vetustate Adam exui, et Christi cupit novitate vestiri, apte et utiliter omnibus dicitur. Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Quae autem viae Domini, quaeve sint semitae, ejusdem praedicatoris cohortatione discamus, qui divinae gratiae opera et dona promittens, futurarum commutationum reserabat effectus, addens sententiam prophetici sermonis, et dicens: Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur; et

erunt prava in directa, et aspera in vias planas (Isa. XL, 4). Vallis itaque mansuetudinem humilium, mons et collis elationem indicat superborum. Sed quia, sicut Veritas dicit, qui se humiliat, exaltabitur, et qui se exaltat, humiliabitur (Luc. XIV, 11; et XVIII, 14); merito et vallibus adimpletio, et montibus est annuntiata depressio: ut et plana nihil offensionis, et directa nihil habeant pravitatis. Quamvis enim angusta et ardua sit via, quae ducit ad vitam (Matth. VII, 14), non tamen in ea difficulter incedit, quem veritas confirmat et pietas; nec caret delectatione gradiendi, cujus iter efficit virtutum petra solidum, non vitiorum arena succiduum.

CAP. II.

Verum ut plenius noverimus per cujusmodi vias nobis sit ad Dei promissa tendendum, audiamus David prophetam quid doceat: Universae viae Domini, misericordia et veritas (Ps. XXIV, 10). Forma igitur conversationis fidelium ab exemplo venit operum divinorum; et merito Deus imitationem sui ab eis exigit quos ad imaginem et similitudinem suam fecit. Cujus utique gloriae dignitate non aliter potiemur quam si in nobis et misericordia inveniatur et veritas. Per quae enim ad salvandos Salvator advenit, per haec ad salvantem debent properare salvati: ut nos et misericordia Dei misericordes, et veritas faciat esse veraces. Sicut itaque per viam veritatis mens justa, ita per viam misericordiae ambulat mens benigna. Nec tamen umquam itinera ista divisa sunt, quasi horum bonorum singula diversis tramitibus expetantur, et aliud sit misericordia crescere, aliud veritate proficere. Non est misericors, veritatis alienus; nec justitiae capax est, pietatis extraneus. Neutra virtute utitur, qui non utraque ditatur. Caritas robor fidei, fides fortitudo est charitatis. Et tunc verum nomen ac verus est fructus ambarum, cum insolubilis manet utriusque connexio. Ubi enim non simul fuerint, simul desunt, quia invicem sibi et juvamen et lumen sunt,

donec desiderium credulitatis impleat remuneratio visionis, et incommutabiliter videatur et ametur, quod nunc et sine fide non diligitur, et sine dilectione non creditur. Quia ergo, sicut Apostolus ait, in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque praepotium, sed fides, quae per dilectionem operatur (Galat. V, 6), simul atque conjunctim et charitati studeamus et fidei. Hic est enim quidam efficacissimus geminarum alarum volatus, quo ad promerendum et videndum Deum puritas mentis attollitur, ne onere curarum carnalium deprimatur. Nam qui ait: Sine fide impossibile est placere Deo (Hebr. IX, 6); idem dicit: Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum (I Cor. XIII, 2). Unde ut sacramentorum paschaliu[m] divina mysteria digno suscipiantur officio, duo haec, in quibus omnium praeceptoru[m] doctrina concurrit, studiosius appetantur, quibus singuli quique fidelium et sacrificium Deo efficiantur et templum. Instet fides sperare quod credit; instet charitas propitiare quod diligit: utrumque amantis est, utrumque credentis. Et cui intelligentiae concessione subjicimur, eidem pietatis imitatione jungamur. Vox Dei est: Sancti estote, quia ego sanctus sum (Lev. XIX, 2 et XX, 7); et vox Domini est: Estote misericordes, sicut et Pater vester misericors est (Luc. VI, 36).

CAP. III.

Ac ne dubitemus Deo tribui quod impenditur indigenti, dispensatores eleemosynaru[m] quae commercia ineant audiamus, Domino dicente quae futura sit iudicii sui forma, cum dicet ad dexteram collocatis: Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi manducare. Sitivi, et dedistis mihi bibere. Peregrinus eram, et collegistis me. Nudus eram, et cooperuistis me. Infirmus, et visitastis me. In carcere eram, et venistis ad me (Matth. XXV, 34-36). Quaerentibus autem justis

quando aut qualiter potuerint ista dependere, respondens Rex dicet illis: Amen, amen dico vobis, quamdiu fecistis haec uni ex minimis fratribus meis, mihi fecistis (Ibid., 40). Quid hoc opere fructuosius? quid hac humanitate felicius? quae utique laude sua fraudanda non esset, si propter ipsam naturae communionem iuvando homini ab homine praestaretur. Sed quia quod non ex fidei procedit fonte, ad praemia aeterna non pervenit; alia est conditio operum coelestium, alia terrenorum. Mundana benevolentia in iis quos adjuvat, habet finem; Christiana pietas in suum transit auctorem; dum in ipsum dicimur benigni, quem in nobis confitemur operari, dicente Domino: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et magnificent Patrem vestrum qui in coelis est (Matth. V, 16).

CAP. IV.

Gaude igitur, mens fidelium, et gloriam tuam in ejus gloria qui in te operatur agnoscens, de ipsa paschali festivitate fervesce. Debiti enim tui est, ut ei qui pro omnibus passus est parata sis compati: quoniam pia vita sanctorum numquam aliena est crucis Christi, dum continentiae clavis desideria carnis configit, et corporeas cupiditates virtute Spiritus in se habitantis interficit. Difficile est quemquam in se non habere quod perimat. Exstinguenda est iracundia, mortificanda est superbia, destruenda luxuria, radix quoque avaritiae altius persequenda est: ut omnium malorum germen excidi valeat, si eorum potuerit fomes evelli. Cum autem hac diligentia indesinenter sit animus excolendus, et utendum ita sit corpore, ut rectori suo necessarium praebeat natura inferior famulatum, nunc maxime frenis continentiae caro moderanda est, et quidquid sublimibus desideriis obviat, amputandum. Dum enim congruis purificationibus ad celebrandum Pascha Domini utraque substantia praeparatur, profutura omni tempore consuetudo nutritur. Severa in subditos imperia

detumescant, cesset vindicta peccati, et rei criminum ad hos dies pervenisse se gaudeant, in quibus sub sanctis piisque principibus etiam publicarum austeritas remittitur ultionum. Aboleantur odia, deficient simultates, pacis et benevolentiae multiplicetur affectus, et qui potuit malitia pollui, studeat benignitate purgari. Quoniam iudicium Dei, sicut immitibus vehemens, ita erit misericordibus clemens. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLVI.

De Quadragesima VIII.

SYNOPSIS.

I. Non solum vitia, sed et errores esse repellendos; geminamque agnoscendam in Christo naturam.---II. In omnibus actionibus Christi varia elucere utriusque naturae testimonia.---III. Quae de Christo incarnato sint credenda.---IV. Non solum eleemosynis, sed et offensarum remissione jejunium et orationem fructuosa reddi.

CAP. I.

Devotionis quidem vestrae, dilectissimi, novimus hunc esse fervorem, ut in jejuniis, quae Domini Pascha praecurrunt, multi nostros praeveniatis hortatus. Sed quia utilitas continentiae non solum carnis castigationi, verum etiam mentis necessaria est puritati, observantiam vestram sic cupimus esse perfectam, ut sicut a desideriiis carnis reciditis voluptates, ita ab animi sensibus excludatis errores. Nam paschali festo, in quo omnia religionis nostrae sacramenta concurrunt, is vera et rationabili purificatione se praeparat, cujus cor nulla infidelitate polluitur. Dicente enim Apostolo: Omne quod

non est ex fide, peccatum est (Rom. XIV, 23), inutilia erunt et vana eorum jejunia quos illusionibus suis mendacii pater decipit (Joan. VIII, 44), et vera Christi caro non pascit. Sicut ergo divinis mandatis sanaeque doctrinae toto corde famulandum est, ita omni prudentia ab impiis est sensibus abstinendum. Tunc enim mens sanctum agit atque spiritale jejunium, cum erroris cibos atque venena abjicit falsitatis; quae dolosus ac versutus inimicus nunc insidiosius ingerit, quando ipso venerandae festivitatis recursu omnis Ecclesia ad intelligenda salutis suae mysteria generaliter commonetur. Is enim resurrectionis Christi verus confessor et cultor est, qui et de passione ejus non confunditur, et de corporea nativitate non fallitur. Nam quidam erubescens Evangelium crucis Christi, ut audentius evacuarent susceptum pro mundi redemptione supplicium, ipsam verae carnis in Domino negare naturam, non intelligentes impassibilem Dei Verbi atque incommutabilem Deitatem, ita inclinatam ad humanam salutem, ut et potenter propria non amitteret, et misericorditer nostra susciperet. Duplicis itaque in Christo formae una persona est, et Filius Dei, idemque filius hominis, unus est Dominus, conditionem servilem consilio pietatis recipiens, non lege necessitatis incurrens: quia potestate factus est humilis, potestate passibilis, potestate mortalis; ut ad destruendum peccati mortisque dominatum, et poenae capax esset substantia infirmitatis, et nihil gloriae suae perderet natura virtutis.

CAP. II.

Cum itaque, dilectissimi, legentes vel audientes Evangelium, quaedam in Domino nostro Jesu Christo cognoscitis subjecta injuriis, quaedam illustrata miraculis, ita ut in eodem nunc humana appareant, nunc divina resplendeant; nolite quidquam horum ascribere falsitati, tamquam in Christo aut sola sit humanitas, aut sola Divinitas; sed utrumque fideliter credite, utrumque humiliter adorete: ut in unitate Verbi et carnis non sit ulla

divisio, nec quia manifesta fuerunt in Jesu signa divina, falsa videantur documenta corporea. Vera et copiosa sunt in ipso utriusque testimonia naturae, ad hoc ex divini consilii altitudine concurrentia, ut Verbo inviolabili non separato a carne passibili particeps per omnia intelligatur et Deitas carnis, et caro Deitatis. Mens igitur Christiana, fugax mendacii, discipula veritatis, evangelica utere fidenter historia, et quae visibiliter sunt gesta per Dominum, tamquam ipsa cum apostolis aggregata, nunc spiritali intellectu, nunc corporeo discerne conspectu. Da homini quod de muliere puer nascitur; da Deo quod nec conceptu laeditur virginitas materna, nec partu. Formam servi obvolutam pannis, jacentem in praeseptio cognosce; sed annuntiatam ab angelis, declaratam ab elementis, adoratam a magis formam Domini confitere. Humanum intellige, quod non declinavit nuptiale convivium; divinum approba, quod aquam convertit in vinum (Joan. II, 9). Nostra tibi innotescat affectio, cum mortuo amico fletus impenditur; divina potentia sentiatur, cum idem post quatruiduanam jam foetidus sepulturam, solo vocis imperio vivificatus erigitur (Joan. XI, 39). Lutum de sputo et terra fieri, corporei fuit operis (Joan. IX, 6); sed illinc superlitos caeci oculos illuminari, non dubium est illius fuisse virtutis, quae quod principiis naturae non dederat, ad manifestationem suae gloriae reservarat. Veri est hominis fatigationem corpoream somni quiete relevare (Marc. IV, 38); sed veri Dei est, vim saevientium procellarum praecepti increpatione compescere. Cibos esurientibus apponere (Joan. VI, 38), humanae benignitatis est, et socialis est animi; sed quinque panibus et duobus piscibus quinque millia virorum, exceptis mulieribus et parvulis, satiare, quis negare audeat opus esse Deitatis? quae cooperantibus secum verae carnis officiis, et se homini, et hominem sibi inesse monstrabat: quia non aliter in humana natura sanari poterant originalis vulnera vetustatis, nisi de utero Virginis carnem sibi assumente Dei Verbo, in una eademque persona simul et caro nasceretur et Verbum.

CAP. III.

Hanc, dilectissimi, incarnationis Dominicae fidem, per quam tota Ecclesia corpus est Christi, inconcusso corde servantes ab omnibus haereticorum jejunate mendaciis, et ita vobis misericordiae opera credite profutura, ita fructuose habendam continentiae puritatem, si mentes vestrae nulla pravaru[m] opinionu[m] contaminatione sorduerint. Abjicite exosa Domino sapientiae mundanae argumenta, per quam nemo ad cognitionem veritatis potuit pervenire, et hoc fixum habete in animo, quod dicitis in Symbolo. Credite consempternum Patri Filium Dei, per quem facta sunt omnia, et sine quo factum est nihil (Joan. I, 3), secundum carnem quoque in fine temporu[m] generatum. Credite hunc corporaliter crucifixum, mortuum, suscitatum et super altitudines coelestiu[m] dominationu[m] elevatum, in Patris dextera constitutum, ad judicandum vivos et mortuos in eadem carne, qua ascendit, venturum. Hoc enim universis fidelibus Apostolus praedicat, dicens: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III, 1-4).

CAP. IV.

Habentes ergo, dilectissimi, tantae promissionis fiduciam, estote non solum spe, sed etiam conversatione coelestes. Et quamvis omni tempore studendum sit sanctificationi et mentis et corporis, nunc tamen in istis quadraginta dieru[m] jejuniis, sollicitioribus vos pietatis operibus expolite, non solum in distribuendis eleemosynis, quae magnum habent emendationis effectum, sed etiam in remittendis offensionibus et peccatoru[m] reatibus relaxandis: ut conditio quam inter se

et hominem Deus posuit, non resistat orantibus. Dicentes enim, secundum doctrinam Domini: Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12), debemus toto corde implere quod dicimus. Tunc enim fiet omnino quod in consequentibus postulamus, ut et in tentationem non inducamur, et a malis omnibus liberemur: per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLVII.

De Quadragesima IX.

SYNOPSIS.

I. Majorum, id est, quadragesimalium jejuniorum tempore per crucis tolerantiam ad paschale festum Christianos praeparari.---II. Non solam probitatem servandam, sed et fidem; maxime vero Divinitatis et humanitatis in Christo.---III. Misericordia et offensarum maxime remissione Deum placari.

CAP. I.

In omnibus, dilectissimi, solemnitatibus Christianis non ignoramus paschale sacramentum esse praecipuum, cui condigne et congrue suscipiendo totius quidem nos temporis instituta praeformant; sed devotionem nostram praesentes vel maxime dies exigunt, quos illi sublissimo divinae misericordiae sacramento scimus esse contiguos. In quibus merito a sanctis apostolis per doctrinam Spiritus sancti majora sunt ordinata jejunia, ut per commune consortium crucis Christi etiam nos aliquid in eo quod propter nos gessit ageremus, sicut Apostolus ait: Si compatimur, et conglorificabimur (Rom. VIII, 17; II Tim. II, 12). CERTA atque segura est exspectatio

promissae beatitudinis, ubi est participatio Dominicae passionis. Nemo non est, dilectissimi, cui per conditionem temporis societas hujus gloriae denegetur, tamquam tranquillitas pacis vacua sit occasione virtutis. Apostolus enim praedicat, dicens: Omnes qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur (II Tim. III, 12); et ideo NUMQUAM deest tribulatio persecutionis, si numquam desit observantia pietatis, Dominus ipse in exhortationibus suis dicit: Qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus (Matth. X, 38); nec dubitare debemus hanc vocem non solum ad discipulos Christi, sed ad cunctos fideles, totamque Ecclesiam pertinere, quae salutare suum in his qui aderant universaliter audiebat. Sicut ergo totius est temporis pie vivere, ita totius est temporis crucem ferre: quae merito unicuique sua dicitur, quia propriis modis atque mensuris ab unoquoque toleratur. Unum nomen est persecutionis, sed non una est causa certaminis, et plus plerumque periculi est in insidiatore occulto quam in hoste manifesto. Beatus Job alternantibus bonis ac malis mundi hujus eruditus pie veraciterque dicebat: Nonne tentatio est vita hominis super terram (Job. VII, 1)? quoniam non solis doloribus corporis atque suppliciis anima fidelis impetitur, verum etiam salva incolumitate membrorum, gravi morbo urgetur, si carnis voluptate mollitur. Sed cum caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem, praesidio crucis Christi mens rationalis instruitur: nec cupiditatibus noxiis illecta consentit, quoniam continentiae clavis et Dei timore transfigitur. In bono ergo proposito constitutis inimicitiae dissimilium diabolo instigante non desunt, et facile in odia prorumpunt, quorum improbi mores detestabiliores fiunt comparatione rectorum. Iniquitas cum justitia non habet pacem, temperantiam odit ebrietas, falsitati nulla est cum veritate concordia; non amat superbia mansuetudinem, petulantia verecundiam, avaritia largitatem: et tam pertinaces habet diversitas ista conflictus, ut etiamsi exterius conquiescat, ipsa tamen

piorum cordium penetralia inquietare non desinat; ut verum sit quod qui voluerint in Christo pie vivere, persecutionem patientur (II Tim. III, 12); et verum sit quod omnis haec vita tentatio est (Job. VII, 1). Ipsis experimentis suis unusquisque fidelis edoctus, Christi cruce armetur, ut Christo dignus habeatur.

CAP. II.

Per istum vero agonem, dilectissimi, ad praemia aeterna tendentibus, in eo maxime diaboli insidiatur astutia, ut quorum pervertere non potest probitatem, subruat fidem. In aliam enim transfertur viam, quisquis a confessione veritatis abducitur, totusque ejus cursus abscessio est, et tanto erit morti vicinior, quanto fuerit a catholica luce longinquior. Quod etiam in diebus nostris per suam patiuntur incuriam, qui de spiritu olim destructi erroris olimque damnati veterem insaniam conceperunt, qui geminam in Christo audent negare naturam, aut non suscepta carnis scilicet veritate, aut in carnem Deitate conversa; ut aut secundum Manichaeum nulla ejus sit resurrectio, cujus nulla est passio, aut secundum Apollinarem ipsa Deitas Verbi mutabilis ipsa sit facta passibilis. Hoc autem sentire, hoc auribus Christianae plebis ingerere, quid aliud est, quam ipsa religionis nostrae fundamenta convellere, et quod verus Filius Dei, verus sit filius hominis, denegare? In quo solo est humani generis restitutio testificata per legem, promissa per Prophetas, et omnibus veteris Testamenti significationibus nuntiata: ut magnum illud et saeculis omnibus profuturum divinae misericordiae sacramentum, quod saepe et diu fuerat significatum, in praestituto tempore non dubitaretur impletum. Unde licet, ex quo Verbum caro factum est (Joan. I, 14), ita in Christo Dei atque hominis una persona sit, ut in nullis actionibus fiat naturae utriusque divisio; studet tamen evangelica veritas ipsum quem Dei Filium praedicat, saepissime filium hominis profiteri: ut quamvis ea quae disseruntur,

alia sint humanitatis, alia Deitatis, sub nomine tamen filii hominis utraque memorentur: ne fides Dominum Jesum Christum natum ex Maria Virgine, Deum simul atque hominem creditura, cunctetur fateri aut in Deo humanitatem, aut in homine Deitatem; ut et in Verbo suscepti hominis vera sit humilitas, et in carne suscipientis Dei vera majestas.

CAP. III.

Haec, dilectissimi, per occasionem paschalis festi, cui puritatem cordium praeparare debemus, de incarnatione Verbi perstrinxisse sufficiat, quoniam aliquoties hinc instructos vos esse meministis. Nunc devotionem vestram de eo, quod tempus poscit, admoneo ut sanctum ac salubre jejunium operibus pietatis ornetis. Et quia pro indulgentia maxime laborandum est delictorum, indubitabilem vobis divinam misericordiam promittatis, si ipsi quoque circa subditos vestros omnem offensam transtuleritis ad veniam. Placidos enim atque concordēs ad tantam festivitatem decet Dei populos convenire: ut severitas ultionum, quae nunc etiam in publicis judiciis relaxatur, multo magis in Christianorum cordibus mitigetur, quia ad hoc potius intenta debet esse cura sanctorum, ne ullus algeat, ne ullus esuriat, ne quis inopia deficiat, ne quis moerore tabescat, ne aliquem vincula obstrictum, ne aliquem habeat carcer inclusum. Quantaelibet enim existant causae offensionis, ab homine tamen in hominem, non tam delicti magnitudo quam naturae est cogitanda communio; ut de iudicio quo alterum iudicat, misericordiam Dei iudicantis obtineat. Beati enim misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7): qui vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLVIII.

De Quadragesima X.

SYNOPSIS.

I. Ad paschale sacramentum, quod alia omnia consecrat, omnes per quadraginta dierum jejunium praeparare se debere. Gratiae operatio et humana cooperatio.---II. Invidiam de bono proximi, quae diaboli propria est, maxime esse cavendam.--- III. Sine charitate nudas esse et infructuosas virtutes; nullum debere illius virtutis esse terminum.--- IV. Misericordia quemque debere misericordiam promereri.---V. Eleemosynas abunde esse erogandas hoc tempore.

CAP. I.

Inter omnes, dilectissimi, dies quos multis modis honorabiles habet Christiana devotio, nullus est excellentior festivitate paschali, per quam in Ecclesia Dei universarum solemnitatum dignitas consecratur. Siquidem etiam ipsa Domini ex matre generatio huic est impensa sacramento; nec alia fuit Dei Filio causa nascendi, quam ut cruci posset affigi. In utero enim Virginis suscepta est caro mortalis; in carne mortali completa est dispositio passionis; effectumque est ineffabili consilio misericordiae Dei, ut esset nobis sacrificium redemptionis, abolitio peccati, et ad aeternam vitam initium resurgendi. Considerantes autem quid per crucem Domini adepta est universitas mundi, cognoscimus ad celebrandum Paschae diem merito nos quadraginta dierum jejunio praeparari, ut digni possimus divinis interesse mysteriis. Non enim summos tantum antistites, aut secundi ordinis sacerdotes, nec solos sacramentorum ministros, sed omne corpus Ecclesiae, universumque fidelium numerum, ab omnibus contaminationibus oportet esse purgatum, ut templum Dei, cui fundamentum est ipse fundator, in omnibus lapidibus speciosum, et in tota sui parte sit lucidum. Nam si regum aedes et sublimiorum

praetoria potestatum omni ornatu rationabiliter excoluntur, ut excellentiora sint eorum domicilia quorum ampliora sunt merita, quanto opere aedificandum, quanto est honore decorandum Deitatis ipsius habitaculum! Quod licet inchoari et perfici sine suo auctore non possit, habet tamen ab aedificante donatum, ut etiam labore proprio quaerat augmentum. Viva enim rationabilisque materies ad exstructionem templi hujus assumitur; et per spiritum gratiae ut voluntarie in unam compagem congruat incitatur. Quae ideo dilecta, ideo quaesita est, ut et ipsa ex non quaerente quaerens, et ex non diligente sit diligens, dicente beato Joanne apostolo: Nos ergo diligamus invicem, quia Deus prior dilexit nos (I Joan. IV, 19). Cum igitur et omnes simul et singuli quique fidelium unum idemque Dei templum sint, sicut perfectum hoc in universis, ita perfectum debet esse in singulis: quia etsi non eadem est membrorum omnium pulchritudo, nec in tanta varietate partium meritorum potest esse paritas, communionem tamen obtinet decoris, connexio charitatis. In sancto enim amore consortes, etiamsi non iisdem utuntur gratiae beneficiis, gaudent tamen invicem bonis suis, et non potest ab eis extraneum esse quod diligunt, quia incremento ditescunt proprio, qui profectu laetantur alieno.

CAP. II.

In hac, dilectissimi, unitate sanctorum, ubi idem amatur, idem diligitur, idemque sentitur, nec superbis locus est, nec invidis, nec avaris, et quidquid est illud quo aut vanitas gloriatur, aut ira saevit, aut luxuria lascivit, non in Christi foedere, sed in diaboli parte censetur, longeque a sedibus pietatis excluditur. Fremit itaque innocentiae adversarius et pacis inimicus, et quia ipse in veritate non stetit (Joan. VIII, 44), totamque naturae suae gloriam, dum superbit, amisit, dolet hominem Dei misericordia reparari, et in ea bona quae ipse perdidit introduci. Nec mirum si peccati auctor probitate recte

agentium cruciatur, et eorum quos dejicere non potest stabilitate torquetur: quandoquidem etiam inter homines reperiuntur qui opera hujus malignitatis imitentur. Multi enim, quod dolendum est, profectibus uruntur alienis; et quia virtutibus vitia displicere noverunt, armantur in eorum odium quorum non sequuntur exemplum. Servi autem Dei et discipuli veritatis etiam dissimiles sui diligunt, et bellum vitiis potius quam hominibus indicunt, nulli malum pro malo reddentes (Rom. XII, 17), sed correctionem peccantium semper optantes. Pulchrum enim valde est, et divinae benevolentiae comparandum, sui quemque in altero meminisse, et amare propriam etiam in hoste naturam. Siquidem plurimos novimus in optimos mores transiisse de pessimis, ex ebriosis sobrios, ex crudelibus misericordes, ex rapacibus largos, ex incontinentibus castos, ex ferocibus factos esse tranquillos. Dicente autem Domino: Non veni vocare justos, sed peccatores (Matth. IX, 13), nulli Christiano quemquam odisse permittitur, quia nemo nisi in remissione peccatorum salvatur; et quos viles fecit carnalis sapientia, nescimus quam pretiosos spiritalis factura sit gratia.

CAP. III.

Sit ergo sanctus Dei populus, sit benignus: sanctus, ut declinet prohibita; benignus, ut faciat imperata. Quamvis enim magnum sit habere fidem rectam sanamque doctrinam, et multa laude digna sit circumcisio gulae, lenitas mansuetudinis, puritas castitatis, nudaae sunt tamen omnes sine charitate virtutes, nec potest dici in qualibet morum excellentia fructuosum quod non dilectionis partus ediderit. Unde in Joannis Evangelio Dominus dicit: In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem (Joan. XIII, 35); et in ejusdem apostoli Epistola legitur: Charissimi, diligamus invicem, quoniam charitas ex Deo est, et omnis qui diligit, ex Deo natus est et cognoscit Deum: et qui non

diligit, non novit Deum, quoniam Deus charitas est (I Joan. IV, 7, 8). Discutiant ergo se fidelium mentes, et intimos sui cordis affectus vera examinatione dijudicent; ac si repositum aliquid in conscientiis suis de fructibus charitatis invenerint, Deum sibi inesse non dubitent, et ut magis magisque tanti hospitis sint capaces, fiant perseverantis misericordiae operibus ampliores. Si enim dilectio Deus est, nullum habere debet terminum charitas, quia nullo potest claudi fine Divinitas.

CAP. IV.

Ad exercendum igitur, dilectissimi, charitatis bonum, quamvis tempus omne sit congruum, praesentes tamen dies specialius cohortantur: ut qui Pascha Domini cupiunt cum animi et corporis sanctificatione suscipere, hanc maxime gratiam conentur acquirere, qua et omnium continetur summa virtutum, et multitudo tegitur peccatorum. Et ideo celebraturi illud eminens super omnia sacramentum, quo iniquitates nostras Jesu Christi sanguis abolevit, misericordiae primitus hostias praeparemus; ut quod nobis bonitas Dei contulit, nos quoque eis qui in nos peccavere praestemus. In oblivionem mittantur injuriae, supplicium jam nesciant culpae, et a vindictae metu omnes subditorum absolvantur offensae. Neminem teneant claustra poenalia, nec in custodiis tenebrosis tristes reorum gemitus perseverent. Si quisquam tales pro aliquo delicto obnoxios tenet, peccatorem se esse non dubitet; et ut indulgentiam ipse accipiat, gaudeat se invenisse cui parcat, ut cum secundum doctrinam Dei dicimus: Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12), non ambigamus per nostrae orationis formam, divinam nos obtinere clementiam.

CAP. V.

In pauperes quoque et diversis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, ut gratiae Deo multorum voce referantur, et jejuniis nostris egentium refectio suffragetur. Nulla enim devotione fidelium magis Dominus delectatur, quam ista quae pauperibus ejus impenditur, et ubi curam misericordiae invenit, ibi imaginem suae pietatis agnoscit. Non timeatur in iis expensis defectio facultatum, quoniam ipsa benignitas magna substantia est, nec potest largitatis deesse materies, ubi Christus pascit et pascitur. In omni hoc opere illa intervenit manus quae panem frangendo auget, et erogando multiplicat. Securus et hilaris sit eleemosynae distributor, quia tunc maximum lucrum habebit, quando sibi minimum reservaverit, dicente B. apostolo Paulo: Qui autem administrat semen seminanti, et panem ad manducandum praestabit, et multiplicabit semen vestrum, et augebit incrementa frugum justitiae vestrae (II Cor. IX, 10); in Christo Jesu Domino nostro, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO XLIX.

De Quadragesima XI.

SYNOPSIS.

I. Jejunium Quadragesimae maximum et sacratissimum omnibus sine exceptione indictum esse, quia omnibus necessarium, cum nemo sit immunis a culpa.---II. Quam pauci viam salutis intrant, quam multi temporalibus occupantur.---III. Sicut magis insidiatur et saevit diabolus Quadragesimae tempore, ita magis Deo salutique suae vacare Christianos debere.--- IV. Ut paschali festo nos praeparemus, exsequenda esse Dei mandata, quae ideo dantur ut et gratia Dei quaeratur, et propria vita velut in speculo conspiciatur.---V. Primum

misericordiae effectum, quod est oblivio delictorum, et optandum a Deo, et praestandum esse proximo.---VI. Eum qui filius haberi cupit debere fratris habere charitatem et eleemosynam largiri, ut misericordiae divinae ministrum.

CAP. I.

In omnibus quidem, dilectissimi, diebus atque temporibus quaedam nobis divinae bonitatis signa praefixa sunt, et nulla pars anni a sacris est aliena mysteriis, ut dum nobis ubique praesidia nostrae salutis occurrunt, invitantes nos semper misericordiam Dei avidius expetamus. Sed quidquid illud est quod in diversis gratiae operibus et donis reparationi humanarum confertur animarum, totum id nobis nunc evidentius et copiosius praesentatur, quando non particulatim quaedam agenda, sed simul sunt omnia celebranda. Appropinquante enim testivitate paschali, adest maximum sacratissimumque jejunium quod observantiam sui universis fidelibus sine exceptione denuntiat: quia nemo tam sanctus est ut non sanctior, nemo tam devotus ut non debeat esse devotior. Quis enim in hujus vitae constitutus incerto, aut immunis a tentatione, aut liber inveniatur a culpa? Quis est qui nihil virtutis sibi adjici, aut qui nihil vitii sibi optet auferri? cum et adversa noceant et secunda corrumpant, nec minoris sit periculi carere desideratis quam abundare concessis. Insidiae sunt in divitiarum amplitudine, insidiae in paupertatis angustiis. Illae elevant ad superbiam, hae incitant ad querelam. Tentat sanitas, tentat infirmitas, dum et illa materia est negligentiae, et haec causa tristitiae. Laqueus est in securitate, laqueus est in timore; nec interest utrum animus, qui terreno tenetur affectu, gaudiis occupetur an curis, cum par morbus sit vel sub vana delectatione languescere, vel sub anxia sollicitudine laborare.

CAP. II.

Impletur itaque per omnia sententia Veritatis qua discimus angustam esse et arduam viam quae ducit ad vitam (Matth. VII, 14); et cum latitudo itineris ad mortem trahentis multis frequentetur agminibus, in salutis semitis paucorum intrantium sunt rara vestigia. Unde autem populosior est via laeva quam dextera, nisi quia ad mundana gaudia et corporalia bona multitudo proclivis est? Et quamvis caducum incertumque sit quod cupitur, libentius tamen suscipitur labor pro desiderio voluptatis quam pro amore virtutis. Ita cum innumeri sint qui visibilia concupiscant, vix inveniuntur qui temporalibus aeterna praeponant. Et ideo, dicente beato apostolo Paulo: Quae videntur temporalia sunt, quae autem non videntur aeterna sunt (II Cor. IV, 18): latet quodammodo et in abscondito est virtutum via, quoniam spe salvi facti sumus (Rom. VIII, 24), et fides vera id super omnia diligit, quod nullo sensu carnis attingit. Magni est ergo operis et laboris mobilitatem cordis ab omnibus continere peccatis, et cum undique innumerae voluptatum illecebrae blandiantur, ad nulla contagia vigorem animi relaxare. Quis picem tangit, et non inquinatur ab ea (Eccli. XIII, 1)? quis non infirmatur in carne? quis non sordescit in pulvere? quis postremo est tantae puritatis, ut iis non polluatur sine quibus vita non ducitur? Jubet enim per Apostolum doctrina divina, ut qui habent uxores, tamquam non habentes sint; et qui flent, tamquam non flentes; et qui gaudent, tamquam non gaudentes; et qui emunt, tamquam non possidentes; et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: praeterit enim figura mundi hujus (I Cor. VII, 29-31). Beata igitur mens quae peregrinationis suae tempora casta sobrietate transcurrit, et in iis per quae necesse est eam ambulare non remanet, ut hospita magis quam domina terrenorum, nec affectibus desit humanis, et promissionibus sit innixa divinis.

CAP. III.

Hanc autem fortitudinem, dilectissimi, nulli magis quam praesentes et exigunt et conferunt dies: quibus dum observantia specialis impenditur, consuetudo in qua perseveretur acquiritur. Notum enim vobis est hoc esse tempus quo per totum mundum, saeviente diabolo, acies debet Christiana conflagrare; et si quos aut desidia tepidos, aut sollicitudo habuit occupatos, nunc oportet armis spiritalibus instrui, et coelesti tuba ad ineundum certamen accendi: quoniam ille cujus invidia mors introivit in orbem terrarum (Sap. II, 24), modo praecipuo livore uritur, modo maximo dolore cruciatur. Videt enim de omnium hominum genere, in adoptionem filiorum Dei novos populos introduci, et per virgineam Ecclesiae fecunditatem, partus regenerationis augeri. Videt se dominationis suae jure privatum, a cordibus eorum quos possidebat expelli; eripi sibi in utroque sexu millia senum, millia juvenum, millia parvulorum; nec obesse cuiquam vel proprium, vel originale peccatum, ubi justificatio non meritis retribuitur, sed sola gratiae largitate donatur. Lapsos quoque et insidiarum suarum fraude deceptos, poenitentiae lacrymis ablui, et portas misericordiae apostolica clave reserante, ad remedia reconciliationis admitti. Sentit insuper diem Dominicae passionis instare, et se illius crucis potestate conteri, quae in Christo ab omni debito mortis alieno, redemptio fuit mundi, non poena peccati.

CAP. IV.

Ut itaque malignitas frementis inimici nullos habeat sui livoris effectus, ad exsequenda Domini mandata diligentior est assumenda devotio: ut tempus in quo omnia divinae misericordiae sacramenta concurrunt, cum praeparatione et animorum suscipiamus et corporum, implorantes regimen et adjutorium Dei, ut sine quo nihil possumus facere, per ipsum omnia valeamus implere. Ideo enim datur praeceptum, ut praecipientis quaeratur auxilium. Nec se quisquam per occasionem infirmitatis

excuset, cum qui praestitit velle, donet et posse, dicente beato apostolo Jacobo: Si quis vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter et non improperat, et dabitur ei (Jacob. I, 5). Quis fidelium nesciat quibus virtutibus studere et quibus debeat vitiis repugnare? Quis conscientiae suae aut tam gratosus aut tam imperitus est arbiter, qui ignoret quid a se auferri aut quid in se oporteat augeri? Nemo quippe ita rationis est alienus qui aut conversationis suae non intelligat qualitatem, aut cordis sui secreta non noverit. Non ergo per omnia sibi placeat, nec se secundum carnis oblectamenta dijudicet, sed omnem consuetudinem suam in divinorum praeceptorum lance constituat: ubi cum alia jubeantur ut fiant, alia interdicanter ut non fiant, justo se trutinabit examine, qui vitae suae mores ex utriusque ponderis comparatione pensaverit. Artifex enim misericordia Dei splendidissimum in mandatis suis condidit speculum, in quo homo faciem suae mentis inspiceret, et quam conformis imagini Dei, aut quam dissimilis esset agnosceret: praecipue ut rejectis paululum carnalibus curis et occupationibus inquietis, saltem in diebus redemptionis et reparationis nostrae a terrenis nos ad coelestia conferamus.

CAP. V.

Quia vero, sicut scriptum est, in multis offendimus omnes (Jacob. III, 2), misericordiae primus concipiatur affectus, et alienorum in nos delictorum fiat oblivio: ut illud piissimum pactum, cui nos in Dominica oratione devinximus, nullo vindictae amore violemus: et dicentes: Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12), non simus in remissione difficiles: quia ad nos recurrit sive cupiditas ultionis, sive indulgentia lenitatis; magisque optandum est homini, tentationum periculis semper exposito, ut suas culpas habeat impunitas, quam ut plectat alienas. Quid autem convenientius fidei Christianae quam ut non solum

in Ecclesia, sed etiam in omnium domibus fiat remissio peccatorum? Deponantur minae; vincula relaxentur, quibus se multo perniciosius, qui ea non solverit, religabit. Quod enim quisque in alterum statuit, hoc in semetipso sua lege decernit. Beati vero misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus (Matth. V, 7): qui in iudiciis suis et justus est et benignus; ad hoc quosdam sub aliorum esse potestate permittens, ut sub aequa moderatione servetur et utilitas disciplinae, et mansuetudo clementiae; et nemo audeat alterius delictis veniam denegare, quam pro suis optat accipere.

CAP. VI.

Dicente autem Domino, Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur (Matth. V, 9), deponantur omnium discordiarum odiorumque certamina; nec putet se quisquam in paschali festo habiturum esse consortium, qui fraternam pacem redintegrare neglexerit. Apud summum enim Patrem, qui non fuerit in charitate fratrum, non habebitur in numero filiorum. In distributione quoque eleemosynarum, et pauperum cura, pinguescant Christiana jejunia; et quod suis quisque deliciis subtrahit, debilibus impendat et egenis. Detur opera ut omnes Deo uno ore benedicant, et qui aliquam dat portionem substantiae suae, intelligat se ministrum esse misericordiae divinae, qui partem pauperis in manu posuit largientis: ut peccata quae aut baptismi aquis, aut poenitentiae lacrymis abluuntur, etiam eleemosynis deleantur, dicente Scriptura: Sicut aqua exstinguit ignem, ita eleemosyna exstinguit peccatum (Eccli. III, 33). Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO L.

De Quadragesima XII.

SYNOPSIS.

I. Ad paschale convivium debere quemque se praeparare per discussionem conscientiae et emendationem vitae.---II. Misericordiam exercendam, a vitiis jejunandum, rebus coelestibus esse inhaerendum. --- III. Ad paschale sacramentum, quod in remissionem peccatorum conditum est, quemque praeparari, cum illud remissione offensarum imitatur.

CAP. I.

Appropinquante, dilectissimi, solemnitate paschali, adest praecurrentis consuetudo jejunii, quod nos quadraginta dierum numero ad sanctificationem corporis et mentis exerceat. Suscepturi enim festorum omnium maximum festum, ea nos debemus observantia praeparare, ut in cujus sumus resurrectione conresuscitati, in ipsius inveniamur passione commortui, dicente beato Paulo apostolo: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Colos. III, 3). Quae vero nobis est mortis cum Christo participatio, nisi ut desinamus esse quod fuimus? aut quae similitudo resurrectionis, nisi depositio vetustatis? Unde qui sacramentum suae reparationis intelligit, carnis se vitiis debet exuere, et omnes sordes abjicere peccatorum: ut intraturus nuptiale convivium, splendeat veste virtutum. Quamvis enim benignitas sponsi cunctos ad communionem regiarum invitet epularum, studendum est tamen universis vocatis, ut sacrorum ciborum munere non inveniantur indigni (Matth. XXII, 11). Abutuntur autem quidam patientia Dei, et qui non sunt in conscientia liberi, fiunt de longa impunitate securi: cum ideo differatur ultio, ut tempus possit habere correctio.

Misericordiam igitur Dei nostri, quae non vult mortem peccatoris, sed tantum ut convertatur et vivat (Ezech. XVIII, 32, et XXXIII, 11), non ideo quisquam tardet amplecti, quia quod meruit non recepit. Neque enim quidquid differtur, aufertur; aut condemnationem evasit, qui indulgentiam non quaesivit. Cujus quidem implorandae non una omnibus causa est; quia multis modis multisque mensuris et peccatum a peccato, et crimen distat a crimine. Sed quia universitas fidelium ad perfectam innocentiam et ad plenam debet tendere puritatem, ut eorum consortio mereatur ascribi, de quibus dicitur: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt (Matth. V, 8): omni instantia et virtute nitendum est, ut quidquid secretum conscientiae maculat, quidquid aciem mentis obscurat, diligentissimis emundationibus deleatur. Quamvis enim scriptum sit: Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato (Prov. XX, 9)? non tamen desperanda est apprehensio puritatis, quae dum semper petitur, semper accipitur, nec remanet iudicio condemnandum, quod fuerit confessione purgatum.

CAP. II.

Hoc illud est, dilectissimi, quod orantes omnes filii Ecclesiae ex doctrina Domini uniformiter dicunt: Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI, 12): quia nemo tam sanctus, nemo tam justus est, qui in tempore hujus vitae, quae tota tentatio est, cujuscumque peccati remissione non egeat. Circumstant undique pericula innumerabilium delictorum (Job. VII, 1), et per licitos usus ad immoderatos transitur excessus, dum per curam salutis irrepit delectatio voluptatis, et non sufficit concupiscentiae, quod potest satis esse naturae. Hinc habendi amor numquam satiandus exoritur; hinc cupiditas eminendi, quae vel stirpi suae innixa, vel soboli, nunc prolem habet superbiam, nunc parentem. His autem et aliis

tentationibus, quarum multiplex est et infinita connexio, quae rectius virtus quam continentia opponitur, quae nutriendis atque servandis animi et corporis bonis, et incrementa praebet et roborat? Unde in coelestibus Ecclesiae disciplinis multum utilitatis afferunt divinitus instituta jejunia: ut dum continentiae legibus carnalis subjicitur appetitus, motus quoque interior temperetur, ac sicut corpus a cibis, ita mens ab iniquitate jejnet. Dominus enim dicit: Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur (Matth. V, 6). Habet ergo populus Dei spiritales epulas castasque delicias, quas salubriter expetit et laudabiliter concupiscit quoniam laudante et dicente propheta: Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus (Ps. XXXIII, 9): quisquis dulcedinem justitiae et misericordiae Dei, quibus omnis providentia ejus dispensatur, gustu cordis attigerit, et nullo umquam minuenda fastidio experimenta supernorum hauserit gaudiorum, corruptibilia et temporalia bona aeternorum admiratione despiciet: et in illo igne quem Dei accendit charitas, concalescet: ut algore in fervorem converso, et in lucem nocte mutata, uno opere in animis fidelium Spiritus sanctus et tenebras abigat, et peccata consumat.

CAP. III.

Unde quia tales fructus mater virtutum continentia parit, et jejunantes a vitiis ad ineffabilia oblectamenta perducit; studiosiori nunc opere, dilectissimi, exsequamur praecepta coelestia: et quia totum paschale sacramentum, in remissionem est conditum peccatorum; quod celebrare optamus, imitemur. Misericors enim et justus Dominus ita promittit indulgentiam suam, ut eam etiam quibus parcit, indicat. Exponens enim, qua regula Deo Patri nos voluerit supplicare: Si dimiseritis, inquit, hominibus peccata eorum, dimittet vobis et Pater vester, qui in coelis est, peccata vestra. Si autem non remiseritis hominibus, nec Pater vester remittet vobis peccata vestra (Matth. VI, 14). Justa prorsus et benigna conditio, qua

divinae potentiae fit particeps homo, ut sententiam Dei ex suo libret arbitrio, et eo sibi iudicio obstringat Dominum, quo judicaverit ipse conservum. Sive itaque circa subjectos, sive circa aequales, naturae paritas diligatur: et quia nemo non peccat, nemo non parcat, non difficulter praestemus quod gratulanter accepimus: ut sive largitate eleemosynarum, sive indulgentia peccatorum, quanto magis fuerimus misericordes, tanto simus perfectius innocentes. Per Dominum nostrum Jesum Christum, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

SERMO LI,

Sive HOMILIA habita sabbato ante secundam Dominicam Quadragesimae, de Evangelio secundum Matthaeum: In illo tempore: Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem ejus, et duxit eos in montem excelsum seorsum, et reliqua (Matth. XVII).

SYNOPSIS.

I. Fidem veram Christum et Deum confiteri et hominem: quae in Petro magna potestate remunerata est.---II. Christum ob id maxime esse transfiguratum, ut veritatem et virtutem suae carnis comprobaret.---III. Ut etiam crucis scandalum tolleret, spemque Ecclesiae suae confirmaret.---IV. Veteris et novi Testamenti de Christo concordiam per Moysis et Eliae apparitionem significari.--V. Petri desiderium non improbum fuisse, sed inordinatum. ---VI. Hic est filius meus, etc. explicatur.---VII. Ipsum audite expenditur.---VIII. Hoc testimonio Patris omnium infirmitatem roborari.

CAP. I.

Evangelica lectio, dilectissimi, quae per aures corporis interiorum mentium nostrarum pulsavit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiam vocat: quam aspirante gratia Dei facilius assequemur, si considerationem nostram ad ea quae paulo superius sunt narrata, referamus. Salvator enim humani generis Jesus Christus condens eam fidem quae et impios ad justitiam et mortuos revocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrinae monitis et operum miraculis imbuebat, ut idem Christus et unigenitus Dei et hominis Filius crederetur. Nam unum horum sine altero non proderat ad salutem, et aequalis erat periculi, Dominum Jesum Christum, aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse, cum utrumque esset pariter confitendum: quia sicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera Divinitas. Ad confirmandam ergo hujus fidei saluberrimam cognitionem interrogaverat discipulos suos Dominus, inter diversas aliorum opiniones quid ipsi de eo crederent, quidve sentirent: ubi Petrus apostolus per revelationem summi Patris, corporea superans et humana transcendens, vidit mentis oculis Filium Dei vivi, et confessus est gloriam Deitatis, quia non ad solam respexit substantiam carnis et sanguinis. Tantumque in hac fidei sublimitate complacuit, ut beatitudinis felicitate donatus sacram inviolabilis petrae acciperet firmitatem, super quam fundata Ecclesia portis inferi et mortis legibus praevaleret, nec in solvendis aut ligandis quorumcumque causis aliud ratum esset in coelis quam quod Petri sedisset arbitrio.

CAP. II.

Haec autem, dilectissimi, laudatae intelligentiae celsitudo instruenda erat de inferioris substantiae sacramento, ne apostolica fides ad gloriam confitendae in Christo Deitatis evecata, infirmitatis nostrae receptionem indignam impassibili Deo atque incongruam judicaret, et ita jam in ipso humanam crederet

glorificatam esse naturam, ut nec supplicio posset affici, nec morte dissolvi. Et ideo dicente Domino quod oporteret eum ire Jerosolymam, et multa pati a senioribus et scribis ac principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere (Matth. XVI, 21, et XX, 17-19), cum beatus Petrus, qui superno illustratus lumine, de ardentissima Filii Dei confessione fervebat, contumelias illusionum et crudelissimae mortis opprobrium religioso, ut putabat, et libero fastidio respuisset, benigna a Jesu increpatione correptus, et ad cupiditatem participandae cum eo passionis animatus est. Subsequens enim exhortatio Salvatoris hoc inspiravit, hoc docuit, ut volentes eum sequi, negarent se sibi, et pro spe aeternorum levissimum ducerent temporalium detrimentum: quia is demum animam suam salvam faceret, qui eam pro Christo perdere non timeret (Matth. XVI, 25). Ut ergo istam felicitatis constantiae fortitudinem toto apostoli corde conciperent, et nihil de suscipiendae crucis asperitate trepidarent, ut de supplicio Christi non erubescerent, nec pudendam sibi eam patientiam crederent, quae sic subitura erat saevitiam passionis, ut non amitteret gloriam potestatis: Assumpsit Jesus Petrum, et Jacobum, et fratrem ejus Joannem (Matth. XVII, 1), et conscenso cum eis seorsum monte praecelso, claritatem illis suae gloriae demonstravit: quia licet intellexissent in eo majestatem Dei, ipsius tamen corporis, quo Divinitas tegebatur, potentiam nesciebant. Et ideo proprie signanterque promiserat quosdam de astantibus discipulis non prius gustare mortem, quam viderent Filium hominis venientem in regno suo (Matth. XVI, 28), id est in regia claritate, quam specialiter ad naturam suscepti hominis pertinentem, his tribus viris voluit esse conspicuam. Nam illam ipsius Deitatis ineffabilem et inaccessibilem visionem, quae in aeternam vitam mundis corde servatur, nullo modo mortali adhuc carne circumdati intueri poterant et videre.

CAP. III.

Aperit ergo Dominus coram electis testibus gloriam suam, et communem illam cum caeteris corporis formam tanto splendore clarificat, ut et facies ejus solis fulgori similis, et vestitus candori nivium esset aequalis (Matth. XVII, 2). In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur; nec conturbaret eorum fidem voluntariae humilitas passionis, quibus revelata esset absconditae excellentia dignitatis. Sed non minore providentia spes sanctae Ecclesiae fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum, et ejus sibi honoris consortium membra promitterent, qui in capite praefulsisset. De quo idem Dominus dixerat, cum de adventus sui majestate loqueretur: Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris sui (Matth. XIII, 43); protestante hoc ipsum beato Paulo apostolo, et dicente: Existimo enim quod non sunt condignae passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis (Rom. VIII, 18); et iterum: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. III. 13).

CAP. IV.

Confirmandis vero apostolis et ad omnem scientiam provehendis, alia quoque in illo miraculo accessit instructio. Moses enim et Elias, lex scilicet et prophetae, apparuerunt cum Domino loquentes: ut verissime in illa quinque virorum praesentia compleretur quod dictum est: In duobus vel tribus testibus stat omne verbum (Deut. XIX, 15; Matth. XVIII, 16; Joan. VIII, 17; II Cor. XIII, 1; Heb. X, 28). Quid hoc stabilius, quid firmitus verbo, in cujus praedicatione veteris et novi Testamenti concinit tuba, et cum evangelica doctrina, antiquarum protestationum instrumenta concurrunt? Astipulantur enim sibi invicem utriusque foederis paginae; et quem sub velamine

mysteriorum praecedentia signa promiserant, manifestum atque perspicuum praesentis gloriae splendor ostendit: quia, sicut ait beatus Joannes, lex per Mosen data est, gratia autem et veritas per Jesum Christum facta est (Joan. I, 17); in quo et prophetiarum promissio impleta est figurarum et legalium ratio praeceptorum, dum et veram docet prophetiam per sui praesentiam, et possibilia facit mandata per gratiam.

CAP. V.

His ergo sacramentorum revelationibus Petrus apostolus incitatus, mundana spernens et terrena fastidians, in aeternorum desiderium quodam mentis rapiebatur excessu; et gaudio totius visionis impletus, ibi cum Jesu optabat habitare, ubi manifestata ejus gloria laetabatur; unde et ait: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliae unum (Matth. XVII, 4). Sed huic suggestioni Dominus non respondit, significans non quidem improbum, sed inordinatum esse quod cuperet; cum salvari mundus nisi Christi morte non posset, et exemplo Domini in hoc vocaretur credentium fides, ut licet non oporteret de beatitudinis promissionibus dubitari, intelligeremus tamen inter tentationes hujus vitae prius nobis tolerantiam postulandam esse quam gloriam: quia tempora patiendi non potest felicitas praevenire regnandi.

CAP. VI.

Adhuc itaque eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite (Ibid., 5). Praesens quidem erat in Filio Pater, et in illa Domini claritate, quam ad discipulorum temperarat aspectum, non separabatur ab Unigenito Genitoris essentia; sed ad commendandam proprietatem utriusque

personae, sicut visui significavit Filium splendor ex corpore, sic auditui Patrem vox nuntiavit ex nube. Qua voce accepta, discipuli quod in faciem ceciderunt et timuerunt valde, non de Patris tantum, sed et de Filii maiestate tremuerunt: altiori enim sensu unam utriusque intellexerunt Deitatem: et quia in fide non erat haesitatio, non fuit in timore discretio. Latum ergo illud et multiplex testimonium fuit, et plus in verborum virtute quam in sono vocis auditum est. Dicente enim Patre: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite; nonne evidenter auditum est: Hic est Filius meus, cui ex me et mecum esse, sine tempore est? Quia nec Genitor Genito prior, nec Genitus est Genitore posterior. Hic est Filius meus, quem a me non separat Deitas, non dividit potestas, non discernit aeternitas. Hic est Filius meus, non adoptivus, sed proprius; non aliunde creatus, sed ex me genitus; nec de alia natura mihi factus comparabilis, sed de mea essentia mihi natus aequalis. Hic est Filius meus, per quem omnia facta sunt, et sine quo factum est nihil (Joan. I, 3): quia omnia quae facio similiter facit, et quidquid operor, inseparabiliter mecum atque indifferenter operatur. In Patre enim est Filius, et in Filio Pater (Joan. V, 19), nec umquam unitas nostra dividitur. Et cum alius ego sim qui genui, alius ille quem genui, non aliud tamen de illo vobis cogitare fas est, quam de me sentire possibile est. Hic est Filius meus, qui eam quam mecum habet aequalitatem non rapina appetiit (Philip. II, 6), nec usurpatione praesumpsit; sed manens in forma gloriae meae, ut ad reparandum genus humanum exsequeretur commune consilium, usque ad formam servilem inclinavit incommutabilem Deitatem.

CAP. VII.

Hunc ergo, in quo mihi per omnia bene complaceo, et cujus praedicatione manifestor, cujus humilitate clarificor, incunctanter audite: quia ipse est veritas et vita, ipse virtus mea atque sapientia. Ipsum audite, quem

legis mysteria praenuntiaverunt, quem prophetarum ora cecinerunt. Ipsum audite, qui sanguine suo mundum redimit, qui diabolum ligat, et vasa ejus rapit, qui peccati chirographum et praevaricationis pacta dirumpit. Ipsum audite, qui viam aperit ad coelum, et per crucis supplicium gradus vobis ascensionis parat ad regnum. Quid trepidatis redimi? quid pavetis saucii liberari? Fiat quod me volente vult Christus. Abjicite carnalem formidinem, et fidei vos armate constantia: indignum est enim, ut in Salvatoris passione timeatis, quod ipsius munere nec in vestro fine metuetis.

CAP. VIII.

Haec, dilectissimi, non ad illorum tantum utilitatem dicta sunt, qui ea propriis auribus audierunt, sed in illis tribus apostolis universa Ecclesia didicit quidquid eorum et aspectus vidit et auditus accepit. Confirmetur ergo secundum praedicationem sacratissimi Evangelii omnium fides, et nemo de Christi cruce, per quam mundus redemptus est, erubescat. Nec ideo quisquam aut pati pro justitia timeat, aut de promissorum retributione diffidat, quia per laborem ad requiem, et per mortem transitur ad vitam: cum omnem humilitatis nostrae infirmitatem ille susceperit, in quo si in confessione et in dilectione ipsius permaneamus, et quod vicit vincimus, et quod promisit accipimus. Quia sive ad facienda mandata, sive ad toleranda adversa, praemissa Patris vox debet semper auribus nostris insonare dicentis: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite: qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto in saecula saeculorum. Amen.

>>Sequitur Pars 2>>